Warpulks

1939
6. NR

Aizsargu svētki Rīgā 17. un 18. jūnijā

BRILJANTI, PULKSTEŅI, ZELTS, SUDRABS, KRISTĀLS, DZINTARS, ALPAKA

RĪGĀ, BRĪVĪBAS IELĀ 4. TĀLRUNIS 26336

Darbnīca pasūtījumiem un izlabošanai

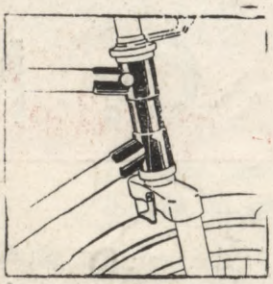

Lietpratēji atzimē ar gandarijumu, ka

velosipedam »OMEGA«

lietotas tikai visaugstākā labuma izejvielas

Latvju uzņēmums

Elizabetes ielā Nr. 55
Marijas ielā Nr. 2
Kalnciema ielā Nr. 36/38

„OMEGA"
A/S.

J. KAULIŅA

Bērnu apģērbu un galanterijas preču tirgotava

Rigā, Marijas ielā Nr. 9, tālrunis 20437
Pasta tek. rēķins 11217

Piedāvā lielā izvēlē visādus **meiteņu un puisēnu apģērbus, jaunos vidusskolu, mazpulku un tautas tērpus, daž. veļu un sikas preces u. c. Skolām un palīdzības sabiedrībām viszemākās cenas.**

Laipna apkalpošana. Glīts darbs.

Pulksteņi, zelts, sudrabs, alpaka, kristals, gravieru izstrādājumi

O. Pērkons un A. Kucejevs

RĪGĀ

Veikals: Matīsa ielā 8. Tālrunis 93944
Darbnīca: Brīvības ielā 115. Tālr. 93089
Pasūtījumi un izlabojumi

Lielā izvēlē visādi
muzikas instrumenti un to piederumi
vairumā un mazumā pie

EDGARA IEVIŅA

Dzirnavu ielā Nr. 87/89, tālr. 29995
(Blakus C/S. „Turība")
Mazpulkiem un skolām rabats

Latvijas Šujmašinu S-ba

Rigā, Marijas ielā 15

Izšuj: karogus, sporta nozīmes, tērpus u. t. t.

Pārdod: šujmašinas, to daļas un adatas visām sistemām

Mazpulks

6. (101.) Nr. 1939. g. 15. jūnijā IX g. gāj.

Jāņu dienas priekam

AUSMA ROGA

Plūc, māsiņa, ko plūkdama,
Saplūc raibus puķu pušķus,
Zilus, baltus, iedzeltenus,
Kas Jāņos uzziedēja.

T. dz.

Ziedu pārpilnība un skaistums, meiju tumši zaļais košums un dziesmu prieks — visi viņi saplūst vienuviet Līgo vakara un Jāņu nakts burvībā. Nevienu citu dienu gadā rokas neplūc tik daudz ziedu, netop vīti vaiņagi un pušķotas istabas tā, kā Jāņos. Un mēs to daram gan klausīdami sen senai tradicijai, bet arī neapzinīgi ļaujamies dabas pilnīgajam plaukumam un priecājamies par to, jo drīzi vien pēc Jāņiem visi ziedi pļavās sakrīt vālā, un apklust arī dziesmas. Tām vasaras brieduma laikā nav vairs skanīgās atbalss...

Un ja kādā lauku sētā neskan vairs dziesmas tā, kā tās senāk Jāņos skanējušas latviešu zemē, tad tur jau cilvēku sirdīs ir pazudis arī īstais prieks par dabas krāšņumu, par dziesmu, par visu to skaisto un košo, kam nav nekāda sakara ar mantas vairošanu un krāšanu.

Bet vai tad ir vērts tā nodoties Jāņu priekam, šai dziesmu dienai; vai ir vērts vīt ozola vaiņagus, plūkt Jāņu zāles un iet no kaimiņa pie kaimiņa un līgojot viņam labu vēlēt, lai pēc tam tanī pašā dziesmā kopīgi vienotos Jāņu līksmībai? — Tā dažubrīd var jautāt jaunieši, jo viņi savā apkārtnē redz Jāņu dienā arī citus priekus un citas dziesmas. Viņi tā var jautāt, jo gadas taču, ka līgo dziesmu pārskan cita dziesma un to dzied desmit jaunieši kopā ar vecāko paaudzi, kamēr līgojuši varbūt ir tikai pieci, seši.

Tik tiešām, tad var dibināti rasties jautājums, vai ir vērts pieturēties pie tradicijām, ja to dara tikai atsevišķi cilvēki, vai ir vērts ļauties un ieklausīties līgo dziesmas saturā, kurš reizēm var likties pārāk vienkāršs...

Mazpulku dāvana mūsu Prezidentam un Virsvadonim š. g. 15. maijā. Izgatavota pēc J. Ādamsona meta

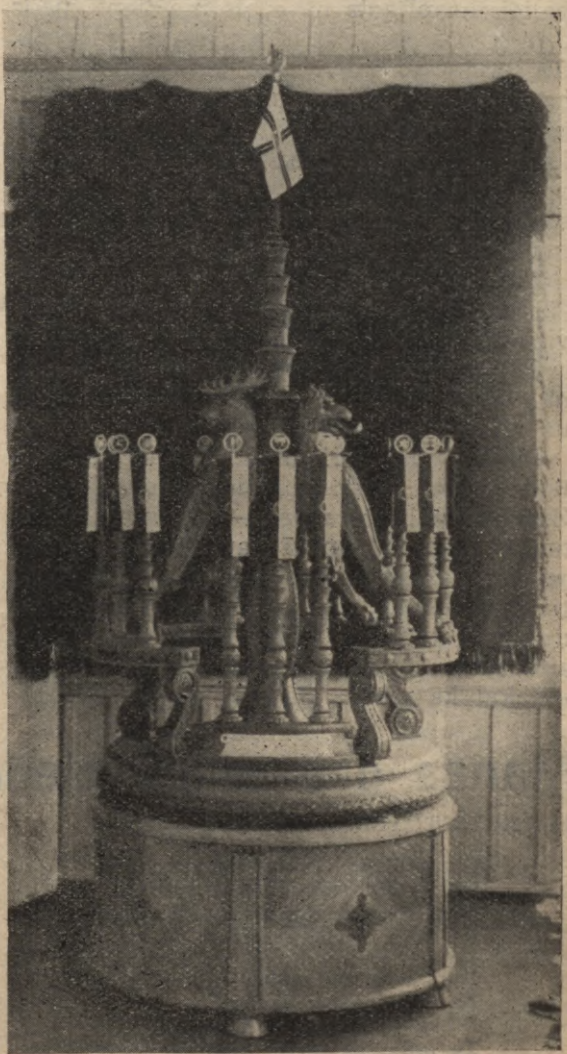

Šajās rindās gribas dot atbildi un arī atgādināt jums, jaunie draugi, vienu lietu: jūs visi, visi vēl esiet jauni un jūs vislabāk ziniet, kas tas ir — interese par purva cinājos ieaugušu un uzziedējušu kumeļpēdiņu. Jūs, ieraudzijuši viņu, steidzaties to noplūkt. Un kad vesels pušķis saplūkts, tad prieks top vēl lielāks, ja jūsu māmiņa šo pušķi no jūsu rokām saņem ar tādu pašu patiku un prieku. — Jā, ko tad nu esat darijuši viens otram — nekā sevišķa, bet jums laba garastāvokļa un lepna prieka pietiek labam brīdim.

Un vai tad Jāņu vakars, kurā mēs visvairāk skandinam savas dziesmas, mums nepaver šī paša prieka noslēpumu. Nepaliek neaplīgots ne ozols, ne liepa, nedz ceļa malas āboliņš. Auzu skara, vībotne, dedestiņa, visām viņām šinī vakarā Jāņa tēva, Jāņa mātes un Jāņa bērnu līksmībā ir sava daļa. Viss dzīvo līdzi cilvēkam, visi ziedi, koku krāšņums, viss ir ap viņu un dāvā tam savu labāko daļu — savu ziedu skaistumu un pilnīgā plaukuma kuplumā jaušamo svētību.

Vai tad to apjaust un sajust nebūtu vērts. Vai nav vērts savām acīm skatīt visu to, ko dabā un cilvēkos vērojuši un redzējuši mūsu sentēvi un senmātes. Viņi pratuši skatīt, visu ap sevi dzīvu darīt un no turienes gūt arī sev prieku.

Pār pļaviņu pāriedama, Pļavas dziesmu nodziedāju: Man piebira pilnas kurpes Zilu ziedu, zelta rasas, — tā skan viena tautas dziesma, un tā apliecina to pašu: ja tu redzi un ievēro visu, kas ap tevi, ja tu pat pļavai pārejot nodziedi pļavas dziesmu, tad tev piebirst pilnas kurpes zilu ziedu un zelta rasas. Tad tu saņem atpakaļ kā pļavas dāvanu ziedus un zelta rasu — citiem vārdiem — tu saņem kādu iekšēju dāvanu, kas līdzīga zilu ziedu noslēpumainai burvībai un dārgumam, kas līdzīgs zeltam. Šīs dāvanas īstais vārds ir — labsajūta, dzīvot prieks un sava iekšējā spēka apziņa.

Jaunie draugi, arī jums katram ir bijuši tādi brīži, kad liekas — visu pasauli jūs spētu pacelt savā plaukstā. — Bet jūs arī zinat, cik ātri šī sajūta saplok, jo viņai daudzreiz pietrūkst atbalsta mūsos pašos. Tas tādēļ, ka nav vēl pietiekoša brieduma, ka cilvēks vēl nav rūdijies un nav arī pietiekoši mācijies. Ne līksmībai, nedz bēdām viņš vēl nav saskatijis dziļāko jēgu un saturu.

Un, lūk, tādēļ vien ir vērts gremdēties īstā Jāņu priekā, iespējami daudz zināt dziesmu, kas veltītas šai dienai un līgot, līgot un gavilēt, veltot cilvēkiem un visai dzīvai radībai mīļus vārdus, tad arī teiksma par papardes ziedu kļūs īstenība. Papardes zieds, kas uzzied tikai Jāņu naktī, nav simbols vienīgi personīgi — romantiskai laimes meklēšanai, — viņš ir tas brīnumainais atklājums cilvēka paša dvēselē, kad viņš pēkšņi jūtas rada visam, kas aug, kas kuplo un kas tiecas piepildīties ražīgu augļu svētībā.

Mazpulku saime, jūsu rokās galvenokārt nu jau turpat desmit gadus nodota īstā Jāņu svinēšana. Esiet līksmi kā īsti Jāņu bērni, kas aizmirst visu citu, bet vienīgi sirsnībā šinī vakarā priecājas par citiem cilvēkiem un par visu dzīvo radību. Tad jums atklāsies ilgotais papardes zieds un atvērs jums dzīves pareizo un dziļo jēgu. Un tad arī par jums neviens nevarēs teikt: Klusi, klusi tie ļautiņi, Klusi bija ieraduši, Ne zināja Jāņa dienas, Ne Jānīša vakariņa.

Manas dzimtenes ziedonis

EDVARTS TŪTERS

Simtstūkstoš krāsās pļavas zied;
Gaiss pilns viss smaržu saldu! . . .
Man sirds te putniem līdzi dzied, —
Kā lai es prieku valdu?

Kā lai es nelīksmotu nu,
Kad pati daba līksmo!
Dievs vaļā ver ik pumpuru;
To plūkt es sevim drīkstu.

Zied pīpene, zied gaiļpiesis,
Zied bezdelīgas acis . . .
Zaķkāposts, bastards . . . zied it viss;
Jo zied nu zeme pati!

Es uzziedu te pļavai līdz;
Gars veras sapņos gaišos.
Starp krāšņiem ziediem iedalīts, —
Kā zieds — nu pats es raisos.

AUGSIM LATVIJAI

Līgums pašam ar sevi

Jūs pazīstat visi tādus brīžus un tādas dienas, kad jūs pārdomājat un nolemjat, apņemties izpildīt uzdevumu vai veikt pasākumus, kas jums dzīvē daudz ko varētu dot. Un jūs apņematies jau rītu pat iekārtot brītiņu laika, lai palasītu kādu grāmatu, lai mācītos kādu valodu, vai lai uzsāktu tīrīt kādu purva gabalu, kas tepat, tuvāk mājai; jūs apņematies jau rīt iekārtoties tā, lai pusstundiņu no sava brīvā pusdienas laika varētu ziedot jaunā grāvja rakšanai, kas tik nepieciešami vajadzīgs. Un jūs arī zinat, ka katra lāpsta, kas taps izmesta, vedīs jūs tuvāk iecerētajam mērķim — dažām pūravietām labas pirmšķirīgas pļavas un tīrumu, kas savukārt jums var dot iespēju izaudzēt divus jaunus kumeļus un gūt līdzekļus, lai tos krātu jaunas dzīvojamās mājas celšanai, lai tā reizi jūsu mājas taptu skaistas un tīkamas visai jūsu dzīvei.

Bet... Pienāk rītdiena. Pienāk brīvā stunda, kurā varētu ņemt lāpstu pār plecu un noskriet tepat lejā tos pārdesmit soļus, bet — negribas. Visu rītu jau strādāts gana, — lai nu vēl šodien. Varēs jau vēlāk. Varbūt būs kādu dienu vairāk stundas laika, tad jau pie reizes. Un tā dienas nāk, tāpat viņas aiziet, bet lejā purvājs guļ kā gulējis. Neviens viņu nav kustinājis, neviens nav uzsācis. to ko jau sen pamazītiņām varēja sākt. Un sirdī dienu no dienas iegulst šaubas: diezi, vai nu man viss tas, ko es tā esmu izdomājis, kādreiz piepildīsies. Nav tas nemaz tik viegli...

Bet grūti arī nav! Ja vien tu, cilvēks, proti pats ar sevi līgumus slēgt un tos arī turēt un piepildīt. Nav grūti, ja tu pats zini, esi izdomājis, rūpīgi pārlicis, ko tu gribētu paveikt. Un ja tas nav ar reizi iespējams, tad tikpat rūpīgi tev jāpārliek, kā tu to varētu veikt lēnām un pamazītiņām. Katra stunda, ko tu ziedosi savam pasākumam, katrs brīdis, ko tu tam neatlaidīgi veltīsi, kalpodams pats savai domai, tuvinās tevi nemanamiem, bet lieliem soļiem tam, ko tu vēlies. Lai tās būtu tikai divdesmit lāpstu zemes, ko tur dienā izmestu no grāvja, zini, ka mēnesī tev tās dotu jau 600 spēcīgu vēzienu — un tas vairs nav maz...

Darbs, kas padarīts un neatlikts
[110. Remtes mazp. līd. O. Melderis uzcēlis kūdras žāvējamo nojumi]

Bet vēl vairāk nekā šo praktisko, tāds sīks darbs blakus dienas darbiem var tev dot prieku par to, ka tu kalpo saviem mērķiem un otrkārt prieku, ka tu spēj, kaut pamazām, sekot tam, ko esi nolēmis un izdomājis, ka tu spēj pildīt līgumu, slēgtu pašam ar sevi.

Un kas to spēj, tas dzīvē arvien ies stipro rindās.

Kas jauns mūsu zemē un valstī

Valsts Prezidents Kārlis Ulmanis izdala apliecības un grāmatas skolu beigušiem

Dzīve ir darbs un ciņa no sākuma līdz galam

Pamatskolu izlaiduma aktā Krotē un Grobiņā Valsts Prezidents **Kārlis Ulmanis** teica runu jaunatnei, teica vārdus, kas prātā paturami sirmu mūžu dzīvojot. Mazpulku jaunieši, kas jūs šogad beidzāt savas skolas gaitas, atgādājaties un pašķirstiet šo «Mazpulka» numuru atkal par jaunu laiku pa laikam, lai jums prātā paliktu, ko Prezidents, jūsu pašu Virsvadonis teicis jums par cilvēku, par dzīvi un tēvzemi, par idealiem, darbu un darba vērtību.

Mazpulki jaunatnes pausmē 15. maija laukumā, Rīgā

«Skolas dienas nu ir beigušās ar visām skolas rūpēm, bažām ar visiem skolas priekiem, jautrību,» teica Prezidents. **«Sākas tas, ko mēs bieži apzīmējam vārdiem «lielā dzīve» — ar pavisam citiem uzdevumiem, citām attiecībām ar mājiniekiem un pārējiem pagasta iedzīvotājiem, ar citiem priekiem, citām rūpēm un bažām. Pat tiem, kas nodomājuši aiziet vai nu vidusskolās, vai citās mācības iestādēs, šī diena nes lielas pārmaiņas. Vispirms jau viņi aiziet prom no veciem pazīstamiem, draugiem, jaunos apstākļos, jaunos dzīves noteikumos. Jums, kas skolu beidzat, sirdis pilda gan prieks, gan skumjas, gaišas cerības un arī rūpes un smags jautājums: kā nu būs turpmāk?**

Mums visiem bijuši brīži dzīvē un būs, un arī jums būs tādi brīži, kad jūs saliksiet rokas un teiksiet: mans padoms ir īss, un vajadzēs atbalsta. Un tad vislabāko atbalstu atradīsiet labos, sirsnīgos vārdos, kas teikti vai nu šai brīdī, vai agrāk.

Jūs ieejat tagad dzīvē. Dzīve uzvels jūsu jaunajiem pleciem vairāk darba nastu un atbildības, kā tas jebkad skolā bijis.

Valsts Prezidents Kārlis Ulmanis un Kara ministrs ģen. Jānis Balodis pieņem 15. maija karaspēka parādi

Varbūt jums likās, ka skola jūs spiež un ka grūti nest skolas nastas. Bet ar katru gadu, ko jūs pavadīsiet ārpus skolas, jūs redzēsiet, ka dzīve ir vēl skarbāka un cietāka. Ļaujat man pateikt šinī vietā: dzīve nav rotaļa, dzīve ir darbs un cīņa no sākuma līdz galam; un uz priekšu tiks tikai tas, kas darba nevairīsies, kas cīņā izturēs līdz galam un uzvarēs.

Šinī gadā jūs izejat dzīvē jaunos apstākļos, kad, kā jūs to redzat, visā Latvijā uzplaukuma laikmets. Šis laikmets ir uzņēmības, drosmes un arī jauna dzīves prieka laikmets. Un tomēr es jums šodien teikšu: dzīve prasīs no jums daudz, daudz vairāk nekā skola to darijusi.

Dzīve prasīs arī skaidras sirdis un tikumus. Viņa prasīs daudz darba un darba mīlestības.

Es ar nodomu pieminēju un gribēju likt pirmajā vietā prasību pēc skaidriem un labiem tikumiem. Un tad vēl, protams, nāks klāt arī prasība, ka darbu vajaga mācēt; pie darba vajaga iet darba priekā, darbu vajaga mīlēt. Mēs vēl arvien nevaram atturēties no kādas reiz iesakņojušās domas, ka viens darbs ir augstāks, svarīgāks un lielāks, un ka otrs darbs ir niecīgs, mazvērtīgs un nenozīmīgs. Beigu beigās liels un svarīgs ir arī sīkākais darbiņš, ja viņš darīts ar skaidru sirdi un labi padarīts, jo vajadzīgi it visi darbi — lielie un mazie. Ja jūs tā uztversiet savus uzdevumus, tad varat droši būt, ka jums arī sekmēsies.

Bet te klāt nāk vēl viena prasība — stāja dzīvē. Kas tas ir — s t ā j a d z ī v ē? Es neuzskaitīšu visus stājas, izturēšanās, rīcības veidus dzīvē, bet minēšu tikai dažus iezīmīgākos, kas jums rādīs pietiekoši skaidri, kas ir šī vārda «stāja» saturs. — Pie stājas pieder rakstura stingrība, izturība, neatlaidība, sadarbība, saticība, godīgums un nesavtība, bet arī drosme un griba stāties pretim visām grūtībām un gatavība tās pārvarēt. Grūtības ir priekš tam, lai viņas pārvarētu, un nevis priekš tam, lai mēs ļautos viņām mūs pie zemes pieliekt.

Stāja prasa, lai jūs atdodaties savam darbam un arī mīlat to, vienalga, vai darbs un uzdevums ir lielāks vai mazāks, šaurākā vai plašākā darba laukā. Un atminiet, ka no mazajām lietām aug lielās, no mazuma nāk vairums.

Lai jūsu domas par saviem mazajiem darbiem vienmēr būtu lielas, es jums pateikšu vienu piemēru. Padomājiet, cik sīks ir sēklas grauds, bet no tā izaug daudz, daudz jaunu zelta graudu. Kopā ar tikpat sīkiem zelta graudiņiem rodas druvas smagām zeltītām vārpām. No lauku un druvu bagātības nāk visas tautas dzīves un dzīvības spēks. Bet cik gan sīks bija šī dzīvības spēka avots sākumā — atsevišķais sēklas grauds! Un tautas dzīvī-

bas spēks dod spēku un pastāvēšanu valstij, kurā mēs visi dzīvojam un iztiekam, gan ar sūru un grūtu darbu — jo liesa ir mūsu zeme, īsas mūsu vasaras, vēlas pavasarī un agras rudenī pie mums salnas, dabas pārestības lielas, apakšzemes bagātību mums maz. Tomēr zemturis ar augļiem, ko viņš gadu pēc gada ievāc, ir padarijis drošus mūsu tautas un valsts dzīves pamatus.

Jūs zinat, ka tagad radies nezinamu lūpu izteikts vārds: «Labāk stāvot mirt, nekā ceļos krītot dzīvot.» Šis teiciens iespiedies visu mūsu sirdīs. Jūs visi varat iedomāties, ko nozīmē šie smagie vārdi: labāk stāvot mirt. Bet ceļos krītot dzīvot — tas nozīmē nonākt svešā kalpībā, atkarībā no svešiem pavēlniekiem, pildīt citu pavēles. To mēs negribam. Tad labāk mēs pasakam: pašu zemē arī nomiršana ir viegla. Bet mēs strādājam un strādāsim tomēr dzīvošanai, ne miršanai, tad droši arī dzīvosim šepat uz mūsu zemes, mūsu Latvijā, mūsu tēvijā un dzimtenē.

Latvija, tēvzeme — šie vārdi ir dārgi un svēti, un ja kādam tomēr liekas, ka tie beigu beigās tomēr ir tāli un viņu tuvums nav pietiekams un sasniedzams, tad es varu uzstādīt jautājumu: kas tad ir tēvzeme? — un sniegt jums arī vienu no neskaitamām atbildēm uz šo jautājumu. Tēvija un tēvzeme ir tēvu tēvu kapu kopiņas, tēvija un tēvzeme ir ģimene, dzimta, māja un darba vieta, pagasts, draudze un kopā visa valsts; tēvija un tēvzeme ir mātes nerimstošā mīlestība, kuras rūpes sasniedz katru savu dēlu; tēvija un tēvzeme ir tēva siltā sirds un tulznainās rokas; tēvija un tēvzeme mums visiem ir ar šīm rokām uz kara drupām no jauna uzceltā mūsu valsts Latvija.

Tā ir atbilde uz šo jautājumu, kas mūs visus var apmierināt, iepriecināt un mūsu sirdis sasildīt, un kas arī ir viegli prātā paturama, jo šīs ir tikai tās lietas, kas mūsu acu priekšā atrodas. Ja jūs tā izpratīsiet tēvzemes vārdu, tad mēs tuvojamies tai, iesilstam darbā priekš viņas. Jūs prasīsiet: kādā veidā mēs to varam izdarīt savā darbā? Es atbildēšu: jūs visi, vecākie un jaunākie, jau tieši ar savu labi padarīto ikdienas, ikgada darbu, ar jūsu skaidrām, karstām sirdīm un labiem tikumiem viņu no savas puses atbalstat un atbalstīsat.

Tādēļ neaizmirstiet un neatmetiet savu jauno dienu idealus, ko modināja jūsos skola un māja, jo bez augstiem, cēliem idealiem dzīvē neko patiesi labu, ievērojamu un paliekamu nepadarīs un nesasniegs.

Un arī šoreiz es jums atkal teikšu: tauta, tēvzeme, viņas nākotne, viņas labklājība, spēks un stiprums un uzplaukums ir augstākais, pie kā mēs varam strādāt, un skaistākais mērķis, ko varam sev uzstādīt.

Vēl es jums nolasīšu Kronvalda Ata vārdus, kas piederas te šinī skolā, kas piederas visā Kurzemē: «Tev nebūs nekādu mīlestību svētāku turēt kā tēvzemes mīlestību un nekādu prieku saldāku kā brīvības prieku.» Un tālāk viņš saka: «Bet, brāli, ja nu patiesi jūtamies par šīs gaismas, taisnības un patiesības gara bērniem un mācekļiem, tad neaizmirsīsim nekad, ka šis gars katra cilvēka sirdī arvien no jauna izaudzinams, un ka to nevar neviena ļaužu kārta, neviena tauta izmantot, ja tā necīnas, sev šo garu izpelnīdamās. Tādēļ arī lai nekrītam aplamīgā alošanā, bet lai paturam vienmēr prātā, ka vēl nav paradīzes laiki virs zemes, ka jākaro tiem, kas grib pastāvēt, ka vēl jāmirst tiem, kas grib dzīvot.» Tas teikts pirms daudziem, daudziem gadiem, un šie vārdi ar pilnu spēku ir vietā un paliks vēl ilgus gadus.»

Tēvzemes balvas laureāti.

Šogad Atjaunotās valsts 5. gada svētkos Tēvzemes balva piešķirta dzejniecei un rakstniecei Aspazijai. Viņas mūža darbam bijis plašs vēriens. Lirika, eposs, drama, tie ir tie literatūras žanri, kuros viņa izteikusies un guvusi visas tautas atzīšanu.

Otra laureāte ir mūsu skatuves māksliniece Jūlija Skaidrīte. 50 gari darba gadi jau nogrimuši mūžībā, kopš māksliniece kā 18 g. v. meitene sākusi savas gaitas uz skatuves, iepriecinādama skatītājus ar daudz un dažādām māksliniecisku un pārdzīvojuma ziņā pilnvērtīgām lomām.

Alfrēds Kalniņš — mūsu komponists, kam pārbagāts pūrs piekrājies zolo dziesmām, nu guvis šo augsto balvu. Kalniņš ir arī pazīstamākais latviešu ērģeļvirtuozs.

Bebru Juris — skolu un sabiedrisks darbinieks. Viņa pedagoģiskā pārliecība izpaužas atzinumā: jaunatne jāaudzina daiļuma, tikuma, pareizas latviešu vēstures izpratnes un tēvzemes mīlestības garā.

Jānis Endzelīns — mūsu universitatē latviešu valodniecības profesors. Izcils latviešu valodas pētnieks, ievērojams arī ārzemēs.

Jānis Mazvērsītis — latviešu lauksaimnieku audzinātājs, kas sarakstijis daudzus rakstus par to, kā kļūt pie ienesīgām saimniecībām. Viņš, pētīdams daiņas, cēlis godā arī mūsu senču lauksaimniecības kulturu.

Likums par darba sagādāšanu un darba spēka novietošanu pieņemts un stājies spēkā. Sākusi darboties Latvijas darba centrāle. Šīs iestādes uzdevums — sagādāt darbu un savukārt darba spēku lietderīgi sadalīt un novietot. Šis likums arī nosaka, ka uz priekšu par mājkalpotājiem nevarēs strādāt par 22 gadiem jaunāki cilvēki, kas ienākuši no citurienes. Tāpat sesonas darbos nevarēs strādāt jaunāki par 22 gadiem, tur galvenā kārtā liks ģimenes cilvēkus, ģimenes apgādniekus un vecākus cilvēkus.

Atbalsts lauksaimniekiem. Ar valdības lēmumu visās tajās mājās, kurās būs iekārtots ar īpašnieka naudu, vai arī ar valdības pabalstu mājoklis precētiem laukstrādniekiem, šo māju saimnieces un bērni līdz 7 gadu vecumam saņems tādus pat atvieglojumus ārstniecībai slimo kasēs, kādus tagad saņem jau gadu laukstrādnieki un pilsētas strādnieki. Lauksaimniekiem par šiem noteikumiem jāpainteresējas savās pagasta valdēs.

Iecelti jauni departamentu vadītāji. 7. jūnijā ministru kabinets iecēla Iekšlietu ministrijas pārkārtotajos departamentos jaunus direktorus. Par administratīvā departamenta direktoru iecēla Jēkabu Legzdiņu, par kārtības policijas departamenta direktoru — Jelgavas apr. priekšnieku Augustu Ausmani, un par drošības policijas departamenta direktoru — Jāni Fridrichsonu. Līdz ar to no amata atbrīvots līdzšinējais administratīvā departamenta direktors J. Anšmits.

Tā strādāja šinī pavasarī visos Latvijas mazpulkos pie pamudināšanas lauciņu ierīkošanas

Noteikumi Sabiedrisko lietu ministrijas tūrisma nodaļas rikotai vasaras foto uzņēmumu sacensībai

1. Sacensības mērķis: iegūt labus un nacionālā tūrisma propagandai «Apceļo dzimto zemi vasarā» noderīgus fotografiskus uzņēmumus.

2. Sacensībai iesniedzamiem fotografiskiem uzņēmumiem jābūt melni kopētiem, 13×18 formatā, derīgiem reproducēšanai. Uzņēmumiem jāattēlo ceļošanu, Latvijas dabas skaistumu vasarā, raksturīgākos novadus, tautas dzīvi, vasaras darbus, vasaras sportu un tml. Vēlami uzņēmumi, kas kombinēti ar figurām un atbilst lozungam «Apceļo dzimto zemi vasarā».

3. Katrs sacensības dalībnieks var iesniegt sacensībai uzņēmumus neaprobežotā skaitā, bet tikai zem viena motto. Sacensībai iesūtītie uzņēmumi nedrīkst būt iepriekš publicēti.

4. Par tūrisma propagandai piemērotākiem uzņēmumiem sacensības komisija piešķir šādas godalgas: I godalgu Ls 75,—, II godalgu Ls 55,—, divas III godalgas pa Ls 35,—, trīs IV godalgas pa Ls 25,— un desmit V godalgas pa Ls 10,—, un divdesmit VI godalgas — atzinības rakstus. Sacensības komisijai tiesība godalgas sadalīt arī citādi.

5. Autoriem, kuru uzņēmumi godalgoti, jāiesniedz sacensības rīkotājai godalgoto uzņēmumu 2 novilkumi 13×18 formatā, pie kam Tūrisma nodaļai pieder uz 1 gadu no sacensības komisijas lēmuma tiesības reproducēt šos uzņēmumus bez autora honorara samaksas.

6. Visi sacensībai domātie uzņēmumi iesniedzami pret kvīti atsevišķos novilkumos un neuzlīmēti Sabiedrisko lietu ministrijas Tūrisma nodaļai (Brīvības ielā 37/39) līdz 1939. g. 15. septembrim. Uz katra uzņēmuma otrā pusē jāatzīmē sīks uzņemšanas vietas apzīmējums un autora motto. Kopā ar sacensībai iesniegtiem uzņēmumiem jāiesniedz arī slēgta aploksne ar autora vārdu, uzvārdu, nodarbošanos un adresi. Tūrisma nodaļai tiesība sacensībai iesniegtos darbus izstādīt. Negodalgotie uzņēmumi saņemami atpakaļ 1 mēneša laikā pēc sacensības rezultatu publicēšanas laikrakstos, pēc kam neizņemtie uzņēmumi pāriet Tūrisma nodaļas īpašumā.

7. Sacensības žurijas komisija sastāv no: Tūrisma nodaļas vadītāja (priekšsēdētāja) un Sabiedrisko lietu ministrijas Kulturas un mākslas nodaļas, Ārlietu ministrijas Preses nodaļas, Radiofona, Latvijas preses biedrības, Latvijas amatniecības kameras un Latviešu fotografiskās biedrības pārstāvjiem. Komisijas lēmumi galīgi.

8. Sacensībā var piedalīties ikviens Latvijas pilsonis, kas līdz ar to piekrīt šiem sacensības noteikumiem.

Ozollapu vainags

FRICIS ŠTERNS (Jāņu stāsts)

«Parīt Jāņa diena», klusi, bez vārdiem, pats sev sacija Jānis Paegle, kad bija uzkāpis sešstāvu milzeņa pēdējās kāpnes. Dažus mirkļus apstājās kāpņu laukumiņā un, atbalstijies pret dzelzs margām, atpūtās, jo kāpiens bija paņēmis spēkus. Tad izstiepa roku un nedroši piespieda zvana pogu pie kāda dzīvokļa mazajām, netīrajām durvīm. Zvans ieskanējās skaļi, griezīgi, itkā dusmotos par traucējumu. Jānis satrūkās un, kā vienmēr pēdējā laikā tādos brīžos bija paradis, spēji uzlika roku krūtīm. Tās strauji un mierīgi cilājās un elpa savādi gārdza, taisni kā slimniekam. Un Jānis jau bija arī slimnieks. Vairākus mēnešus bija nogulējis slimnīcā, un tas bija viņa pirmais gājiens pēc izveseļošanās. Saslima pavasarī, kad saltajos vējos, lietū un sniegā, augu dienu braukāja ar tirgotāja divričiem, izvadādams preces priekšpilsētas veikalniekiem. Un kad viņš trīs dienas nogulēja bez samaņas, savas istabiņas drēgnumā, saimniece ataicināja ārstu. Tas atrada, ka Jānis slimo ar plaušu karsoni. Viņu aizveda uz slimnīcu, kad sētnieki ielās tīrija pelēko, netīro sniegu, bet tagad jau bija vasara. . .

Un kaut gan Jānis augumā bija spēcīgs un viņa sešpadsmit vasaras, kuras viņš bija jau pavadijis, līdzi tam deva neparastu izturību, ko tas bija mantojis no saviem sentēviem — līdumniekiem, slimība viņu sagrāba ar tādu niknumu, ka neviens vairs neticēja, vai viņš septiņpadsmito vasaru piedzīvos. Bet zemnieka dēli tik viegli nepadodas, tie cīnas! Un tā arī Jānis izveseļojās. Tagad viņš varēja atkal pats piezvanīt pie sava dzīvokļa durvīm . . .

Ieskrapšķējās slēdzene. Durvis pavērās un reizē ar piesmakušu gaisu, ko Jānis sajuta kā pretīgu glāstu, spraugā parādijās dzīvokļa saimnieces netīrā, pinkainā galva. Dažus mirkļus Jānis saimnieces sejā redzēja izbrīnu, tad apmulsumu un tikai tad tikko jaužamu priecīgu smaidu:

«Jāni, tu tas esi?»

«Jā, saimniec», klusi atsaucās Jānis, jo nāciens no slimnīcas to bija nogurdinājis un viņš sajutās pavisam slikti. Ilgojās miera un atpūtas. Bet saimniece nesteidzās. Lēni viņa vēra durvis un visu laiku apjukusi smaidija.

«Nu, redzi, mēs tevi vēl negaidijām un tagad tavā istabiņā dzīvo manas māsas dēls — šoferis.»

«Bet es taču īri jums esmu samaksājis?» Jūs nedrīkstat tā rīkoties», mēģināja savas tiesības aizstāvēt Jānis, bet viņa balss skanēja tik nespēcīgi un nepārliecinoši, ka saimniece nesajutās nemaz vainīga.

«Nu, kas tad tur pavisam. Dažas dienas varēsi izgulēties virtuvē uz kušetes. Mēnesis jau iet uz beigām.»

Jānis gribēja atbildēt kaut ko skarbu, nepatīkamu, lai saimniecei atgādinātu, ka viņš ir pilntiesīgs īrnieks, bet pieaugošais nespēks to pieveica. Un kad viņš pavēra savas lūpas, tad tas bija lūgums, ko izteica:

«Bet laižat taču mani istabā. Esmu noguris. Gribu atpūsties.»

«Tūlīt, tūlīt,» spēji iesaucās saimniece, atvēra durvis un iztapīgi parādija ceļu uz virtuvi. Bet Jānis pagāja viņai garām un, uzmanīgi taustīdamies tumšajā gaitenī, meklēja ceļu uz savu istabiņu. Saimniece, pārsteigta par īrnieka stūrgalvību, klusēdama sekoja. Viņa nevarēja saprast, kāpēc senāk klusais un godīgais lauku zēns pārvērties spītīgā jauneklī. Ka vainojama pārciestā slimība un ceļā gūtais nogurums, to viņa nesaprata. Ilgi nestaigātais ceļš no dzīvokļa durvīm līdz viņa istabiņai tam bija kļuvis svešs un tāpēc viņš nepamanija arī ceļa somu, kas aizsprostoja eju. Aizķērās kāja, un viņš paklupa.

«Ujā, iet kā akls!» dusmojās saimniece un pasteidzās pirmā atvērt istabiņas durvis, ne lai pakalpotu, bet lai nenotiktu vēl kāda nelaime. Jānis iegāja istabiņā. Sasmacis gaiss un pelējumu smaka viņu sagaidija. Nespēkā atsēdās krēslā un izmocītu skatu uzlūkoja saimnieci. Vecā sie-

viete, kas dzīvoja tikai no tā, ko nopelnija, izīrēdama istabas un gultas vietas dažāda vecuma un profesijas vientuļiem, kā neziņā palika pie durvīm stāvot un nemierīgi braucija savu priekšautu, netīru, vecu un salāpītu. Jānis saprata, saimniece uztraucās par to, ka šoferis, pēc darba beigšanas, prasīs sev jaunu mītni, jo ar kušeti virtuvē neapmierināsies. Bet arī Jānis vairs nespēja būt padevīgs un pieticīgs. Ilgā un mocošā slimība, kad viņam daudzajās bezmiega naktīs vajadzēja būt vienam pašam ar sevi, ļāva pārdomāt dažādas un daudzas lietas par cilvēkiem un dzīvi. Un šo domu nopelns bija tas, ka Jānis pilnīgi pārvērtās un senāk naivais, kautrīgais zēns izauga stingra rakstura jauneklī. Saimniecei savas dzīves jauno atziņu viņš izteica sekojošiem vārdiem:

«Es palikšu pats savā istabā! Bet šoferis lai guļ virtuvē uz kušetes.»

Viņš redzēja, ka saimniece dusmīgi savieba seju, bet tad spēji apgriezās un izskrēja no istabas, durvis ar troksni aizvērdama. Bet Jāni tas neuztrauca. Viņš bija laimīgs, ka palika viens . . .

Lēni noģērba mēteli. Piegāja un atvēra logu. Vasaras siltais glāsts to apsveica, bet zilās debesis, kokus un putnus viņš neredzēja, jo pretējā nama melnais, netīrais augums visu paslēpa. Kad viņš pārsoļoja četri metri platajai istabiņai un atkal apsēdās gultiņā, tikai tad viņš ieraudzija, ka mātes dāvinātā izrakstītā gultas sega vēl vienmēr apsedza veco maisu. Tā tad saimniece šoferim istabiņu bija izīrējusi ar visu to, kas piederēja Jānim. Un tas viss tikai tāpēc, ka neviens vairs negaidija viņa atgriešanos dzīvē.

Jānis skuma. Gļēvulis viņš nebija, bet vēl par jaunu, lai pilnīgi iztiktu bez citu cilvēku laipnības un draudzības. Bet viņš saprata, ka lielpilsētā, kurā viņš atnāca pirms trim gadiem, lai meklētu laimi un vieglas dienas, ir lieks un visiem svešs. Lēni viņš izģērbās un apgūlās. Un kad mātes dāvinātā gultas sega apņēma viņa augumu kā mīļš, bet sen nepierasts glāsts, viņš sāka raudāt. Kluso lauku, ar dzimto sētu, tēvu, māti un māsiņu Ariju viņam vajadzēja. To viņš zināja, jo, gulēdams slimnīcā, bija atzinis, ka atnākšana šeit bija nepareizs ceļš viņa dzīvē . . .

Trijos gados, kurus bija pavadijis pilsētā, viņš nekā nebija ieguvis, kas solītu vieglas dienas nākotnē. Nē, nekā tāda! Gluži otrādi: reizēm bija dzīvojis pusbadā, ģērbies vecās skrandās un pārgulējis naktspatversmē, jo gadijuma darbi nespēja sagādāt visu nepieciešamo dzīvei. Un tikai pateicoties iedzimtam godīgumam viņš nekļuva par upuri lielpilsētas padibenēm, kā daudzi citi lauku zēni, kas atstāja klusos laukus un viņu ļaudis, lai, laimi meklēdami, pilsētā pavadītu savu jaunību dzertuvēs un cietumos . . .

Jānis atgriezās tēva sētā . . .

Bet Jāņa Paegļa cilts raksturā bija lepnums un spītība. Tās īpašības arī viņam liedza meklēt ceļu atpakaļ pie vecākiem un māsas, kur tagad bija gaiss pilns ziedu smaržas un saules . . .

Jānis aizvēra acis un ieraudzija tēva sētu liela ezera krastā, liepu un ozolu paēnā. Un ozoli, tie bija skaistākie visā plašā apkārtnē. Jāņos no viņu zariem visi kaimiņi un pašu ļaudis vija vainagus. . .

«Parīt Jāņa diena . . .» klusi, atkal bez vārdiem pats sev teica Jānis un ļāva domām, kā žigliem putniem, aizskriet uz dzimteni. Domu putni aizskrēja, atskrēja un uz saviem spārniem atnesa dzimtenes sveicienu un puķu smaršu. Ar savām spārnu vēdām viņi stāstija Jānim, ka tēva sētā naski gatavojas sagaidīt jaukākos un jautrākos latviešu svētkus: Jāņus . . .

Jānis noreiba no dzimtenes sveiciena un puķu smaršām, ko atnesa žiglie domu putni . . . Viņš aizmiga . . .

Otrā rītā pamodās izveseļojies, jo sentēvu līdzdotā balva: spēcīgais augums, bija pieveicis slimības pēdējās atliekas. Kad viņš piecēlās, nomazgājās un apģērba savas svētdienas drēbes, tad sajutās tik labi, ka nemaz negribējās ticēt, ka bijis slims. Viss pagājušais un pārciestais izlikās kā tāls un sen izsapņots sapnis. Viņš zināja, ka daudz, ļoti daudz viņam bija palīdzējuši žiglie domu putni, kas atnesa sveicienus no dzimtenes . . .

Kad viņš gribēja iziet no istabas, lai pastaigātos ielās, ienāca saimniece un pasniedza nelielu sainīti.

«To atnesa pastnieks», viņa sacija un nebija nemaz vairs dusmīga, jo šoferis bija apmierinājies ar guļu virtuvē.

Jānis paņēma sainīti. Paskatijās adresē un pazina māsas Arijas rokrakstu. Priecīgs uztraukums viņu pārņēma, jo vēstis no tēva mājām viņš saņēma reti.

«Laikam Jāņa pīrāgs?» smaidija saimniece, vēl vienmēr stāvēdama durvīs.

«Nē, veļa,» meloja Jānis, lai tikai ātrāki būtu viens, jo vecās un svešās sievietes klātbūtne viņu uztrauca tad, kad saņēma vēstis no dzimtenes.

Saimniece aizgāja. Jānis steidzīgi attaisija sainīti. Un kāds negaidīts un neiedomājams pārsteigums! Māsiņa viņu apsveica vārda dienā ar ozollapu vainagu. Pievienotā vēstulē viņš lasija:

Mīļo brālīt!

Es, tēvs un māte, Tevi apsveicam vārda dienā ar daudzām labāmdienām un šo vainagu. Liec galvā un rotājies. Mēs visi tevi gaidam ciemā. Mīļo brālīt, brauc!

Māsa Arija.

Mirkli Jānis palika stāvot un neapjēdza, ko darīt. Dāvana un mīļie vārdi no vecākiem un māsas pieveica spītību pilnīgi. Un kad viņš uzlika galvā vainagu, tad zināja, ka viņa vieta ir laukos un nekur citur viņš nekļūs laimīgs.

«Jā, es braukšu mājās!» ne vairs klusi, kā vienmēr to bija paradis, bet skaļi viņš izteica savu prieku.

Steidzīgi sakravāja savas mantas vecajā ceļa somā. Un pēc pusstundas jau atvadijās no saimnieces. Saimniece bija pārsteigta:

«Kad būsi atpakaļ?»

«Nekad! Tagad lai manā istabā guļ šoferis. Mani gaida jaunais siens tēva sētā, kūtsaugšā».

Un, paņēmis somu, Jānis izsteidzās no tā dzīvokļa, kurā viņš labprātīgi bija ieslodzijis dažus gadus no savas jaunības . . .

— — — — — — — — — —

Saule, liela un sarkana, aizbrida aiz Gausuma sila robotām egļu galotnēm, kad Jānis iesoļoja tēva sētā. Vienā rokā viņam bija ceļa soma, otrā spieķis, bet galvā ozollapu vainags . . .

Skaļa un gavilējoša līgošana apsveica pārnācēju, jo pagalmā bija sapulcējušies pirmie Jāņa bērni.

Kad Jānis padeva labvakaru un viņu pazina, tad pretī panāca: tēvs, māte un māsiņa. Arī viņu galvas sedza ozollapu vainagi un arī tie bija darināti no pašu sētas ozoliem . . .

Kad Jānis apsveicinājās ar sagaidītājiem, pāri dzimtenes kalniem un lejām pār šalca spēcīgs: līgo!

Tagad viņš bija atkal mājās un nekur vairs neies — to viņš zināja jau tad, kad Rīgā saņēma ozollapu vainagu . . .

«Līgo!» pavēra lūpas priekam un jaunai dzīvei arī Jānis . . .

Atrastie vaiņagi

JĀŅA KLĪDZĒJA stāsts

1.

Dūmākās tītie sapņu vainagi ir pazaudēti, bet ir atrasti citi, kuros zied sirdis kā dzīvas, sarkanas rozes . . .

Ir šalkuši gadi kā pavasara vēji.

Tas viss sākās daudz gadus agrāk.

Kādā zilā jūnija sākuma vakarā, kad visa zeme un gaiss tīksmi sanēja, kas visu cilvēkā tā kā skumji sāpina, satrauc un iededz ilgu ogles, nezin pēc kā, divi puikas bija izgājuši pa upes krastu aiz savas ģimnazijas pilsētiņas.

— August, cik mums vairs paliek — pus mēnesis! Un tad — tā kā spārni pielikti — lido, uz kuru pusi gribi! — sviezdams akmentiņus melnajā upes dziļumā, vija jūsmu vaiņagu Aleksandrs Kalvāns.

Klusums.

— Ko tu tā klusē šovakar, August?

Atkal klusums un tikai pērnās zāles čuksti zem divu jauniešu soļiem.

Tad beidzot:

—Aleks, vai tev nepaliek skumji, ka skola jāatstāj jau tik drīz? . . . Man šovakar ir tā, ka gribētos raudāt . . .

Abi klausijās, kā turpat netālu pār purvaino pļaviņu krēslā švīkstēja ķīvītes spārni. Viņa brīžiem skumji ievaidējās.

— Savāds gan ir šis pavasara putns, — klusi teica Aleksis.

— Arī mēs esam savādi putni, — tā Augusts.

— Kā tā?

Atkal klusums un viena nopūta ar siltu elpu zem vakara zvaigznēm.

— Tu, Aleksi, aiziesi. Tu pēc skolas beigšanas varēsi tālu lidot. Uz augstskolu. Bet es . . . Kur es? Man nav iespējams būt putnam, kādam vajadzētu būt jaunībā . . .

— August, kāpēc tā uzlikt akmeni sirdij? Arī tu vēlāk kautkā varēsi. Es jau būšu Rīgā un tev palīdzēšu. Gan jau vēlāk iekārtosies . . .

— Jā, vēlāk . . . Tu zini pats, kā man ir mājā. Ko viņas darīs — māte un mazā māsiņa! Un arī tas — cik tur ir — trīsdesmit pūrvietas . . .

Abi atkal klusēja un gāja. Sāpīgs un ilgains skurbums jauniešos dega kā ogles. Viņi runāja un runāja, pārcēla tādu gubu atmiņas un kāpa sapņu kalnos un viņu runām tovakar nebija gala.

— Tu jau nepaliksi viens, — Aleksis gribēja teikt ko nebēdnīgu priekam, — turpat tev sabros aiz upes būs arī tava Solveiga, brūnmatīte Zaļupu Vera . . . Arī viņa pēc diviem gadiem būs absolvente.

— Ko nu par to runāsim šovakar! — Augusts mazliet aizkarts atmeta roku, un aiznesa domas citur, — es šovakar domāju tikai par to, ka mēs visi tie, kas vēl šo pusmēnesi būsim kopā — kur mēs visi būsim aizmesti pēc gadiem? Visi tā sauguši, kā saknes pa vienu zemi . . . Kur katrs būs pēc gadiem? Aizmirsīs visi. Varbūt nepazīs. Arī par to es domāju — tu, Aleks, esi man mīļākais draugs, tu to zini, arī es to zinu, bet pēc gadiem, varbūt . . . varbūt . . . tu vairs atcerēsies, kad gadā reizi noplēšot sienas kalendaru redzēsi — Augusts . . . Atcerēsies, ka bija reiz tāds Augusts . . .

Abi sēdēja uz akmeņiem upes krastā un klausijās, kā pa akmeņiem skanēdama uz leju aizšalca straume. Bija ilgi runājuši un sāpīgs skurbums abos bija sakāpis no krūtīm kaklā.

— August! August, nerunā tā! . . . Aleksis satvēra abām rokām Augusta plecus un pievilka sev klāt. Abi viņi ilgi skatijās viens otrām acīs un abi ieraudzija, ka tās kā vienam tā otram ir pilnas asaru. Kā ugunskura siltumu viņi izjuta tad, ko nozīmē dziļi un patiesi dvēselēs ielieta draudzība. Tā bija draudzība, kāda spēj sildīt cilvēkus tikai jaunībā.

Pilsētiņa jau mirdzēja ugunīs. Jautri, daudz ko pārrunādami, viņi cēlās un gāja.

Aiz muguras zilajā tumsā vaidēja ķīvīte, šis savādais pavasara putns.

2.

Aizšalca gadi kā pavasara vēji, steidzīga darba un augšanas pilni.

Aleksandrs Kalvāns studēja Rīgā un jau bija kāds augstāks ierēdnis Mežu departamentā.

Kādā sniegainā janvara dienā viņš bija izbraucis komandējumā uz kādu mežniecību netālu no Rīgas.

Strādnieku pulki grieza mežu, zāģu, cirvju un cilvēku balsis saplūda un dunēja kā varena, dobja dziesma un tās atbalss skanēja tālu zilo egļu kvartalos.

Kalvāns tur apstājās un runājās ar darbu vadītājiem par cirsmām, par stutmalku, par darbu līgumiem un darbu gaitu.

Viņš ievēroja, ka kādas acis zem ziemenīcas skatas taisni viņā. Ilgi un visu laiku. Jā, viens strādnieks bija iecirtis savu cirvi baļķī un stāvēja kā brīvkungs.

— Ko jūs stāvat kā parādē?! Mēs taču nemaksājam par stāvēšanu piecdesmit santimus stundā! — pret vainīgo pagriezies, uzsauca darbu uzraugs.

— Es tikai pārdomāju, kā vēl labāk strādāt, — tas atteica, un Kalvāns dzirdēja pazīstamu balsi.

Viņš steidzās klāt, sniedza roku un tā neveikli burzija savu portfeli.

— August, tu?!

Apkārtējie strādnieki paraustija plecus un sačukstējās.

— Jā, es pats ar visu dvēseli un miesu. Neveikls klusums. Tad abu acīs uzziedēja senais, piemirstais draugu smaids.

— Ko tad tu te dari? — Aleksis purināja Augustu.

— Kā redzi — krāju kapitalus.

Kā senāk Aleksis paņēma Augustu zem rokas:

— Paiesim tur tālāk pa meža stigu. Mums tak būs daudz kas runājams.

Augusts ar cimdu noberza sviedrus no pieres, un viņi gāja.

— Stāsti, stāsti! — Aleksis spieda klāt sev Augusta roku ar seno prieku un sauca ziņkārības un ilgu satraukts.

— Nu — kas man ko stāstīt. Redzi. Labāk pastāstijis tu.

— Arī es stāstīšu, bet lūdzams, tu stāsti pirmais!

Drīz vien viņu runas raisijās un plūda kā strauts.

— Tagad, kad to laiku ir aizauguši jau daži gadu kalni, arī daudzas domas ir aizauguši kalni. Vairs es nedomāju traukties uz Rīgu studēt, vai ko. Nē. Studēju turpat savas Rasānu valsts dzīvi. Vīnē — esmu jau izstudējis un daudziem jau esmu paspējis būt rūgts profesors. Ja tev nav nekas pretī, ka tavs draugs palielās, tad varu teikt, ka esmu tur Rasānos tāds mazs diktators. Kopā ar daudziem draugiem, zinams, Rasānu dzīves laivai esmu pielicis tērauda dzenskrūvi.

Aleksis paskatijās drauga sejā un redzēja, ka tas vairs nav kādreizējais, sentimentalais sapņu debesskrāpju cēlājs, o, nē — virs deguna bija divas rievas, ko ielauzušas domu domas, pelēkās acis bija asas, bet siltas.

— Ko tu manī tā skaties, vai esmu jau neglābjami novecojies?

— Nē jau! Es tik pētu, kas te ir palicis pāri no mūsu ģimnazijas dzejnieka Augusta . . .

— Ujā! Daudz, daudz vēl kas . . . brīžiem vēl viss tas pats. Vakaros mājā vēl bieži vien kalpinu savu vijoli, bet tagad gan viņa man mazāk dzied romances . . .

— Un tavai Solveigai arī vairs nē?

Augusts iesmējās.

— Lai paliek! Ko nu niekus.

— Labi. Bet stāsti daudz. Stāsti tālāk.

Augusts iekoda lūpā un klaidēja skatu mežu zilā dūmākā, kas jaucās ar sniegiem. Vai lai visu stāstu? Ir bijušas skumjas, apātija pret visu, neveiksmes, vilšanās, pat skarbs jautājums: kāpēc dzīvot?

— Tu atkal kā senāk sapņos esi aizbridis, mīļais August? — tālāku stāstījumu nesagaidījis, vaicāja Aleksis.

— Nē, tikai tāpat. Nu, tā, kā jau pats zini, es paliku un dzīvoju mājā. Tici man — riebīgu tad es to dzīvi izjutu! Visapkārt tenkas un pļāpas. Ā, saka, šitam galvā salmi, saka, citi, beiguši skolas, dabū vietas, bet šis staigā ap māju un domā savu «budku» par cepelīnu pārbūvēt. Arī es sāku meklēt vietu, nedabūju. Man bija jau slikta slava, jo jau biju sācis durt ar īlenu Rasānu galveniem gliemežiem. Tie parūpējās, lai es tuvākā apkārtnē nedabūju neko. Es tad kļuvu vai traks aiz spīta un dusmām: Sak, pagaidiet, velni,

August, tu?!

parādīsim, vai arī te laukos var būt tikai tāda dzīve vien, kur tenkas, pļāpas, iedzeršana, mēles trīšana vienam ap otru un visbeidzot vientulība, palsums un nepārejošs miegs! Man veicās, jo jaunie ticēja man un manam darbam. Tagad tur dzīvē ir straujums, spēks un gaisma. Jā, vai zini — Jēzupu Linagalvu, kas gadu agrāk par mums beidza vidusskolu, dabūjām iekšā par pagasta vecāko. Tas ir dzīvs, radošs cilvēks! Prieks! Nu valdam un strādājam mēs. Šo sešu gadu laikā ir uzcelta koppienotava, kulturas biedrība, tautas nams un nesen ielikām pamatus lauksaimniecības skolai . . . Un tuvāko gadu sapnis ir spēkstacija uz Zilkrāces upītes...

Aleksis klausijās aizrāvies, saprata un sajuta, ka viņš tomēr ir mazāks par savu draugu, bet kautkas visā stāstijumā viņam likās neskaidrs.

— Tu esi lauva, mīļais diktator! Bet ja viss tā . . . tad, kāpēc tu pats tur visu atstāji un te brauc peļņās?

— Es jau domāju, ka tu to prasīsi! Redz, tā: viens — es tur uz kādu laiku gribēju nozust no apvāršņa, dažādu savu paša dvēseles ogļu dēļ; otrs — es visu un daudz ko paspēju izdarīt, bet tas nebija manis paša dēļ. Sevi biju piemirsis. Man mājā ir uzbūvēti tikai šķūnis un kūts, bet istabas tās pašas vecās. Iesākumam ievajadzējās 400 latu. Nekur ķert. Atbraucu — un kāds simts jau kabatā!. . .

— Cik tev paliek no dienas?

— Nu — trīs tā.

Tagad lūpā iekoda Aleksis, bet vēl neteica nekā.

Viņi runāja vēl šo un to. Visādus niekus.

Tanī pašā vakarā viņi abi iebrauca Rīgā.

(Turpinājums sekos)

Ko redzēsim Lauksaimniecības sasniegumu izstādē Jelgavā

Kad šis «Mazpulka» numurs sasniegs savus lasītājus valsts vistālākos novados, Atjaunotās Latvijas 5 gadu sasniegumu skates lauksaimniecības izstāde Jelgavā jau būs atvērusi savus vārtus. Izstādi atklāj Sabiedrisko lietu ministrs A. Bērziņš 15. jūnijā plkst. 13.00.

Šinī izstādē, kā jau nosaukums liecina, galvenā vērība piegriezta Vienotās Latvijas pirmās piecgades saimnieciskiem un kulturaliem sasniegumiem. Vesela rinda saistošu gleznojumu un citāda veida notēlojumu pauž skatītājiem mūsu valsts nemitīgo augšupeju.

Bijušais Zemgales izstādes laukums ar savām daudzajām celtnēm atkal pārpilns izstādijumiem. Galvenajā ēkā novietojušās Zemkopības ministrijas un Latvijas Lauksaimniecības kameras novietnes, kurās sakopoti izsmeļoši materiali par piecu gadu panākumiem lauksaimniecības celšanas darbā. Sevišķi interesanta ir centrālā novietne «Sasniegumu ceļš». Te pakāpeniskā secībā rādīti svarīgākie darbi un paņēmieni zemes iekopšanā un tās ienesības celšanā: ja «sasniegumu ceļa» sākumā rēgojas atbaidošs celmājs ar sīkiem krūmājiem un nevērtīgu zāli, tad tālākos ceļa posmos jau redzam traktorus ar arkliem zemi apvēršam, nosusināšanas paņēmienus, pareizu zemes strādāšanu, mēslošanu un sēklas materiala izvēli. Vēl tālāk lielajā hallē skaisti kuplo izplaucis rudzu lauks, tam blakus tikko uzzēluši vasarāju sējumi — kvieši, auzas, mieži, kartupeļi. Parādīta arī racionalizacija kartupeļu uzglabāšanā: sutinamā kolona, kurai nākotnē jātop par mūsu saimniecību neatvairamu ciemiņu, ērti novietojusies uz «Tosmares» gumijriepu darba ratiem, aicina katru apstāties un izlasīt vērtīgos paskaidrojumus par jaunā kartupeļu uzglabāšanas paņēmiena — sutinātu kartupeļu ieskābēšanas — priekšrocībām un lietošanas iespējām. Visi tikko pieminētie demonstrējumi nav zīmēti uz papīra, bet parādīti tieši dabā.

Dabīgi ir krūmāji, celmi, velēnas un sējumi. Gaišajā un plašajā ēkā tiem radīti piemēroti apstākļi.

Runājot par elektrības pakalpojumiem lauksaimniecībā, kuri jau tuvākā nākotnē kļūs visiem pieejami, parādīta topošā Ķeguma spēkstacija pamazinātā veidā (modelis), kura spēs ieinteresēt katru skatītāju. Apmeklētāju acīm pavērsies Daugavas ainava ar monumentāliem aizsprostiem un visām Ķeguma jaunceltnēm, ap kuriem viļņos lielās upes ūdeņi.

Atsevišķs paviljons ierādīts mazpulku organizacijas novietnei, tanī izstādītie vērtīgie un pamācošie izstādijumi jāredz katram jaunietim.

Par latviešu kopdarbības saimnieciskās rosības uzplaukumu paudīs īpašā ēkā sakopotās redzamāko saimniecisko organizaciju un valsts monopolu izstādijumi.

Plašajā laukumā un nojumēs novietojušās neskaitamās mašīnas un lauksaimniekam nepieciešamie darba rīki. Ierīkoti arī demonstratīvi izmēģinājumu lauciņi ar dažādām lauku augu kulturām.

Visumā izstāde būs plaša un interesanta, un to ieteicams katram apmeklēt.

Interesanta sacensība

Ievērojot izstādes audzinošo un ierosinošo raksturu, tās apmeklēšana jaunatnei visnotāļ ieteicama. Īpaši zemnieku jaunās atvases — mazpulku dalībnieki — atradīs izstādē daudz vērtīga un pamācoša savas gara pasaules veidošanā. Lai pievērstu jaunatni nopietnai un kritiskai visa redzētā uztverei, Latvijas Lauksaimniecības kamera rīko sacensību labākiem skolēnu un mazpulku dalībnieku apcerējumiem par tematu «Par ko es izstādē visvairāk interesējos, kas man tur vislabāk patika un kāpēc?»

1) Mazpulku jaunatne caur saviem vadītājiem, vidusskolu un pamatskolu audzēkņi caur savām iestādēm iesūta LLK Izstādes birojam Jelgavā, Viestura piemiņas pilī 223. ist. aprakstu «Par ko es izstādē visvairāk interesē-

jos, kas man tur vislabāk patika un kāpēc?»

2) Apraksts iesūtams līdz 1939. g. 5. jūlijam slēgtās aploksnēs. Kopā ar aprakstu aploksnē jāievieto otra slēgta aploksne ar autora vārdu, uzvārdu, adresi un skolas resp. mazpulka nosaukumu un numuru.

3) Apraksts nedrīkst pārsniegt parastā papīra formata 3 lapas puses. Papīrs jā apraksta tikai no vienas lapas puses.

4) Par labākiem darbiem piešķirs vairākas godalgas:

I godalgas à Ls 30,—, II godalgas à Ls 20,— un III godalgas à Ls 12,—.

Mazpulku vadītājiem ieteicam rūpēties, lai lielāks dalībnieku skaits organizētās ekskursijās apmeklētu izstādi Jelgavā.

Braucot pa dzelzceļiem, varēs izmantot tarifa pazeminājumus. Ieejas maksa izstādē nolikta visai zema — skolu jaunatnei un mazpulku dalībniekiem tikai Ls 0,20. Arī par lētām naktsmājām gādās (20—30 sant. par nakti).

Ekskursijas pieteicamas Izstādes birojam, Jelgavā, Viestura piemiņas pilī 223., 224. ist. vai pa telefonu Jelgava 1000—55 vai 1000—56. Pieteikumā jāuzrāda, no kurienes ekskursija, cik dalībnieku, kas atbildīgais vadītājs un kad ieradīsies.

Mazpulka dalībnieka pienākumi šovasar

Agr. K. ĶIRSIS

Ir pienācis un sācies jaukais nometņu laiks. Šogad nometnes notiks visos rajonos, lai dalībnieki jau vasaru kopā pulcējoties sagatavotos plašajai mazpulku 10 gadu darba atceres sanāksmei š. g. 4. septembrī, musu galvas pilsētā — Rīgā. Tamdēļ arī nometņu nodarbību programmā galvenā vērība piegriezta stājas mācībai, vingrojumiem, rotaļām, dziesmām un dejām. Arī pašiem dalībniekiem šogad nometnēs jāpiedalas kuplākā skaitā kā agrākos gados, lai sacīkstēs un draudzībā ar kaimiņu mazpulkiem mērotos spēkiem šaušanas un ēdienu gatavošanas mākslā un izraudzītu spējīgākos un krietnākos dalībniekus valsts mēroga sacīkstēm.

Šovasar visi mazpulki čakli strādā kopējā darbā — tālumnieku pamudināšanas lauciņā, kur katram dalībniekam radīsies jauni pieredzējumi, stiprāka ticība un paļāvība savam darbam, saviem spēkiem un pareizai darba izpratnei. Neviens neatrausimies no šī kopējā darba, tāpat neviens neatrausimies no kopējā prieka — nometnes.

Vasaras laikā izdevīgi rīkot arī ekskursijas, gan sava mazpulka robežās, apskatot līdzdalībnieku darbus, gan arī tālāk. Sevišķi ieteicams ekskursiju veidā apmeklēt Atjaunotās Latvijas 5 gadu sasniegumu skati — gan Rīgā, gan Jelgavā, kur redzēsim daudz vērā liekama. Tāpat apkārtnes priekšzīmīgās saimniecības un it sevišķi dažādas mūsu izmēģinājumu iestādes sniedz ekskursantiem daudz vērtīgu norādijumu.

Redzētais vienmēr atstāj paliekošāku iespaidu, nekā dzirdētais vien. Bez tam ekskursijas veicina sabiedriskumu, jo šādā ceļā ekskursantiem visizdevīgāk iepa-

Prieks katram par 126. Nurmižu mazpulka ziemciešu puķu un krāšņuma krūmu audzētavu

853. Upmalas mazpulka dalībnieki meža dienās izdaiļo savas skolas apkārtni

zīties ar savu tuvāko un tālāko apkārtni, ar tās sabiedriskām un kulturālām vērtībām un vēsturiskām piemiņas vietām.

Sevišķi jāievēro, lai neviena mazpulka ekskursija nenotiktu, kur pa ceļam neapmeklētu arī kādu mazpulku, kur neredzētu citu jauniešu darbu un sadzīvi.

Ekskursiju maršruti nekad nav jāsastāda pārāk gari un plaši, bet gan labāk rīkot īsākas ekskursijas un vairākas reizes pa vasaru.

Ekskursija nekad nedrīkst izvērsties tikai par izpriecu, kurai seko sagurums, bet tai vienmēr jāsniedz vērtīgas atziņas un pieredzējumi, lai stiprinātu jaunatnes garu un darba, dzimtenes un savas tēvzemes mīlestību.

Katram mazpulka dalībniekam jāapmeklē arī visas mazpulku vasaras sanāksmes, jo sevišķi vasaras laikmetā

Pašai sava saimniecība (Ēdienu gatavošanas sacensībās)

jāinteresējas par kulturu audzēšanu, kopšanu un jāsagatavojas varbūtējām nelabvēlībām sava darba gaitās. Sevišķi jāievēro, ka visiem dalībniekiem neiztrūkstoši jāapmeklē tās sanāksmes, kurās piedalas mazpulku inspektors vai viņa vietnieks, lai tuvāk noskaidrotu visus nepieciešamos jautājumus mazpulka darbā un dzirdētu aizrādījumus turpmākai darbībai.

Šinīs sanāksmēs arī jāuzrāda «dalībnieka vadonis-grāmatvedība», lai varētu pārliecināties par ierakstijumu pareizību un glītumu. Lai gan šīs sanāksmes bieži vien iekrīt darba dienās, tomēr jācenšas tā iekārtoties, lai tās varētu apmeklēt. Arī dalībnieku vecākiem jāsaprot, ka šajā vienā dienā mazpulka dalībnieks tiek gan atrauts no tekošā saimniecības darba, bet tomēr daudz strādā, lai krātu zināšanas turpmākam darbam.

Lai šīs sanāksmes laikā izziņotu, jo tās nāk negaidot, tad katrā mazpulkā jānoorganizē sakaru ķēde, pa kuru visas ziņas var paziņot. Viens dalībnieks pārnes ziņu otram, tas tālāk trešam u. t. t., kamēr visi izziņoti. Izziņošana iet ātri un nevienu nenogurdina, jo katram jāpaziņo tikai vienam dalībniekam.

Tiem mazpulku dalībniekiem, kas pa vasaru izbraukuši ārpus sava mazpulka darbības rajona, vai nu no pilsētām uz laukiem, vai arī praksē vai apmaiņā citā apvidū, jāpiesakas pie tuvākā mazpulka vaditāja un jāpiedalas visās tuvākā mazpulka sanāksmēs, sacīkstēs u. t. t., jo, projām braucot, būs vajadzīgs mazpulka vadītāja apliecinājums, cik aktīvi katrs ir piedalijies mazpulka vasaras darbā. Tā tuvāka, sirsnīgāka un vienotāka kļūs visa mazpulku dalībnieku saime, jo katrs zinās, ka, lai nu kurā Latvijas novadā vai pilsētā dzīvotu, visur ir draugi, kopēju mērķu un centienu pildītāji. Dalībniekiem, kuri vai nu darba, vai citu apstākļu dēļ nevar apkopt savu lauciņu, jāstrādā vienā vai otrā lauksaimniecības pētīšanas darbu nozarē, ievērojot mazpulku iekārtas un darbības noteikumus, lai rudenī katram būtu kāds reāls vasaras darba pierādijums.

Brašāku stāju!

T. FREIMANIS

Kā iziet no slēgtās ierindas

Saime vienrindu līnijā līdzinas uz labo

Ir patīkami vērot, ka mazpulku dalībnieki kļūst arvien brašāki un staltāki un reizē ar to drošāki un disciplinētāki. Ir stipri mazinājies to dalībnieku skaits, kas, sarunājoties ar priekšnieku vai vecāko, nezina, kur savas rokas likt, kur skatīties, kā atbildēt. Kūkums no muguras izzūd, un vispār dalībnieki prot arvien labāk un pareizāk nostāties visos tanīs gadijumos, kad mazpulka dalībniekam savā darbībā jāparāda, pie kādas organizacijas viņš pieder, jo ikviens mazpulka dalībnieks, kā lielākās jaunatnes organizacijas loceklis, taču grib būt priekšzīmīgs un parādīt, ka viņš mīl un prot darbu, un ka tanī pašā laikā viņš grib un var droši nostāties sabiedrības priekšā. Tas liecina par to, ka fiziskai audzināšanai vispār un sevišķi ierindas mācībām tiek piegriezta pienācīgā vērība un interese, kas mazpulku dalībniekus stiprina miesīgi un garīgi, īpaši ieaudzinot viņos paklausību, pienākuma apziņu un grūtību pārvarēšanas nepieciešamību. Nav ne mazāko šaubu, ka arī tie nelielie trūkumi, kas vēl vienā otrā gadijumā saskatami, ar laiku izzudīs un tad mazpulku ietekme uz pārējo jaunatnes daļu būs vissvētīgākā.

Visu, ko mazpulka dalībniekiem uzdod izpildīt ar komandām vai pavēlēm, viņš izpilda pareizi un viegli, bet ir vēl viena lieta, kuras nezināšana dažreiz sagādā nepatikšanas kā mazpulka dalībniekam, tā vadītājiem. Iziešana no slēgtās ierindas, sevišķi no 2. un 3. rindas, vienalga, vai tas jāizdara pēc dalībnieka izsaukšanas vai arī pēc paša dalībnieka atļaujas izprasīšanas iziešanai, vēl dažiem nav saprotama, jo tas nav nevienā ierindas apmācības reglamentā, ne karavīru rokas grāmatā rakstīts.

Kā jau minēju, mazpulka dalībnieku var izsaukt no slēgtās ierindas, piem., balvas saņemšanai, ziņu nosūtīšanai vai citā līdzīgā gadijumā, vienalga, kādā rindā viņš atrodas, 1., 2., 3. vai 4.; lai ātrāk un ērtāk to izpildītu, netraucējot tos dalībniekus, kuri izsauktam atrodas tuvākā apkārtnē, un arī nebojājot ierindas labo izskatu, turpmāk rīkosimies šādi:

Vispirms, visos gadijumos pēc mazpulka dalībnieka vārda izsaukšanas, izsauktais skaļi atbild: „Es!" un pēc tam, atkarīgi no tā, kādā rindā viņš atrodas, rīkojas šādi:

1) No pirmās rindas — uzsākot kustību ar kreiso kāju, braši soļo pie izsaucēja, 4 soļos no viņa iet „mierā" un pieliek roku pie cepures sveicināšanai (protams, ja cepure uzģērbta un arī tikai zēni), divos soļos apstājas un stādas priekšā, piemēram: „Vadītāja kungs, mazpulka dalībnieks Bērziņš ieradies". Priekšā stādīšanās laikā roku tur pie cepures, ja tā uzģērbta, un nolaiž tikai tad, kad priekšā stādīšanās beigusies.

Tikko šis izsauktais mazpulka dalībnieks izgājis no savas vietas ierindā, aiz viņa otrā rindā stāvošais ierindas dalībnieks sper 1 soli ar kreiso kāju uz priekšu un, pieliekot pēc tam labo kāju pie kreisās, nostājas aizgājušā — izsauktā dalībnieka vietā, t. i. pāriet no otrās rindas pirmajā. Šī pēdējā dalībnieka vietā neviens cits nestājas, kaut arī tā būtu četrrindu līnija.

1. rindas mazpulka dalībnieks atbrīvo eju iziešanai no ierindas 2. rindas mazp. dalībn.

Mazpulka dalībnieks iziet no 2. rindas

Kad izsauktam pēc pavēles vai atļaujas saņemšanas no izsaucēja jāatgriežas ierindā, viņš rīkojas šādi: vispirms pieliek roku pie cepures (ja tā uzģērbta), pagriežas apkārt un, ar pirmo soli nolaižot roku, iet uz savu vietu. Četrus soļus no ierindas pieliek roku pie cepures (ja tā uzģērbta) ierindas sveicināšanai, un tā ir arī zīme tam, kurš nostājies viņa vietā, ka izsauktā dalībnieka vieta jāatbrīvo.

Vietas atbrīvošanai tas sper kreiso kāju vienu soli atpakaļ, pieliek labo kāju pie kreisās un tādā kārtā nostājas savā vietā otrā rindā.

Izsauktais dalībnieks tagad var brīvi ieiet savā vietā, tur viņš reizē ar apstāšanos nolaiž roku, apgriežas apkārt un stāv mierā vai brīvi, atkarībā no tā, kā stāv pārējie ierindas dalībnieki. Ieejot ierindā, vēl jāievēro, ka pareizi iznāks un nebūs jāizdara pēc pagriešanās liekas kustības tikai tad, kad apstājoties papēži būs vienā taisnā līnijā ar pārējo ierindas dalībnieku papēžiem. Tādā gadijumā pēc pagrieziena „apkārt" dalībnieks būs jau reizē ar to arī pareizā attiecībā pret blakus esošiem, un viņam nebūs jāiet ne uz priekšu, ja par daudz dziļi iegājis ierindā, ne atpakaļ, ja iegājis nepietiekoši dziļi ierindā.

2) No otrās rindas — pēc atsaukšanās, ar labo roku viegli iesit priekšā stāvošam pa plecu, lai tas zinātu, ka jāatbrīvo eja. Priekšā stāvošais tūlīt ar kreiso kāju sper 1 soli uz priekšu, ar labo kāju, nepieliekot to pie kreisās, sper 1 soli sānis uz labo un pieliek kreiso kāju pie labās. Tagad vieta ir atbrīvota, un izsauktais var iziet. To pēdējais arī dara, un, tāpat kā iepriekšējā gadijumā no pirmās rindas, iet pie izsaucēja, ievērojot visu tikpat sīki kā pirmās rindas izsauktais to darija. Tikko izsauktais

1. rindas mazpulka dalībnieks atbrīvo eju 2. rindas dalībniekam. 2. rindas dalībnieks gaida, kamēr eja atbrīvojas, lai pēc tam varētu ieiet savā vietā ierindā

2. rindas dalībnieks ieiet slēgtā ierindā, kur nostāsies savā vietā

aizgājis pāris soļus no ierindas, tas, kurš viņam atbrīvoja vietu ejai, tagad nostājas atpakaļ savā vietā šādi: ar kreiso kāju sper 1 soli sānis, ar labo, nepieliekot to pie kreisās, sper soli atpakaļ un, pieliekot kreiso pie labās kājas, nostājas savā vietā. Atpakaļ jānostājas tāpēc, ka nevar zināt, cik ilgi izsauktais būs prom no ierindas.

Izsauktā atiešana atpakaļ ierindā notiek tāpat kā pirmajā gadijumā, tikai ar to starpību, ka vietas atbrīvošanai pirmās rindas dalībnieks iziet uz priekšu augstāk aprādītā kārtībā, bet ne atpakaļ, kā tas ir pirmā gadijumā. Ierindā arī vietas atbrīvotājs nostājas augstāk aprādītā kārtībā.

3) No trešās rindas — pēc atsaukšanās pagriežas apkārt un kad pēc tam aiz viņa ceturtā rindā stāvošais atbrīvojis savu vietu ejai, iet pa īsāko ceļu gar ierindas aizmuguri pie izsaucēja, ievērojot visu kā pirmā gadijumā (izsauktais no pirmās rindas).

Ceturtā rindā stāvošais atbrīvo savu vietu ejai šādi: ar kreiso kāju sper 1 soli atpakaļ, ar labo kāju, nepieliekot to pie kreisās, sper 1 soli sānis un pēc tam pieliek kreiso kāju pie labās. Kad izsauktais aizgājis pāris soļus no ierindas, viņš atiet atpakaļ savā vietā, sperot ar kreiso kāju soli sānis, ar labo kāju, nepieliekot to pie kreisās, sper soli uz priekšu un, pieliekot kreiso kāju pie labās — nostājas savā vietā.

Izsauktā atiešana atpakaļ ierindā notiek apmēram tāpat kā iepriekšējos gadijumos, tikai ar šādu starpību: ierindas sveicināšanu pārtrauc, kad viņš aiziet aiz flanka, tā tad, ejot pa aizmuguri, labā roka nav jātur pie cepures; ieejot savā vietā, viņš nepagriežas, jo tas nav vajadzīgs.

Ceturtā rindā stāvošais atbrīvo vietu, kad ievēro izsauktā atgriešanos, bet ja to nav laikā pamanijis — pēc izsauktā viegla iesitiena pa plecu. Vietas atbrīvošanai un atiešanai atpakaļ ierindā viņš rīkojas tāpat kā iepriekš minēts.

4) No ceturtās rindas — pēc atsaukšanās pagriežas apkārt un pa īsāko ceļu gar ierindas aizmuguri aiziet pie izsaucēja. Viņa vietā pēc tam neviens nestājas, un tāpēc atiešana atpakaļ ierindā, ko viņš izdara tāpat kā no trešās rindas izsauktais, var notikt pilnīgi neatkarīgi no citiem ierindas dalībniekiem.

No kolonnām izsauktie rīkojas šādi:

1) No kolonnas pa vienam — pēc atsaukšanās, ar kreiso kāju sper 1 soli sānis, ar labo kāju, nepieliekot to pie kreisās, turpina kustību un iziet pie izsaucēja, ievērojot visu iepriekš minēto izsauktam. Viņa vietā neviens nenostājas (ja kolonna paliek uz vietas), tikai ejot aizmugurē esošie pāatrina gaitu, lai ieņemtu noteiktās atstates (ap 1 soli).

2) No kolonnas pa divi — pēc atsaukšanās iziet pa kreisi vai pa labi, atkarīgi no tā, kādā ierindā izsauktais atrodas; pa kreisi — ja no pirmās rindas (kā no kolonnas pa vienam), pa labi — ja no otrās rindas. Izsauktā vietā nostājas cits dalībnieks tikai tad, ja tas ir jāizdara uz vietas un no pirmās rindas; turpretim ejot izsauktā vieta paliek tukša.

3) No gājiena kolonnas — pēc atsaukšanās iziet pa kreisi, ja izsauktais ir no pirmās vai otrās rindas un pa labi, ja no trešās vai ceturtās rindas, pie kam rīkojas šādi:

a) no pirmās rindas izsauktais iziet tāpat kā no kolonnas pa vienam; viņa vietā nostājas otrās rindas blakus esošais, sperot 1 soli ar kreiso kāju sānis un pieliekot labo kāju pie kreisās;

b) no otrās rindas — pēc atsaukšanās pagriežas uz kreiso, viegli ar labo roku iesit blakus stāvošam (pēc pagrieziena priekšā stāvošam) pa plecu un, kad pēdējais atbrīvojis vietu ejai, iziet pie izsaucēja.

Pirmā rindā esošais vietas atbrīvošanai ar kreiso kāju sper soli sānis uz kreiso, ar labo kāju soli uz priekšu un pieliek kreiso kāju pie labās. Kad izsauktais aizgājis dažus soļus no ierindas, viņš nostājas atpakaļ savā vietā, sperot soli ar kreiso kāju atpakaļ, ar labo soli sānis un pieliek kreiso kāju pie labās.

Izsauktā atiešana atpakaļ notiek apmēram tāpat kā iepriekšējos gadijumos, tikai pēc iestāšanās savā vietā viņš pagriežas uz kreiso, ne apkārt.

Arī šinī gadijumā pirmās rindas dalībniekam jāatbrīvo vieta — ejai, tāpat kā pirms aiziešanas, un to viņš arī tāpat izdara.

c) no trešās rindas — pēc atsaukšanās pagriežas uz labo un ar labo roku viegli iesit blakus stāvošam (4. rinda) dalībniekam pa plecu un, kad pēdējais atbrīvojis vietu ejai, iziet pie izsaucēja.

Ceturtā rindā esošais, vietas atbrīvošanai ar labo kāju sper soli sānis uz labo, ar kreiso kāju, nepieliekot to pie labās, sper 1 soli uz priekšu un pieliek labo kāju pie kreisās. Kad izsauktais aizgājis dažus soļus no ierindas, viņš nostājas atpakaļ savā vietā, sperot 1 soli ar labo kāju atpakaļ, ar kreiso soli sānis un pieliek labo kāju pie kreisās.

Izsauktā atgriešanās atpakaļ notiek apmēram tāpat kā iepriekšējos gadijumos, tikai pēc iestāšanās savā vietā viņš pagriežas uz labo.

Arī šinī gadijumā ceturtās rindas dalībniekam jāatbrīvo vieta ejai, un to viņš izdara tāpat kā pirms aiziešanas.

d) No ceturtās rindas — pēc atsaukšanās ar labo kāju sper 1 soli sānis, ar kreiso, nepieliekot to pie labās kājas, turpina kustību un iziet pie izsaucēja. Viņa vietā neviens nenostājas.

Ja iziešana jāizdara, kad ierinda ir kustībā, tad to izpilda skriešus, jo tāpēc vien nav jāpārtrauc kustība. Ejas atbrīvošanai tie, kuriem tas jādara, paātrina gaitu, lai ieņemtu noteiktās atstates (ap 1 soli).

Saimju vecāko vietās parasti pēc viņu izsaukšanas neviens nenostājas, tikai, ja viņš ilgi ir prom, un saimei ir jāpārvietojas uz citu vietu lielākā attālumā, viņa vietā stājas saimes vecākā vietnieks.

Daži norādījumi kulturaugu slimību vākšanas sacensību dalībniekiem

A. ĶIRULIS

Vairums kulturaugu slimību parādas uz rudens pusi, jūlijā un augustā, kad laukos un sakņu dārzos sētie un stādītie augi pieauguši, kad augļu dārzā augļi un ogas aizmetušies un paaugušies. Tad arī būs visvairāk darba tiem, kas šogad piedalīsies kulturaugu slimību vākšanas sacensībā. Tomēr ir arī vairākas visai svarīgas slimības, sevišķi augļu dārzos, kas attīstas agrāk, un tās novērot un ievākt varam jau tagad. Tāpēc neaizmirstat drīzumā apstaigāt laukus un iegriezties augļu dārzā, lai ievāktu arī šīs slimības. Tad sacensības kolekcija būs pilnīgāka, un vākšanas darbi, sākti jau tagad ar nedaudziem paraugiem, vēlāk veiksies labāk.

Minēšu dažas svarīgākās un viegli ievācamās slimības augļu dārzos. Vispirms der nogriezt ābeles zariņu ar augļu koku stumbru un zaru vēzi, kā arī nobrūnējušos ķiršu dzinumus — ķiršu mēra bojājumus. Tagad ievācamas arī ogulāju lapas ar ogulāju kausiņu rūsu — sārtiem vai dzelteniem uzbriedumiem un sīkiem dzelteniem kausiņiem. Ieteicams ievākt vairākas slimas jāņogulāju, upenāju, tāpat ērkšķogulāju lapas. Rūpīgi apskatot vecākus ērkšķogulāju krūmus, tajos atradīsat nožuvušus, sagriezušos, ērkšķogulāju Amerikas miltrasas bojātos pagājušā gada dzinumus. Tie pārklāti ar brūnu miltrasas pārklāju. Šo pašu slimību vēlāk varēsat ievākt arī no slimām ērkšķogām. — Varbūt avenājiem vēl uzglabājušies stublāji ar saplaisājušu mizu. Tā ir avenāju mizas plaisāšana. Izgriežat šos stublājus, dažus paturiet kolekcijai, bet pārējos sadedziniet. Tas ir pirmais darbs cīņā ar šo slimību. — Rūpīgās apskatēs vienu otru slimību atradīsat jau arī laukos un sakņu dārzā.

Domāju, ka nebūs lieki atzīmēt šo to par pagājušā gadā sacensībai iesūtītām kolekcijām. Vispirms — paraugu skaits. Vismazāks tas bija — 7, parasti 20—50, bet visplašākā kolekcijā — pāri par 100 paraugu. Paraugu skaitam novērtējumā gan nav galvenā loma. Ja rūpīgi sakārtotā kolekcijā 20—30 paraugi, to sacensībai var iesūtīt droši, sevišķi jaunāki sacensības dalībnieki. Ja paraugu mazāk par 20, tad gan individualajā sacensībā godalgu iegūt maz cerību, tomēr arī šādas kolekcijas jāiesūta, sevišķi tad, ja citi tā paša mazpulka dalībnieki arī piedalas sacensībā ar plašākām kolekcijām, jo tā palīdzēsat izcīnīt aktīvākiem mazpulkiem piešķiramās godalgas.

Pagājušā gadā visi sacensību dalībnieki savākuši kopsumā ļoti daudzas, pāri par 100 dažādas kulturaugu slimības, gan ļoti bieži sastopamās, gan arī retākās. Visvairāk uzmanību saistījušas miežu, kviešu un auzu putošās melnplaukas, melnie graudi, arī labību rūsas, ogulāju lapu plankumi, ābeļu kraupji u. c. Un patiesībā tās jau arī ir tās svarīgākās slimības, kas nedrīkstētu trūkt nevienā pilnīgākā kolekcijā. — Daži dalībnieki pievienojuši arī viena otra savvaļas auga slimību paraugus. Tas, protams, kolekciju tikai kuplina.

Dabīgi, ka kolekcijās vērojamas arī dažas kļūdas paraugu ievākšanā un noteikšanā. Vispār no kļūdām nav jābaidas, ikkatrā darbā tās var ieviesties. Še norādīšu tikai uz vienu svarīgāku piemēru, kas atkārtojas lielā daļā iesūtīto kolekciju. Jāņogulāju lapas ar sarkaniem paugveidīgiem izliekumiem — sarkano paugu uts bojājumiem — parasti ievāktas kā jāņogulāju plašo lapu plankumu bojātas. Pie tam minēto paugu apakšpusēs vēl atrodami saspiesti kaitekļi — lapu utis. Piedaloties šajā sacensībā, jācenšas iemācīties atšķirt kulturaugu slimības no kulturaugu kaitekļiem. Tam būs jo liela nozīme nākotnē, kad stāsaties pie slimī-

bu un kaitekļu apkarošanas: slimības jāapakaro citādi un ar citiem līdzekļiem kā kaitekļi. Grāmatiņā «Mazpulka» dalībnieka vadonis augu aizsardzībā», kas katram sacensības dalībniekam pilnīgi nepieciešama, šīs atšķirības sevišķi uzsvērtas, slimības norobežotas no kaitekļiem.

Kā jau zinams, tad šogad augstākās godalgas izvēlētas sevišķi vērtīgas un mazpulku dalībniekiem piemērotas. Tas pats sakams arī par daudzām pārējām balvām. Piespriesto balvu skaits lielā mērā atkarāsies, protams, no iesūtīto kolekciju skaita un labuma.

Kolekcijas vākt un iesūtīt sacensībai šovasar var arī tie, kas iepriekšējā sacensībā godalgoti. Tomēr dabiski, ka šādos gadijumos kolekcijām augstākas prasības kā tad, ja paraugu iesūtītājs piedalas pirmo reizi, un godalgas tiks piespriestas tikai tad, ja kolekciju novērtējumā par tām pienāksies augstāka balva kā iepriekšējā sacensībā iegūtā, tas ir tad, ja sacensību dalībnieks būs centies un varējis visu labāk un pilnīgāk veikt.

Mūsu mazpulka triju gadu piedzīvojumi saulgriežu audzēšanā

J. KALPAKS, 391. Saikavas-Kalna mazp. priekšnieks

Vairāki mazpulki droši vien šovasar ir nodomājuši iesākt saulgriežu audzēšanu, tāpēc pastāstīšu novērojumus un piedzīvojumus, kurus mūsu mazpulka dalībnieki ir guvuši, audzēdami saulgriezes pēdējos 3 gados.

Saulgriezes izsējamas cik iespējams agri, jo to augšanas laiks ir samērā garš. Vasaras beigu daļa parasti ir lietaina un vēsa. Vēsā, lietainā laikā saulgriezes labi neienākas un to ievākšana un uzglabāšana sagādā grūtības. Agri sējot, tās nav arī jālaista uzdīgšanas laikā. Vēlāk, kad saulgrieze apēno zemi, laistīšana nav vajadzīga. Jāievēro, ka saulgrieze necieš apēnojumu. Tāpēc saulgriezes, nekādā gadijumā, nav sējamas dārzos zem vai starp kokiem un tuvu viena otrai. Katrai saulgriezei nepieciešams 60 × 60 cm un lielāks laukums. Pareizā attālumā izsētas (izretinātas) saulgriezes aug spēcīgāk, attīsta spēcīgu, resnu, ne visai garu stumbru un lielas galvas. Lielu kļūdu pielaiž tie mazpulku dalībnieki, kas, gribēdami iegūt no lauciņa iespējami lielāku ienākumu, atstāj augt pārāk lielu stādu skaitu. Gaidītās lielās peļņas vietā tiem jācieš neizbēgami zaudējumi. Saprotams, ka sēt, rēķinoties ar to, ka daļa sēklu neuzdīgs, var arī biezāk, bet nav jākavējas sējumu izretināt, atstājot tikai spēcīgākos stādus.

Gadas arī pēc spēcīga vēja ar lietu, ka saulgriezes izgāžas. Izgāšana tām nav visai bīstama, jo parasti saknes vēl turas zemē. Nogāztās saulgriezes nekavējoties jāsaceļ un jānostiprina pie mietiņa. Daži mūsu mazpulka dalībnieki saulgriezes nodrošināja pret izgāšanos, izliekot pa rindu starpām latas vai kārtis, piestiprinātas pie mietiem pāri pusei saulgriezes garumam. Pie šīm latām vai kārtīm tad saulgriezes piesēja.

Pārstādīšanu saulgriezes pārcieš, bet vēlama tā nav, jo augšanu neveicina, un vienīgi tukšo vietu pielāpīšanai to varētu kādreiz darīt.

Saulgriezes nebaidas no pavasara salnām un sējumi viegli apkopjami, tā kā to audzēšana piemērota arī jaunākiem mazpulka dalībniekiem. Vienīgi pēc ražas novākšanas jāuzmanas, lai sēklas nesāk pelēt. Tās jāžāvē plānā kārtiņā siltā vietā, bet ne lielā karstumā, tad sēklas zaudē dīgtspēju un iegūst eļļainu garšu. Ja saulgriežu kopšana samērā vienkārša, tad daudz nepatikšanu sagādā to slimības. Jau pirmā gadā daži dalībnieki novēroja, ka saulgriezes «izkrīt». Novērojot slimības gaitu, izrādijās, ka parasti uz saulgrie-

zes lapas kāta, žāklītē pie stumbra, parādas mazi, brūni puves plankumiņi. Šie plankumiņi arvien paplašinas, līdz apņem visu stumbru ar brūnu, gļotainu masu. Puve parādas uz saulgriezes gan kāta apakšdaļā tūlīt pie zemes, gan kāta vidū, gan arī galviņā. Puve sākas: pie saknes tūlīt uz stumbra, vidus daļā no lapas žāklītes, bet galviņā parasti no vienas malas. Nosūtot paraugu LLK Latvijas augu aizsardzības institutam, izrādijās, ka tā ir saulgriežu baltā puve. Šī slimība vietām atnes lielus zaudējumus. Dažiem mazpulka dalībniekiem jau 1936. g. vasarā ar puvi saslima puse no visiem stādiem. Nākošajos divos gados puve atkārtojās šo pašu dalībnieku lauciņos, lai gan tie bija ierīkoti citās vietās, un parādijās arī daudzu citu dalībnieku lauciņos, iznīcinot 20% līdz 60% un vēl vairāk no ražas. Šī puve sāk savu postīgo darbu, iestājoties mitram un vēsam laikam. Tās apkarošanai nekādu radikālu līdzekļu līdz šim nav. Esam gan izmēģinājuši slimo vietu izgriezt, izkasīt, vai apkaisīt ar dedzinātu kaļķi, bet jūtamu panākumu nebija, tāpēc saslimušos stādus izrāvām ar visu sakni un sadedzinājām. Ja puve parādijusies tikai uz stāda lapas, tad tā jānogriež un jāsadedzina. Novērots, ka vairāk slimo saules puķes vieglās zemēs, sevišķi neizretoti un apēnoti sējumi.

Mūsu mazpulkā triju gadu laikā augstākā raža bija 35 kg no ara. Par pārdotajām saulgriežu sēklām mazpulka dalībnieki ieņēma visvairāk 1936. gadā — Ls 580,—. Daži dalībnieki apkopa lielākus lauciņus, un tā vairāki mazpulka dalībnieki no saulgriežu audzēšanas ieguva Ls 30,— un lielāku atlikumu.

Aizsaules ceļos

355. Elkšņu mazpulka dalībnieks

Arno Lapsa

dzim. 1923. g. 11. augustā,
pēc grūtām ciešanām aizgāja mūžībā š. g. 17. februarī.

Mīļā piemiņā paturēs

355. Elkšņu mazpulks.

1939. gada 31. martā pēc grūtām ciešanām 14 gadu vecumā no mums šķīrās mazpulka dalībnieks

Harijs Herberts Nīmants,

dzim. 1924. g. 25. jūlijā.

Gribēju tālajos laukos vēl iet,
Klausīties dziesmu, ko ziedonis dzied . . .
Satumsa nakts . . .
Viņu mīļā piemiņā paturēs

664. Blomes mazpulks.

1939. g. 4. aprilī no mums šķīrās mūsu mīļā mazpulka dalībniece

Lilija Šmits.

Neaizmirstamā piemiņā čaklo darba biedreni paturēs

825. Dzegužkalna mazpulks.

256. Dundagas mazpulka sekcijas vadītājs agr. **Alfreds Eltermanis**
miris 1939. g. 26. aprilī.

Par viņu sēro

256. Dundagas mazpulks.

Š. g. 14. aprilī negaidot šķīrās no mums mūsu mīļā mazpulka saimes vecākā

Olga Ancāne

Kristus ir mana dzīve
un nāve — ieguvums.

Viņas centību, uzņēmību un darba prieku vienmēr paturēs atmiņā

455. Vārkavas mazpulks.

† 1939. g. 24. aprilī no mums šķīrās pēc grūtām ciešanām mūsu mīļā dalībniece

Domicela Pintāns

dzim. 1921. g. 24. decembrī, Vārkavas pag.

Soli pa solim dzīvē sperot,
No prieka un bēdu biķera dzerot.
Izgaisa jaukais ziedoņa rīts,
Pazuda sapņu kamolīts.

Viņu mīļā piemiņā paturēs

501. Reutavas mazpulks.

Š. g. 8. maija rītā pēc grūtām ciešanām šķīrās no mums mūsu mīļā un centīgā mazp. dalībniece

Ženija Zālīte

Nu smilšu kalniņā klusā,
Lai viegla tev dusa!

Mīļā piemiņā viņu paturēs

809. Gramzdas mazpulks.

Kumelīšu ziedu ievākšana

TLM ārstniecības augu uzņēmuma norādījumi

Ārstniecības vajadzībām kumelīšu ziedus vāc, kad tie pilnīgi uzziedējuši, bet ne pārziedējuši. Pārziedējušiem ziediem baltās apmales lapiņas arī dienā liecas uz leju, bet dzeltenie vidus ziediņi kļūst irdeni (attīstas sēklas), tādi ziedi, kā pie vākšanas, tā žāvēšanas izirst un dod mazvērtīgu, pārdošanai nederīgu preci. Ziedi vācami, kad tie sausi. Labākais vākšanas laiks ir saulaina diena. Ziedus vāc noplūcot rokām. Ziedu vācēja nepieciešamie piederumi ir: zems ķeblītis vai kastīte, uz kuras atsēsties ziedus vācot, un groziņš ziedu ielasīšanai. Ķeblīti ieliek starp divām kumelīšu rindām, groziņu zemē sev priekšā un ar abām, tagad brīvajām, rokām stājas pie ziedu galviņu noplūkšanas, ņemot pēc kārtas abas rindas un pavirzoties tālāk, kad ziedi nolasīti. Ziedi var būt ar apm. 1 cm garu kātiņu, bet ziedus pilnīgi bez kātiņiem pieskaita augstākā labuma precei. Ziediem nedrīkst būt pumpuru, augu lapiņu vai citu piemaisījumu. Pumpuri vispār ļoti jāsaudzē, jo tie uzplaukuši dod ziedus vēlreizējai vākšanai. Tādā kārtā, atkarībā no sēšanas laika, augšanas un klimatiskiem apstākļiem, kumelīšu ziedus no viena gabala var vākt vismaz trīs reizes vasarā. Ziedu vākšanas laiks var turpināties, sākot ar jūniju līdz septembra vidum. Ziedu vākšana ir akorda darbs, un atlīdzība aplēšama pēc salasīto kilogramu daudzuma. Vākšanas laikā jāuzmanās, sevišķi saulainās, sutīgās bezvēja dienās, lai ziedi grozos nesāktu karst. Tādos gadījumos tie tūliņ nekavējoši izberami plānā kārtā žāvēšanai paredzētā jeb citā kādā telpā vai nojumē. Parasti gan, lai netraucētu darbu ar lieku staigāšanu, ziedu uzbēršanu žāvēšanai izdara pusdienā un vakarā, vai arī tikai vakarā. Ziedi žāvējami ēnā caurvēja telpā vai mākslīgā siltumā pie temperatūras 35—40° C. Žāvēšanai ziedus var klīdināt uz nekrāsotas tīras grīdas, pelēkā vai brūnā ietinamā papīra, izklātas tīras drēbes. Ziedu kārtas biezums apm. 2 cm. Kā žāvēšanas vietas var noderēt tīras, vēdinamas ēku augšas, malkas vai citi šķūņi, iekārtojot tur žāvējamos rāmjus vai plauktus. Mitrās, lietainās dienās ziedu žūšana dabīgā siltumā ieilgst un viņu bajāšanās — pelēšana ātrāk iespējama. Tādos gadījumos ziedi apgrozami, kas darams, velkot ļoti viegli (bez spiešanas) ziediem cauri roku ar izplestiem pirkstiem, vai vieglu koka grābekli, ja ziedi klīdināti uz grīdas. Tomēr arvien jāpatur prātā, ka ziedu grozīšana, tāpat kā katra lieka pārbārstīšana, rada lielāku vai mazāku ziedu sabiršanu un ir ļaunums, no kura cik iespējams jāizvairas. Izžuvušie ziedi tūliņ jāsavāc un jāsaber šim nolūkam sagatavotās, ar brūnu vai pelēku iesaiņojamo papīru izklātās kastēs. Kastes var ņemt dažāda lieluma, bet vēlamākās ir 20—25 kg žāvētus kumelīšu ziedus ietilpinošās kastes ar izmēriem apm. 80×50×40 cm. Ziedu savākšanai no grīdas vai plauktiem noderīga ir plata skārda liekšķerīte. Neder grābt sausos ziedus rokām, jo uz reizi paņemamais daudzums ir niecīgs, ziedus izbārsta un saspiež. Ja ziedus žāvē uz cilājamiem rāmjiem, tad, ja iepildamās kastes un rāmja samēri to atļauj, rāmja vienu galu lēni ceļot uz augšu, ziedus izber pa otru, uz kastes malu atstutēto, galu. Piepildītās kastes, ar papīru un koka vāku nosegtas, novieto sausā telpā uzgabāšanai līdz promsūtīšanai. Nekad nedrīkst ziedus uzglabāt vai pārsūtīt sabērtus drēbju maisos, bet lielās papīra kulēs pieļauts iesaiņot tikai nelielus, apm. līdz 4 kg, daudzumus.

Žāvētu kumelīšu ziedu raža ir 1000—1500 kg/ha. 1 kg žāvētus ziedus iegūstam no 4,5—5 kg svaigu ziedu. Uz 1 m² var izklīdināt žāvēšanai 3—4 kg svaigu ziedu. Viena ha kumelīšu ziedu novākšanai, pieņemot, ka 10 stundu darba dienā salasa vidēji 5 kg svaigu ziedu un ziedu lasīšana varētu turpināties 50—60 dienas vasarā, vajaga caurmērā 20—30 vācēju dienā.

Pats savā kumelīšu lauciņā

Kā es audzēju kumelītes

J. INDĀNS, 602. Aknīstes mazpulka dalībnieks

Savā mazpulka lauciņā jau divus gadus no vietas audzēju kumelītes, tāpēc pastāstīšu savus piedzīvojumus kumelīšu audzēšanā. Kumelītes ir viengadīgs augs, kas vislabāk padodas auglīgās smilts augsnās. Kumelītes savā lauciņā sāku audzēt 1937. gada pavasarī. Šākumā šaubijos, vai kumelītes augs, jo mūsu pagastā tās tikai retumis ir sastopamas. Bet interese bija liela, un ar prieku ķēros pie šī darba. Lauciņu izraudzīju celmājā, kur vēl atrodas celmi. Lai varētu ierīkot tur savu lauciņu, bija jāizlauž celmi. To arī izdariju. Pēc celmu izlaušanas un novākšanas tūlīt lauciņu uzaru. Aramkārtas dziļums 10 cm. Pēc aparšanas vairākas kārtas noecēju. Tad uz 100 m² liela lauciņa uzsēju 2,8 kg 18% superfosfata un 2,5 kg 40% kalijsāls. Mākslīgos mēslus ieecēju. Kumelītes sēju 70 cm platās vagās. Vagas attālumu no vagas jeb celiņu, pa kuru varētu brīvi staigāt, apkopjot kumelītes, atstāju 30 cm. Ar sēšanu rīkojos šādi: kumelīšu sēklas — 10 gr., ar ko pietiek 100 m² apsēšanai, sajaucu šķīvī ar pelniem. Kumelītes jāsēj tādā laikā, kad nav vēja, jo vējš smalkās kumelīšu sēklas nes pa gaisu, un tāpēc tās nevar vienmērīgi nosēt. Kumelītes ir jāsēj agri, maija pirmajā pusē. Nogaidiju pievakari, kad vējš bija aprimies, un tad gāju sēt. Pēc apsēšanas tās viegli ar koka grābekli ieecēju. Iestājās sauss laiks, un, lai pasargātu zemes virskārtu no izžūšanas, ķēros pie laistīšanas. Laistiju parasti pievakarē. Laistīšanu turpinot ik pārvakarus, kumelītes sāka uzdīgt. Tomēr izrādijās, ka vietām tās biju nosējis par biezu, tāpēc izretināju. Liels bija mans prieks, redzot savu lauciņu jau zaļu, bet vēl lielāks prieks bija tad, kad kumelītes sāka uzziedēt. Nu mans mazpulka lauciņš bija tērpies ziedu segā. Kumelītēm uzziedot, sākās ražas ievākšana. Uzziedējušos ziediņus visus vajadzēja novākt. Novākšanu izdariju tikai tad, kad nebija rasas. Ziediņus novācu, tos ar pirkstiem nokniebjot. Ziedu kātiņi nedrīkst būt garāki par 1 cm. Novāktos ziediņus žāvēju uz bēniņiem, kur ierīkoju plauktus. Kumelītes var žāvēt arī siltumā līdz 40°. Šo kumelīšu žāvēšanas veidu izmēģināju 1938. gadā un atzinu, ka tā var izžāvēt daudz ātrāk. Kumelīšu vākšanu beidzu septembra sākumā. Šājā laikā no sava 100 m² lielā lauciņa ievācu 15 kg sausu ziedu. Kumelīšu ziedus pārdevu Tautas labklājības ministrijas drogu noliktavai par Ls 2,90 kilogramā.

1937. gada ieņēmumi . .	Ls 43,50
Izdevumi	„ 12,73
Peļņa	Ls 30,77
Paša darbs	„ 10,48
Iegūtais atlikums . .	Ls 40,25

1 kg kumelīšu ražošanas pašizmaksa Ls 0,85. Arī 1938. gadā audzēju kumelītes un ievācu 14,3 kg. Arī šīs kumelītes pārdevu Tautas labklājības ministrijas drogu noliktavai un saņēmu Ls 3,00 kilogramā.

1938. gada ieņēmumi . .	Ls 42,90
Izdevumi	„ 12,05
Peļņa	Ls 30,85
Paša darbs	„ 10,03
Iegūtais atlikums . .	Ls 40,88

1 kg kumelīšu ražošanas pašizmaksa Ls 0,84. Šajos divos gados esmu ieguvis daudz zināšanu un pamācību kumelīšu audzēšanā, kā arī prāvu summu naudas, ko izlietoju ilgstošo pieccīņu darbu veikšanai.

Izmantosim galveno ienesumu!

J. POGULIS

Peles nograuzušas pussūnas!

Dobeles mazpulku dalībnieki saved kārtībā bišu stropu — tālumnieku

Lielāko tiesu mūsu bišu ganību apstākļos galvenais ienesums sākas pirms Jāņiem, jūnija pirmajā pusē, sasniedzot augstāko pakāpi pirms vai pēc Jāņiem, un izbeidzas ap 15. jūliju. Šo ienesumu saucam par vasaras galveno ienesumu. Galvenie nektara augi ir āboliņš, dažādi pļavu ziedi un lauku nezāles, lielāko tiesu zvēres (pērkones). Vietām ievērojamu nektara ienesumu labvēlīgos laika apstākļos dod liepas, kur tās sastopamas lielākos daudzumos. Liepām pārziedot, izbeidzas arī vasaras galvenais ienesums. Kā pirmais vasaras ienesuma vēstnesis minams mazais baltais cūku āboliņš, kas bagātīgi zied gar ceļmalām, kultivētās ganībās, pļavās un zāļājos. Ievērojamus nektara ienesumus dod plašie bastarda āboliņa lauki Zemgalē un griķu lauki mūsu valsts smilšu zemju novados. Pēc vasaras ienesuma seko rudens galvenais ienesums. Tas sākas ar viršu (silu) uzziedēšanu jūlija pēdējā pusē un ilgst līdz septembra vidum. Labākais viršu ziedu laiks ir augusts. Viršiem ir rudens ienesuma galvenais nektara augs, un labākie, bagātākie rudens ienesuma rajoni ir Kurzemē — Ventspils, Liepājas un Aizputes apriņķos, Zemgalē nedaudz Tukuma, Bauskas un Jelgavas apriņķos, Vidzemē bagātīgākie viršu rajoni ir Rīgas apriņķī, Latgalē — Daugavpils apriņķī. Lai gūtu labas medus ražas, biškopim jāprot izmantot bišu lielās darba spējas ienesuma laikā, kad bites drudžaini strādā un savu darbu sāk pirms saules lēkta un beidz pēc saules rieta vakarā. Tas spilgti vērojams liepu ziedu laikā. Savā darba čaklumā, vienprātībā un kopdarbībā bites rada brīnumus darbā un var būt par priekšzīmi katram no mums. Aplidojot miljoniem ziedu, spēcīga saime labos laika un ganību apstākļos sanes dienā 6 līdz 8 kg nektara. 1 kg medus ražošanai bitēm jāaplido vairāk kā 3 miljoni ziedu, savācot to nektaru. Pārstrādājot nektaru, iztvaicējot lieko ūdeni un izdarot dažas pārmaiņas nektara sastāvā, bites iegūst medu. Tāpēc arī medu uzskata par bišu un stādu valsts kopēju ražojumu. Labo ienesuma dienu nav daudz, jo laika apstākļi ir bieži mainīgi un neizdevīgi, arī ziedi ātri nozied. Tāpēc ienesuma laikā katra diena bitēm ir dārga un tās drudžaini steidz ievākt dabas bagātības no ziediem un sanest pēc iespējas vairāk savos stropos. Biškopja uzdevums ir nodrošināt bitēm neierobežota darba un attīstības iespējas. Šinī ziņā arī biškopim ienesuma laikā katra diena ir dārga, katra nokavēta diena, pat stunda nes lielākus vai mazākus zaudējumus. Jārūpējas, lai ienesuma laikā bitēm netrūktu telpu darbam, netrūktu tukšas kanniņas mātei oliņu dēšanai un bitēm ziedu nektara novietošanai. To panāk, savlaicīgi paplašinot ligzdu telpas un uzliekot magazīnas. Savlaicīga telpu paplašināšana un ērtības bitēm stropā ir derīgākais līdzeklis dabiskās spietošanas apkarošanai. Dabiskā spietošana pirms ienesuma nevēlama, jo ar spietošanu spēcīga saime sadrumstalojas un tā, skaldīta ar spietiem vairākās daļās, nevar kopsummā dot tik

Pārāk vecas šūnas
Kalnciema mazpulka dalībnieki praktiskos darbos

lielu medus ienesumu kā nespietojusi vienota saime. Bieži nospietojusi pamatsaime kopā ar visiem spietiem labi ja sanes ziemas pārtiku. Tas tāpēc, ka tikai spēcīgas, nespietojušas saimes spēj vispilnīgāki izmantot nedaudzas labākās ienesuma dienas, raidot lielas darba bišu armijas vienotā nektara savākšanas darbā. Ligzdā liek tikai pilnus rāmīšus ar mākslīgām šūnām, atstājot rāmja apakšējā malā pāris pirkstus platu joslu, kur bites var ievilkt tranu šūnas. Šūnas labi rāmjos jāiestiprina, ņemot D. Bl. rāmī vismaz 6 stiepules, kuras ievelk rāmja vidū, vienādos atstatumos no augšas uz leju. Mākslīgās šūnas ir derīgākais līdzeklis pārliecīga tranu daudzuma apkarošanai un labas ligzdas izveidošanai. Magazinās rāmjos liek mākslīgo šūnu pasākumus, t. i. $^1/_3$ līdz $^1/_2$ no rāmja platības, iestiprina ar 3—4 stiepulēm. Uzliekot magazīnas ar izšūtām šūnām, dod 3—4 rāmjus ar mākslīgo šūnu pasākumiem, lai bites varētu šūt šūnas un tur izlietot izsviedrēto vasku. Bišu saimēm jāražo arī vasks, un bitēm jānodrošina šūnu šūšanas iespējas. Citādi bišu ražotais vasks ies zudumā un būs zaudējums biškopim. Magazīnas uzliekamas saimēm, kuras aizņem visus ligzdas rāmjus. Uzlikšanas laiks, atkarībā no saimju attīstības, ir maija pēdējā pusē un jūnija pirmajā pusē. Uzlikšanu vislabāk izdarīt no rīta. Jācenšas bites mazāk traucēt. Ātri noņem rāmja sedziņu un nedaudz iedūmo, lai bites netraucētu. Magazīnu uzliek uz visiem rāmjiem (spēcīgām saimēm) un sākumā silti nosedz. Labā ienesumā uzlikto magazīnu var pienest nedēļas laikā un pat 3—4 dienās, ja tā uzlikta lielāko daļu izšūtām šūnām. Jārūpējas arī par otras un ja vajadzīgs, trešās magazīnas uzlikšanu. Gaidīt, kamēr pirmā magazīnā bites medu nogatavina un aizvāko, lai to varētu atņemt un izsviest medsviedē — nozīmē zaudējumus. Šinī laikā bites labvēlīgos apstākļos var pienest jau otru magazīnu. Otro magazīnu ieteicams likt zem pirmās. To visērtāki izdarīt, izņemot rāmjus no pirmās magazīnas un tos ieliekot otrā un otrās magazīnas saliekot pirmā. Pirmo magazīnu uzceļ virs otrās. Ja bites guļ lielākiem pūļiem ārpus stropa, tad jārūpējas par telpu paplašināšanu un silto segumu atņemšanu. Ienesuma laikā bites nevajaga traucēt. Katrs traucējums mazina medus ražu. Apskati izdarīt no rīta un pievakarē. Saimes apskata ik nedēļas.

Vienmēr ar smaidu!

Drošiem bites nedzeļ!

Bauskas mazpulku dalībnieki pavasara darbos dravā

Mazpulka dalibnieka darbi cūkkopībā

Agr. A. VENTERS

„Zemes pētnieki"

Uzturā visvairāk lietojam cūkas gaļu. Cūkas ir ļoti ātraudzīgas un labi izmanto barību. Cūku gaļa ir ļoti vērtīga, jo satur maz ūdens. It sevišķi speķi kā uztura līdzekli iecienījuši smaga darba strādātāji.

Cūkas dod gaļu ne tikai pašu iztikai, bet, pārdodot tās, cūkkopība dod saimniecībai lielus ienākumus. Cūkas varēsim pārdot tik pat labi arī turpmāk, ja mēs pratīsim pieskaņot to labumu pircēju prasībām. Pieskaņojoties tirgus prasībām, mums cūkkopība jānostāda tā, lai ienākumi pārsniegtu izdevumus un peļņa būtu cik iespējams liela.

Lai cūkkopība atmaksātos, visvairāk piegriežama vērība pareizai ēdināšanai, tāpat arī dzīvnieka īpašībām: lai tas būtu vesels, ātraudzīgs un labs barības izmantotājs.

Cūkkopībā var strādāt, audzējot vaislas, nobarojamās-speķa vai bekona cūkas. Mazpulku dalībniekiem ieteicams nodarboties ar speķa un bekona cūku audzēšanu.

Barošanai jāizvēlas veselīgi sivēni, zīdīti pie mātes vismaz 6 nedēļas, kas šajā vecumā sasnieguši apm. 12—15 kg dzīvsvaru.

Ja savā saimniecībā nav sivēnu, tos vajadzētu iegādāties no zinamas saimniecības, lai būtu drošība par sivēnu veselību. Nepareizi dara, sivēnus iepērkot tirgū, it sevišķi no sivēnu piegādātājiem — uzpircējiem.

Barošanu ieteicams izdarīt vismaz ar diviem vai vēl labāk četriem sivēniem. Pusei no sivēniem vajadzētu būt veprīšiem un otrai pusei cūciņām. Sivēni jāņem ar apm. vienādiem dzīvsvariem.

Augošie sivēni ne tikai spēcīgi jāēdina, bet arī jātur veselīgos apstākļos. Vasarā augošie dzīvnieki katru dienu jālaiž ganībās vai aplokos. Šādi audzētas cūciņas ir visveselīgākās un vislabāk izmanto pasniegto barību.

Cūkas, kas turētas veselībai kaitīgos apstākļos, ir slimīgas, vāji izmanto barību un saimnieciski neatmaksājas.

Cūkas audzē brīvi līdz 50 kg dzīvsvara sasniegšanai. Pēc tam tās jāsadala: bekonam un speķim. Bekonam jāņem slaidākie sivēni un speķim pārējie. Ņemot vērā nobaroto bekona cūku pārprodukciju, sevišķi rudenī un ziemā, vairāk vajadzētu pievērsties speķa cūku barošanai, ievērojot šādu samēru: uz 3 speķa cūkām barot 1 bekona cūku. Pēc 50—60 kg dzīvsvara sasniegšanas sākas nobarošana, pārtraucot kustības. Bekona cūku nobarošana jāturpina līdz 90—100 kg dzīvsvara sasnieg-

Tāds izskatas sivēns, ja tā barībā trūkst mineralvielu

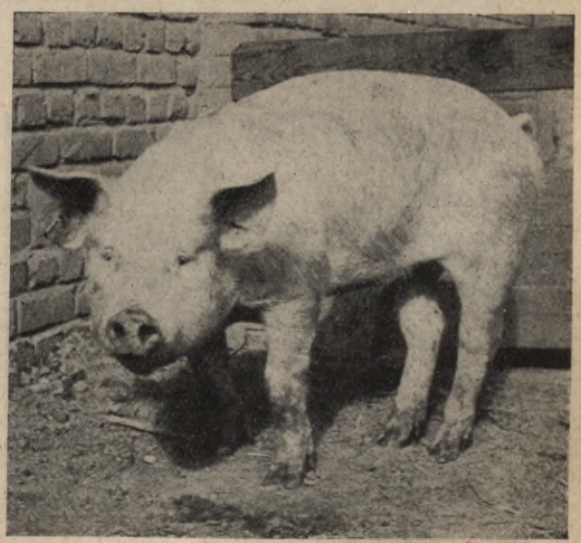

Barības līdzekļi	Dzīvsvari kg							
	10—20	20—30	30—40	40—50	50—60	60—70	70—80	80—90
	Barības līdzekļu daudzumi kg							
Vājpiens	1.5	2.5	3.0	4.0	4.0	4.0	4.0	4.0
Mistra milti	0.5	0.6	0.7	0.8	1.0	1.0	1.0	1.0
Kartupeļi	0.6	0.6	1.2	1.6	2.6	4.0	5.0	6.0
	90—100	100—110	110—120	120—130	130—140	140—150		
Vājpiens	4.0	4.0	4.0	4.0	4.0	4.0		
Mistra milti . . .	1.0	1.0	1.2	1.2	1.3	1.4		
Kartupeļi	6.5	7.0	7.0	8.0	8.0	8.0		

šanai. Pāri 100 kg smagas cūkas vairs neder bekonam. 100 kg dzīvsvaru sasniedz apm. 6 mēn. vecumā. Gaļas-speķa cūkām nobarošana ir jāturpina vismaz līdz 140 kg dzīvsvaram. Jāraugas, lai speķa cūkas būtu ne tikai šo dzīvsvaru sasniegušas, bet lai būtu arī treknas.

Cūku nobarošana jāizdara ar saimniecībā esošiem barības līdzekļiem. No barības līdzekļiem pirmā vietā dodams vājpiens. Cūkas vislabāk izmanto vājpienu, un tas veicina arī citu barības līdzekļu izmantošanu. Vājpiens jādod pilnīgi svaigs vai sarūdzis, bet ne ieskābis. No spēkbarības jāmin miežu milti. Miežu milti dod stingru, baltu speķi. Mazāk piemērota spēkbarība — auzu milti, kas dod mīkstu speķi. Par galveno nobarojamo cūku barības līdzekli, sevišķi speķa cūkām, jāuzskata kartupeļi. Cūkas tos ļoti labi izmanto. Nobarojamām

Vasaru cūkām jādod „dubļu vannas"

cūkām jādod sautēti kartupeļi. Cūku barībai lietojami arī vēl citi barības līdzekļi, kā lopbarības bietes, zaļbarība un c.

Augšanas un arī pārējā laikā cūkām jādod mineralvielas, ko pasniedzam ar pludināto krītu un fosforskābo kaļķi uz galvas pa 20—30 g dienā un apm. 2—5 g vāramās sāls. Pasniedzamās mineralvielas parasti piejauc izbarojamai spēkbarībai.

Pareizai barības devas sastādīšanai ir jāzina sivēna dzīvsvars. Dzīvsvara noteikšana jāizdara ik pēc 2 nedēļām. Dzīvsvara noteikšanu izdara sverot. Ja svaru nav, dzīvsvaru var noteikt, nomērot cūkas garumu un krūšu apkārtmēru. Pēc šiem izmēriem īpašās tabulās aprēķina cūkas dzīvsvaru (skat. «Lopkopības pārrauga palīgs»).

Pieņemsim, ka barojamie sivēni būs ar šādiem dzīvsvariem: 27 kg, 36 kg, 33 kg, 26 kg. Lai aprēķinātu vajadzīgo barības devu, ir jānosaka grupas vidējais dzīvsvars. Jāsaskaita visi 4 dzīvsvari kopā un jāizdala ar 4 (27 + 36 + 33 + 26 = 122: : 4 = 30,5). Grupas vidējais dzīvsvars tā tad ir 30,5 kg.

Sivēnam ar 30 kg dzīvsvaru barības prasība būs apmierināta, ja dienā pasniegsim:

Vājpienu . . .	3,0 kg
Zirņu miltu . .	0,2 „
Mistra miltu .	0,2 „
Kartupeļu . .	2,0 „

Vispirms jāpasniedz vājpiens, pēc tam, ja vajadzīgs, silēs ielej ko nodzerties ūdeni. Pēc tam pasniedz spēkbarību un suti-

nātus kartupeļus. Spēkbarību var arī kartupeļiem piemaisīt.

Lai paņemtu katrai ēdināšanas reizei pareizo spēkbarības daudzumu, jālieto iezīmēta kastiņa — mēriņš. Vājpiena atmērīšanai lieto litra mēru, un kartupeļu atmērīšanai iezīmētu spaini. Barība cūkām jāpasniedz sausa vai biezas mīklas veidā. No lieka ūdens piejaukšanas pasniedzamai barībai, kā to tomēr vienā otrā saimniecībā vēl dara, ir j ā a t t u r a s. Garas dziras cūkām ir kaitīgas un nepieļaujamas, jo traucē visas pasniegtās barības izmantošanu. Lai cūkas aizgaldās uzturētos mierīgas, tad barība jāpasniedz noteiktās stundās.

Lai cūkām uzturētos laba ēstgriba, tad jāraugas, lai siles būtu tīras.

Neizēstas ēdiena atliekas ir jāizvāc, lai bojājoties nemaitātu kūts gaisu un nākošajā ēdināšanas reizē nebojātu tikko pasniegto barību. Reizi nedēļā — sestdienās izdarot pamatīgu cūku kūts tīrīšanu, jātīra arī siles un pēc tīrīšanas jāizziež ar kaļķa pienu.

Attiecīgo barības devu aprēķināšanu veiks lopkopības sekcijas vadītājs — lopkopības pārraugs.

268. lappusē uzdotas parauga barības devas 10 līdz 150 kg dzīvsvaram. Barības devās ņemtie barības līdzekļi atradīsies katrā saimniecībā.

Vairāk vērības garšas spējām

P. TURLAJS

Ir liela dabas dotība noteikt barības un dzērienu garšas labumu. Šo dotību, ko mēs saucam par garšas spējām, vajadzētu saudzēt, jo tā kalpo cilvēka veselības sargāšanai. Garšas spējas ir iedzimtas, un tās vienam ir labākas, otram vājākas. Bet šīs spējas, tā pat kā citas, var pavairot vai samazināt. Saprotams, ka mūsu katra pienākums un vēlēšanās, lai šīs spējas būtu katram, cik vien iespējams, labas.

Uzņemot barību, tie cilvēki, kam garšas spējas labas, tūlīt var pateikt, vai ēdiens ir garšīgs, vai tas ir veselīgs. Ar vārdu garšīgs mēs saprotam to, ka zinamais ēdiens ir ar zinamu, tas ir šim ēdienam piemītošu garšu. Ja tādam zinamam ēdienam ir nepazīstama garša — citāda, kā mums zinamam, dabīgi mēs atturamies tādu ēdienu ēst, it īpaši, ja mēs ēdam tādā vietā, kur nevar par ēdiena labumu citādi pārliecināties. Cilvēki ar vājām garšas spējām to, protams, neievēro un daudzreiz apēd uzturam kaitīgus ēdienus. Līdz ar to cilvēks ar vājām garšas spējām vairāk padots saslimšanai. Bet arī ar labām garšas spējām, it sevišķi savircotiem un sapiparotiem ēdieniem grūti pēc garšas pateikt ēdiena labumu — derīgumu. Tāpēc arī tik bieži atgadas cilvēku saindēšanās ar ēdieniem.

Lai gan garšas spējas ir iedzimtas, tās var labot, bet var arī samazināt, vai pat iznīcināt. Tāpēc apskatīsim, kā garšas spējas saudzējamas un kopjamas. Vispirms mums jāzina, kas garšas spējas mazina, jo izsargājoties no garšas spēju mazināšanas, tās kopsim. Garšas spējas mazina: a) barība (stipri vircota, bojāta un c.), b) alkoholiski dzērieni, c) smēķēšana un c. Tāpēc, ja gribam garšas spējas saudzēt, mums jāatturas no nepiemērotas barības, alkoholiskiem dzērieniem un smēķēšanas. Tie, kā zinams, maitā ne tikai garšas spējas, bet arī cilvēka veselību.

Garšas spējas var labot, vingrinoties noteikt garšu ēdieniem un dzērieniem un visiem produktiem. Jo mēs vairāk atturēsimies no kaitīgas barības, dzērienu lietošanas, smēķēšanas un vairāk vingrināsimies, jo mums būs lielāka iespēja garšas spējas izkopt.

Savas garšas spējas mēs varam izlietot ne tikai savā labā, bet ar tām varam pakalpot arī citu veselības sargāšanai. Par tādu pakalpību ir tiesība saņemt atlīdzību, līdzīgi, kā to dara ārsti, advokati, eksperti un c. Daudzās vietās šāda palīdzība ir ļoti vajadzīga un par to maksā augstu atlīdzību, kā, piem., sviesta šķirotājiem. Zemkopības ministrijas piensaimniecības

Tā rūpējas par labā piena iegūšanu

ražojumu kontrolē strādā vairāki šādi sviesta šķirotāji un tie ar to vien nodarbojas. Viņu uzdevums noteikt sviesta labumu šķirās pēc garšas un citām sviesta īpašībām. Šis darbs ir ļoti atbildīgs, bet arī labi atalgots. Tie ar savām labām garšas spējām kalpo ļoti daudziem, ne tikai veselības sargāšanai, bet arī materiālo vērtību vairošanā. Viņi, sašķirojot sviestu šķirās, liek saprast kā piena, tā sviesta ražotājiem, ka labu sviestu var ražot vienīgi no laba normala un tīra piena. Tas ir tā pat, kā tikai no laba un vesela, nevis tārpiem saēsta grauda, var izaugt spēcīgs stāds. Piena vērtēšanai pēc garšas ir tik pat liela nozīme, kā tā vērtēšanai pēc tīrības. Pēc garšas var noteikt, vai piens ir vecpiens (sāļu piegaršu), ieskābis, rūgts (slimas govs piens), vai normalu garšu — normals piens. Tā pat pēc garšas var noteikt visas pienā izkusušās vielas, ko ar tīrības noteikšanas paņēmienu nevar.

Katrās mājās vajadzētu būt vismaz vienam cilvēkam, kam ir laba garša, kas varētu pienu sašķirot tā, lai uz pienotavām vai krejotavām nenokļūtu slikts piens. Arī pienotavās vai krejotavās vajadzētu būt tādam pašam cilvēkam, kas no saimniecības atvesto pienu ar piegaršu varētu noteikt un izslēgt to no piemaisīšanas pārējam pienam.

Tā rīkojoties, mēs panāksim to, ka pienotavās nonāks vienīgi labs piens. Tam ir ļoti liela nozīme laba sviesta pagatavošanai, it sevišķi, ja mēs zinam, ka ar katru dienu mūsu sviestam pasaules tirgū jāiztur sīvāka konkurence. Tāpēc būsim tik pat saprātīgi, kā labs sējējs, kas sēj vienīgi labu sēklu, un pienotavām nodosim vienīgi labu pienu. Tas prasa maz pūļu, bet iegūsim ļoti daudz.

Ja pašreiz mūsu mājās un pienotavās šai lietā maz darīts, tad turpmāk pie šī darba pieiesim ar vislielāko nopietnību. Un mums, mazpulku dalībniekiem, atkal atveras plašs darba lauks ar labām izredzēm. Šis darbs mazpulku dalībniekiem, kamēr vēl nav samazinātas garšas spējas un mēs esam jauni, ir jāiesāk un jādara. Un jo agrāk iesāksim, jo būs lielāki panākumi. Tas pierādījās 1937. un 1938. gadu bērnu svētkos, kur ar vislabākām garšas spējām bija taisni mazākie un gados jaunākie. Bet daudziem jauniešiem, kas bija jau sākuši smēķēšanu, garšas spējas bija tik stipri vājinātas, ka tikai vielām ar sevišķi asu piegaršu varēja noteikt garšu. Jaunākie, turpretim, bija ar tik labām garšas spējām, ka pavisam ar niecīgu piegaršu jau noteica garšu, vai tas bija sāļš, skābs, vai rūgts.

Tas vēl vairāk gados jaunākiem dod iespēju izkopt un pavairot savas garšas spējas — varbūt pat līdz tādai pakāpei, ka ar tām var kalpot cilvēkiem un pelnīt sev dienišķo maizi kā sviesta šķirotāji vai citādi. Saprotams, ka tādi sviesta šķirotāji, un vispāri cilvēki ar labām garšas spējām mums ir vajadzīgi un par tādiem ir jāizaug no mūsu pašu vidus. Mazpulku un jaunatnes audzināšanas nodaļa par to jau ir domājusi un varbūt ar sacensībām vai citādi dos iespēju mazpulku dalībniekiem, ar labām garšas spējām, izvirzīties pārējo priekšgalā, lai vajadzības gadijumā tos varētu izmantot arī citu labā.

Šī rakstiņa nolūks ieinteresēt un aicināt mazpulku dalībniekus izkopt katram savas garšas spējas, lai tad, kad būs tādas sacensības, mazpulku dalībnieki nebūtu pārsteigti.

Arī mazpulku dalībnieki var audzēt purva bebrus (nutria)

A. ŠTRAUSS

Par purva bebru dzimteni uzskata Argentinu, bet tagad, vērtīgās ādas dēļ, tie brīvā dabā gandrīz nekur nav sastopami. Lai iegūtu purva bebra skaisto ādiņu, arī Argentinā tagad tos audzē kā mājkustoņus.

Pie mums ar purva bebru audzēšanu samērā maz nodarbojas, bet ādiņu patēriņš diezgan liels.

Tā kā purva bebru audzēšana neprasa daudz līdzekļu un spēka, šā vērtīgā dzīvnieka audzēšanu varētu uzņemties arī mazpulku dalībnieki. Tāpēc esmu nodomājis jūs ar viņiem iepazīstināt.

Purva bebrus audzē viņu vērtīgās ādiņas dēļ, par kuru maksā lielu naudu. Ādiņas izlieto ziemas kažoku apkaklēm, kažokiem, cepurēm un citur.

Purva bebri ir gaišākā un tumšākā krāsā. Tumšākie ir vērtīgāki, bet gaišākiem nav pat noņēmēju.

Purva bebrus var audzēt, kur ir pieietams ūdens, vislabāki strautiņš, jo tas ir ūdens dzīvnieks. Audzētavu var ierīkot ar mākslīgu ūdens piegādi, bet tas purva bebru audzēšanu sadārdzina.

Purva bebrus tur krātiņos pa pārim vienā iežogojumā. Vairākus pārus kopā, vai vairākas mātītes pie viena tēviņa turēt nav ieteicams un no tā jāizsargas.

Purva bebri ir grauzēji dzīvnieki, kas savā ziņā atgādina trusi. Barības ziņā tie vēl pieticīgāki par trusi, jo ēd visu — pat nezāles, kā dadžus un viscietākās zāles — niedras. Kaitīga barība ir negatavi augļi, lielos vairumos zirņi, pupiņas un sakarsis svaigs āboliņš un zāle. Ieteicams piedot barībai lapu koku (mīkstkoku) zarus. Saprotams, neiedomāsimies, ka no šādas barības dzīvnieks varēs labi pārtikt, būs jāpiedod arī vērtīgāka barība, kā maize 100 g (var arī maizes garozas) pārmaiņus ar novārītiem kartupeļiem 200 g vai 100 g saspiestu auzu dienā uz dzīvnieciņu. Šī spēcīgākā barība jāpasniedz vakaros. Zaļbarība jāpasniedz svaiga un tik daudz, cik noēd (apm. 200 gr dienā). Ziemā zaļbarības vietā jādod siens un apm. 200 g sakņaugu: lopbarības bietes, kāļi un c. Vakaros jādod tas pats, kas vasarā. Ziemā jāpiedod vēl barības kaļķis un zivju eļļa. Neaizmirsīsim arī zarus. Par sevišķu gardumu uzskata sarkanās bietes, kas ir arī labākais līdzeklis pret zarnu tārpiem. Jāpiezīmē, ka tā ir gandrīz vienīgā purva bebru slimība.

Pārbarošana purva bebriem ir kaitīga, un no tās ir jāizsargas. Ja barība, sevišķi rītos, paliek neapēsta, tad tas liecina, ka viņiem par daudz pasniegts barības. Liekā barība ir jānovāc un barības deva jāsamazina.

Purva bebri ir ļoti tīrīgi un mīlīgi dzīvnieki. Tāpēc to audzēšana blakus saimnieciskiem labumiem ir ļoti patīkama nodarbošanās. Tuvāk par to audzēšanu un

Ko viņš tur grib?

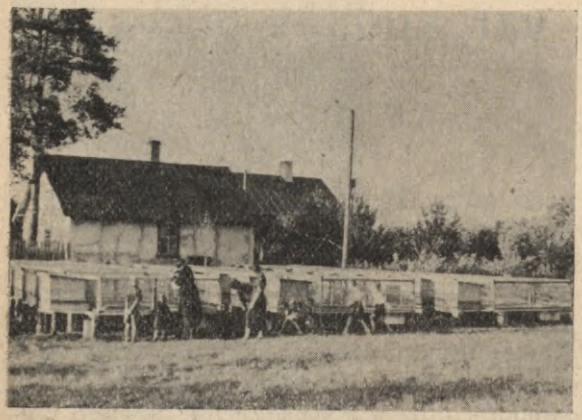

Audzētavas kopskats

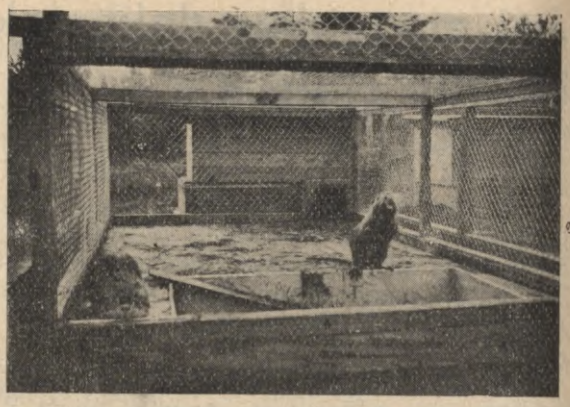

Lūdzu, lūdzu!

atmaksāšanos rakstīšu kādā no nākošiem «Mazpulka» numuriem. Bet tie, kam būtu interese par purva bebru audzēšanu, varētu apmeklēt šā raksta autora purva bebru audzētavu Stopiņu pag. Puķu mājās, stac. Salaspils, c. Salaspili, tālr. Salaspils 89 un LLK Abguldes lauks. skolas saimniecību Abguldē, tālr. Abgulde 8.

Kādas drogas vāksim?

R. JĀKOBSONS

Zilie vizbulīši (Zilactiņas, zilās puķītes, aknu zāles).

Hepatica triloba Gil. (Anemone hepatica L.).

Ilggadīgs savvaļas augs 7—15 cm augsts Saknes smalkas, cerainas, brūnganā krāsā.

Lapas trīslēverainas, ādveidīgas, spīdīgas, tumši zaļā krāsā, ar sirdsveidīgu pamatu.

Zilie visbulīši ir vieni no pirmiem un skaistākiem mūsu pavasara ziediem. Pirmie ziedi jau uzplaukst marta beigās, un ziedēšana turpinas līdz maijam.

Vizbulīte ziedos

Sīpolakmeņlauze, cūkpipars

Ziedu stublāji izaug no apakšējo lapu padusēm. Katra zieda stublāja galā pa vienam ziedam. Ziedi zilā krāsā (reti ražaini vai balti). Ziedu stublāji pārkāti matiņiem. Vizbulīši bieži sastopami krūmājos, mežos.

Dziedniecības nolūkiem zilo vizbulīšu ziedus nelieto, bet gan zilo vizbulīšu lapas (lakstus) Herba Hepaticae. Lapas ievācamas pēc auga ziedēšanas, kad jaunās lapas ir pieaugušas un nobriedušas. Noderīgas tikai zaļās, veselās lapas, bet ne brūnganās un plankumainās. Lapas ievācamas ar visiem lapu kātiņiem. Pēc ievākšanas lapas žāvē ēnā.

Cena par kg Ls 0,90—1,00.

Sīpolakmeņlauzes, (sīpolieždrauzes, cūkpipari) Saxifraga granulata L.

Ilggadīgs savvaļas augs, pie kura stublāja apakšas atrodami bālgani vai iebrūni sīpolīši. Apakšējās lapas ar gariem kātiem, ieapaļi nierveidīgas, sakopotas rozetē. Stublājs stāvs, taisns, spilvains. Stublāju lapas īskātainas, ieapaļas, ar zobotiem galiem (4—8), lapas viena no otras atrodas diezgan tālu.

Ziedi samērā prāvi, balti. Vaiņaglapas

piecas, kuras 3 reiz garākas par kauslapām (piecas). Putekšlapu 10.

Ziedēšanas laiks maijs, jūnijs, jūlijs.

Augs 15—45 cm augsts, samērā bieži sastopams saulainos pakalnos sausās pļavās. Interesanti atzīmēt, ka ganībās govis šo augu neēd. Dziedniecības nolūkiem lieto sīpolakmeņlauzes lakstus (Herba Saxifragae granulatae), tie ievācami auga ziedēšanas laikā. Jāievāc viss augs, bez saknēm, vienkārši to izraujot. Pie stublāja var atstāt arī mazos sīpolīšus. Ievāktos lakstus ērtības labad var sasiet nelielās slotiņās un tad žāvēt.

Cena par žāvētiem lakstiem Ls 1,50 līdz 1,60 kg.

Pašreiz un tuvākā laikā jāievāc:

Balto panātru ziedi (Flores lamii alb.) ievācami sausā, saulainā laikā. Izžāvētiem ziediem jābūt gaiši iedzeltēniem. Cena par kg Ls 10,00—11,00.

Pelašķu ziedu galviņas (Flores Millefolii), bez čumuru kātiem. Ls 0,65—0,75.

Vīgriezes ziedi (Flores Spireae Ulmar.) bez čemura kātiem. Ls 0,70—0,80.

Liepu ziedus ar pieziedlapiņu (Flores Tiliae c. brakt.) uzpirks katrā daudzumā. Ls 2,30—2,50.

Bērzu lapas (Folia Betulae) — bez zaru galiņiem. Ls 0,30—0,40.

Māllēpeņu lapas (Folia Farfarae), jāievāc bez gariem lapu kātiem, žāvētām lapām jābūt zaļām, bet ne brūnām. Ls 0,50—0,55.

Melleņu lapas (Folia Myrtilli) — bez zaru galiņiem. Ls 0,90—1,00.

Puplakšķu lapas (Folia Trifolii fibr.) — uzpirks katrā daudzumā. Žāvētām lapām jābūt zaļām un bez gariem lapu kātiem. Ls 0,90—1,00.

Rasas podiņu laksti (Herba Alchemillae) — lapas ar ziediem. Ls 0,80—1,00.

Tā vāca bērzu lapas mazpulku nometnē Carnikavā

Raseņu laksti (Herba Droserae). Augs sastopams purvainās vietās. Visu augu ievāc ziedēšanas laikā. Ls 8,00—9,00.

Trūkumzāļu laksti (Herba Herniariae). Ls 1,20—1,30.

Atraitnīšu laksti (Herba Violae tricol.). Vācamas sīkziedainās lauku atraitnītes, par labākiem skaitas laksti no trīskrāsainām atraitnītēm. Ls 1,00—1,20.

Ziepenīšu laksti (Herba Polygalae amarae). Augi ievācami ar visu saknīti. Ls 2,50—3,00.

Vecvīrbārdiņas laksti (Herba Serpylli). Ls 0,90—1,00.

Lielo nātru lapas (Folio Urticae). Ārstn. nolūkiem lasamas tikai nātru lapas bez ziediem un stublājiem. Ls 0,30—0,35.

Lauku skostu laksti (Herba Equiseti arv.). Ls 0,60—0,70.

Sacensiba lauksaimniecības mācekļu darba gaitu apraksitem

Sacensībā var piedalīties visi mazpulku dalībnieki, lauksaimniecības mācekļi, kas vasaru no pilsētām izbrauc uz laukiem strādāt algotu darbu. Sacensības dalībniekiem jāved dienas grāmata par tās saimniecības darba gaitām, kurā viņi strāda, par saviem vērojumiem un piedzīvojumiem, atzīmējot dienas datumu un mēnesi, kā arī sniedzot īsu aprakstu par saimniecību (tās lielumu un darba nozarēm vispār) un pēc iespējas ilustrējot aprakstu ar pašu dalībnieku zīmējumiem vai foto uzņēmumiem. Sacensībai domatie darbi skaidri un salasami rakstami burtnīcās vai arī uz atsevišķām papīra loksnēm, uzrādot autora vārdu, uzvārdu, vecumu, mazpulka numuru un adresi un iesūtami LLK Mazpulku ideoloģijas un propagandas nozarei līdz 1939. gada 15. novembrim ar atzīmi „Lauksaimniecības mācekļu darba gaitu aprakstu sacensībai".

Labākiem darbiem LLK piešķirs šādas godalgas:

1. godalga Ls 50.—. 2. godalga Ls 30.—. 3. godalga Ls 20.—.

Bez tam 10 labāko, bet negodalgoto darbu autori saņems prēmijas, katru Ls 10 — apmērā.

TECHNIKAS JAUNUMI

Zemes rokamās mašīnas

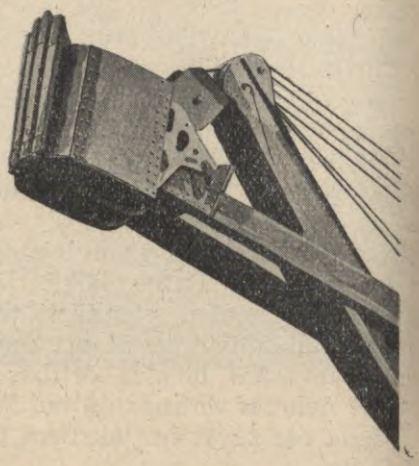

Leila „zemes mute", kas aizvieto 200 strādnieku darbu

Apceļojot dzimto zemi, aiz kāda uzkalniņa dzirdam troksni; liekas, it kā kāds stenētu un veltu akmeņus. Ejam raudzīties: redzam kādu nezvēru, kas izskatas pēc tiem, kādi bieži attēloti grāmatās par aizvēstures laikiem: pēc brontozauriem un dinozauriem. Tam samērā mazs ķermenis, bet garš kakls un nesamērīgi liela mute. Kakls pieliecas pie zemes, tad pamazām paceļas, ar muti grābdams zemi. Kad tā pilna, nezvērs pagriež kaklu un virs vagonetes atver muti un izber zemi — no viena kampiena vagonete jau pilna. Pēc tam šis nezvērs, žokļus drausmīgi klabinādams, aizgriež kaklu atpakaļ, un darbība sākas no jauna. — Tas ir zemes racējs — ekskavators vai bagars darbā.

Mēs dzīvojam laikmetā, kad arvien vairāk un straujāk strādājam, lai savu dzīvi iekārtotu patīkamāk un labāk. Cilvēku rokas vairs nespēj visus darbus veikt — jāņem palīgā mašīnas. Sevišķi tagad, kad mēs ceļam jaunas skaistākas ēkas, jāpārmet upēm tilti un jātaisa labi ceļi, kas savieno novadu ar novadu, jālīdzina sporta un citi laukumi, jārok grāvji un jāpadziļina upes, lai nosausinātu purvus, jārok mūsu zemes izrakteņi, lai tos pārstrādātu vērtīgos produktos, kas vairo tautas bagātību — visiem šiem darbiem mums nemaz darba roku nepietiktu, ja te talkā nenāktu zemes rokamā mašīna.

Zemes racēju parasti darbina dīzeļa motors. Tā pamats novietots uz kāpurķēžu pārvietošanās ierīces kā traktoriem un tankiem. Garas svīras galā atrodas zemes smeļamā ierīce. Ar svīru palīdzību mašīnas vadītājs var likt svīrai nolaisties vai atvest un aizvest zemes smeļamo ierīci, vai arī pagriezt pašu mašīnu uz visām pusēm. Mašīnu var ļoti ātri un veikli grozīt.

Zemes racēji ar vienu grābienu var saņemt 1—4 m^3 zemes, un to celtspēja ir

Zemes rokamā mašīna iegrābj zemi, apgriežas un to ieber vagonos

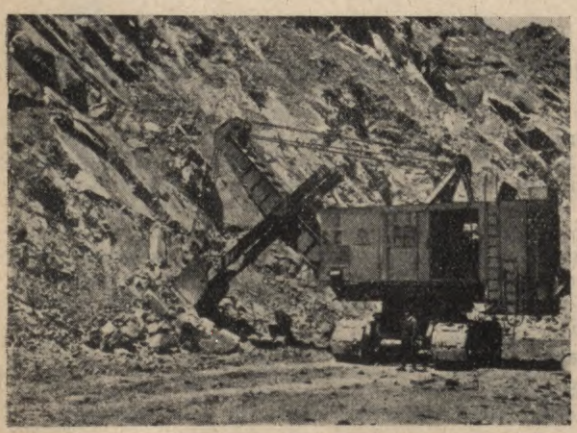

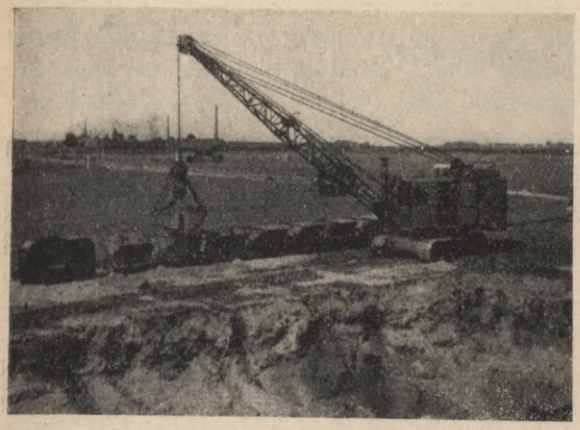

20.000—140.000 kg un vēl vairāk, atkarībā no to lieluma un konstrukcijas. Šāda mašīna viena pati var aizvietot vairāku simtu strādnieku darbu, kas strādātu ar lāpstām un ķerrām.

Ja zemes jāizceļ no sevišķi dziļām vietām vai ūdens, tad lieto mašīnu ar krānu, kura galā zemes smeļamā ierīce laižama un paceļama ar trosu.

Ja zeme ir irdena un tā jāpadara blīvāka, lieto zemes blīvētāju, kas ir apm. 1 m^2 liels un 2.000—3.000 kg smags. Blīvētāju paceļ un ļauj tam krist atkarībā no augstuma (1—2 m) 10—20 reizes minūtē.

Ļoti svarīga mašīna, sevišķi ceļu līdzināšanai, ir zemes planieris, kas nolīdzina uzkalniņus, noēvelēdams nelīdzenumus un ar sadzīto zemi piepildīdams iedobumus.

Šādas un vēl daudzas citas mašīnas, lietpratēju vadītas, palīdzēs darbus veikt ātrāk, ērtāk un labāk mūsu pašu un mūsu Latvijas labā.

Zemes smēlējs

Zemes šķipelētājs

Pāļu dzenamā ierīce

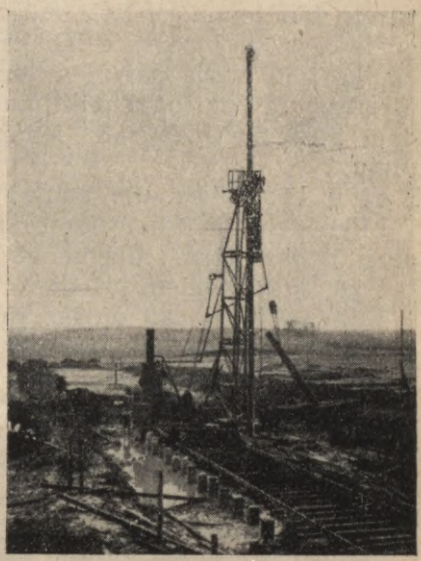

Zemes blīvētājs

Zemes planieris

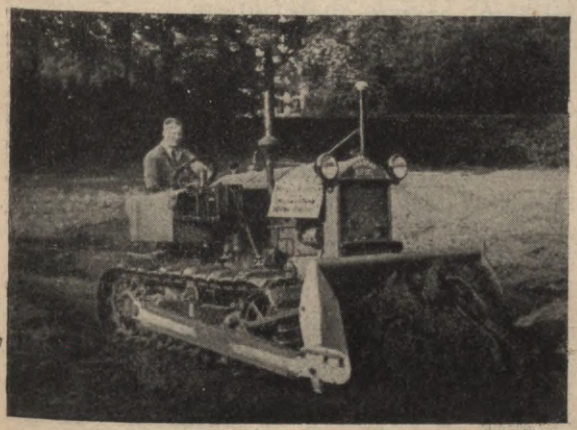

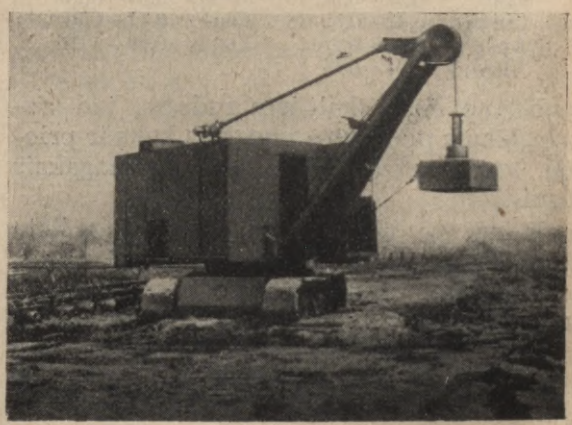

Ievads lidmodeļu būvē (Turpinājums)

E. SMILDZIŅŠ, LLK mazpulku aviacijas inspektors

Lidmodeļu būvmateriali.

Apskatot tuvāk lielāku lidmodeli, redzam, ka tā būvē lietoti diezgan dažādi materiali. Mans nolūks šoreiz apskatīt katru no visbiežāki lietojamiem materialiem atsevišķi, lai iesācējiem lidmodeļu būvē būtu pārskats par to, kur un kāds materials lietojams.

Sākot būvēt jebkādu lidmodeli, jādomā par to, lai tas būtu viegls un nesalaužams.

To ievērojot, tad arī materiali jāizvēlas tādi, kas atbilstu minētām prasībām. Mēs varam būt lepni, ka tieši mūsu zemē augušie bērzi un priedes ir labākais no labākā, ko lieto visas pasaules aviacijas rūpniecības, un lieki būtu teikt, ka arī lidmodeļu būvē šie materiali ieņem redzamu vietu.

K o k u l ī s t ī t e s u n c i t a s d a ļ a s.

Lidmodeļu būvē lieto šādu koku materialus: liepas, apses, alkšņa, bērza un oša, bet no skuju kokiem priedi.

Katrs lasītājs jau zinās, ka minētiem kokiem ir dažādas īpašības. Viens ir vieglāks, otrs smagāks. Dažs apstrādājams labāki, dažs sliktāki. Tāpat koki viens par otru ir sīkstāki. No tā var spriest, ka visi šie koki nav vienādi derīgi lidmodeļu būvei, vai pareizāki — to daļu izgatavošanai.

Salīdzināšanas dēļ minēšu šeit lietojamo koku īpatnējo svaru:

Priede	0,31—0,56	Kļava	0,48—0,71
Egle	0,35—0,60	Bērzs	0,51—0,77
Liepa	0,32—0,59	Osis	0,57—0,94
Apse	0,40—0,65	Ozols	0,69—1,03
Alksnis	0,42—0,67		

Kā no šiem skaitļiem redzam, tad visvieglākais pie mums augošais koks ir priede, kurai seko liepa, bet vissmagākais ozols.

Priedi kā vieglāko un elastīgāko lieto tikai līstīšu izgatavošanai, pie kam no tāda materiala, kuram sevišķi smalka šķiedra. Izgatavojot vai pērkot gatavas līstītes, katrā ziņā jāņem vērā, lai šķiedra ietu gareniski no viena līstītes gala līdz otram un nevis šķērsām. Lidmodeļu būvē, skatoties pēc vajadzības, lieto dažāda izmēra līstītes, lai gan pēdējā laikā visi lidmodeļu konstruktori cenšas līstīšu izmērus standartizēt. Lielāko tiesu lieto 5 × 15, 5 × 10, 5 × 5, bet motorlidmodeļiem 2 × 5, 3 × 3 un 2 × 3 m/m. Līstītes apstrādājamas pareizā izmērā, bet nav vēlams sevišķi gludināt, jo rupjāki apstrādātās līstītes prasa mazāk laika patēriņa un līmētās vietas daudz izturīgākas par gludinātām vietām.

Lapu koku līstes to trausluma dēļ lieto ļoti reti, bet egļu līstītes neder tāpēc, ka tās nekad nevar pilnīgi atbrīvot no sveķiem.

No lapu kokiem izgatavo lielāko tiesu tikai p r o p e l e r u s un lidmodeļu p i e r i vai d e g u n u. Pirmā vietā liepas koks, tad bērzs un sevišķi lieliem lidmodeļiem var būt arī osis vai ozols.

Bez minētiem kokiem ārzemēs lidmodeļu būvē daudz lieto tā saukto b a l z a k o k u. Šis koks ļoti viegls, jo tā īpatnējais svars ir 0,15—0,18, tā tad apmēram 2× vieglāks par korķi. Pie mums šis koks tirgū pērkams ļoti reti un ja dabūjams, tad arī stipri dārgs.

Tā kā starptautiskie lidmodeļu sacensību noteikumi paredz arī lidmodeļu minimalo plākšņu slodzes svaru, kurš ir pietiekošs, lai mēs varētu iztikt ar saviem materialiem, tad sevišķi liela nozīme šim kokam nebūtu piešķirama, un visas valstis, kur šis koks nav dabūjams, cenšas iztikt ar saviem materialiem.

S a p l ā k s n i s (finiers).

Šo materialu lidmodeļu būvē lieto lielāko tiesu ķermeņu un plākšņu ribiņu izgatavošanai. Atkarībā no lidmodeļa lieluma, izvēlas arī atsevišķo daļu (ribiņu) izgatavošanai dažāda biezuma saplākšņus — sākot no 0,2 m/m nelīmēta līdz 10 m/m vairākkārt līmētu. Parastais biezums ribiņām ir no 0,8—1 m/m.

Bez tam no saplākšņa izgatavo arī riteņus, pludiņus un citas mazākas, bet izturīgas daļas, un no tā izgatavo pat visu lidmodeli. Šāds pilnīgi no saplākšņa vien iz-

gatavots lidmodelis nevar sacensties ar viegli būvētiem lidmodeļiem, bet esmu sasniedzis ar šādu lidmodeli apmierinošus rezultatus, un galvenais — tas nav gandrīz salaužams.

Šeit atkal jāpiezīmē, ka dažādu daļu izgatavošanai lietojams piemērota biezuma materials. Tāpat lietojot nelīmētu saplāksni, skatoties pēc vajadzības, tas jāaplīmē no vienas puses vai abām ar zīda papīru, jo citādi tas plaisā.

Izvēloties saplākšņus, jāraugas, lai tie nebūtu zaraini un slapji. Pērkot veselu loksni aviacijas finiers ir dārgs, tāpēc, kur vien dabūjami, pērkami finieru atgriezumi, tie maksā nesalīdzinami lētāki, bet labums tas pats.

Bambusa un tonkina niedras.

Lai gan šie vārdi dzirdami samērā reti, tomēr katrs lasītājs būs redzējis vai lietojis niedras makšķeru kātus un slēpju spieķus. Starpība starp abām niedrām tā, ka bambusam posmu mezgli resni, bet tonkinam pārejas no viena posma uz otru ir bez mezgla un tas dārgāks. Šīs niedras parasti mēdz būt līdz 8 cm resnas, bet sienas no 3—5 m/mbiezas.

Lidmodeļu būvei šos materialus lieto visur tur, kur vajadzīgi dažādi liekumi, kā plākšņu galu, stabilizatoru un citu daļu izveidošanai. Šis materials savas tiesības iekarojis lidmodeļu būvē pateicoties tam, ka viegli locas virs karstuma (sveces, spirta lampiņas, tvaikā u. c.) un arī tāpēc, ka ir ļoti sīksts, izturīgs un nelūzt.

Būtu ļoti labi, ja tie lidmodeļu būvētāji, kuriem pieejami tādi materiali, kā lazdas, kārkli u. t. t., mēģinātu minētās niedras atvietot ar tiem. Saprotams, ka tas iznāktu daudz lētāki, tie būtu pašu zemes materiali un nebūtu jābaidas, ka var pienākt diena, kad šīs niedras vairs tirgū nebūs dabūjamas.

Pēdējos mēģinājumos Vācijā tonkina un bambusa vietā sāk lietot aluminija stiepules un celuloidu, kurš karstā ūdenī viegli lokams.

Metali.

Lai būtu pārskats par metalu lietošanu lidmodeļu būvē, vispirms atzīmēšu, tāpat kā kokiem, to īpatnējo svaru:

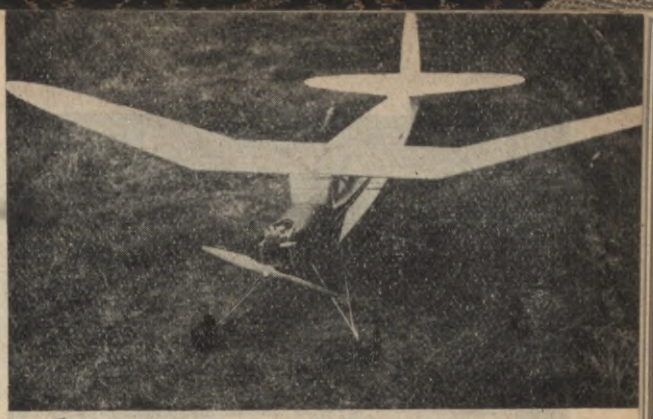

Lidmodelis ar benzina motoru

Aluminijs 2,56—2,75,
Tērauds 7,80—7,93,
Misiņš 8,40—8,70,
Svins 11,25—11,37.

Bez šiem tabulā uzrādītiem ir arī vēl vieglāki metali — elektrons, duraluminijs u. c., tāpat arī smagāki: kā zelts, platina. Bet šie metali, kā vieglie tā smagie, ir ļoti dārgi, tāpēc lidmodeļu būvē tos nelieto.

Vieglākais metals lidmodeļu būvē ir aluminijs, kuru lieto dažādos veidos. Skatoties pēc vajadzības, aluminiju lieto lidmodeļu sastiprināšanai, stūreņu izgatavošanai, bet mazāk lonžeronu un propeleru izgatavošanai u. c.

Tēraudu lieto mazāk un gandrīz vienīgi stiepuļu veidā. Šasijas, atsaites, dažādi kāši, pieši un asis izgatavotas vai vienīgi no tērauda stiepulēm. No tērauda stiepulēm izgatavo arī lidmodeļu skeletus, kuri, pārvilkti ar vieglu audumu, ir ļoti izturīgi, bet pasmagi.

Misiņu lieto tikai retumis, un te būtu minami uzgriežņi un gultnīši.

Svinu lieto tā smaguma dēļ — lidmodeļu izsvēršanai, vairāk bezmotoru un dažreiz arī motoru lidmodeļos.

Korķis.

Korķis ir tāds materials, kas dabūjams gandrīz visur, un vienu otru reizi to lieto arī lidmodeļu būvē tā viegluma dēļ (īpatn. svars 0,24). Žēl, ka no korķa nevar izgatavot arī līstes, tāpēc no tā gatavo tikai tādas daļas, kuras vajadzīgas vieglas, bet nav iespējams izgatavot no cita materiala, kā riteņus, izciļņus, lidmodeļu pieres u. d. c. Korķi parasti no abām pusēm līmē ar saplāksni, koku vai papīru.

Lidmodeļu būves kursu dalībnieki Smiltenes mazpulkos

Pārvelkamie materiali.

Lidmodeļu skeletu pārvilkšanai lieto papīru un audumus. Papīru lieto mazākiem planieru un motoru lidmodeļiem, bet audumus lieliem planieru lidmodeļiem. Piemērotākais papīrs lidmodeļu pārvilkšanai pie mums ir t. s. pergamins un čaulīšu papīrs, mazāk lietots pergaments (sviesta papīrs) un parastais zīda papīrs.

No audumiem minami batists, dažādi plāni zīda audumi, marle u. c. Visbiežāki lieto t. s. opalbatistu, kas ir samērā viegls un arī lēts, salīdzinot ar citiem minētiem audumiem.

Ar audumu pārvilkts lidmodelis būs izturīgāks, bet smagāks, kas jāievēro sevišķi sacensībās.

Lidmodeļu laka.

Katrs labs lidmodeļu būvētājs savu lidmodeli lako. Tas jādara divu iemeslu dēļ: 1) lakojot lidmodeļu pārvelkamais materials savelkas, izlīdzina varbūtējās krunkas, un virsma top gludāka.

2) Lakojot lidmodelis tiek aizsargāts no mitruma, kas vakaros un mitrās dienās nelabvēlīgi var ietekmēt lidmodeļu būvi — lidmodelis pēc ienešanas telpā sametas un bieži grūti vairs izlabojams.

Lidmodeļu lakošanai lielāko tiesu lieto ātri žūstošas lakas, kā nitro un mazāk spirta lakas. Pirmās lakas galvenās sastāvdaļas lielāko tiesu celuloidi un acetons, tāpēc, lakojot lidmodeļus, jāuzmanas ar uguni. Bieži vien lidmodeļu būvētāji šādu laku izgatavo paši. Vecai filmai nomazgā emulsiju, to izšķīdina acetonā, ļauj pāris dienas šim šķīdinājumam pastāvēt, un laka gatava.

Tirgū šīs lakas dabūjamas dažādās krāsās un pārdod tieši ar lidmodeļu lakas nosaukumu.

Gumija.

Gandrīz 90% no visiem motorlidmodeļiem ir ar t. s. gumijas motoru. Šis motors sastāv no vairākkārtīgiem gumijas pavedieniem, kuru šķērsgriezums pa lielākai daļai līdzinas 1:4 m/m. Šāda motora kopšana ir tikpat svarīga kā lidmašinas motora kopšana, tāpēc gumijai vienmēr jābūt svaigai un elastīgai.

Planieru lidmodeļu startēšanai no augstsarta bieži lieto tāpat kā katapulta startam gumijas auklu. Atkarībā no lidmodeļa lieluma izvēlas arī auklas resnumu. Šīs gumijas četrstūrainas 2 × 2, 3 ×3 m/m u. t. t.

Izvēloties gumijas, jāraugas, lai tās būtu svaigas un cik iespējams elastīgas. Pie mums dabūjamās gumijas stiepjas 5 līdz 7 kārtīgi.

Lielākie gumijas bojātāji — saule, smiltis un nepareiza eļļa vai ziede gumijas mīkstināšanai, tāpēc gumija jāsarga no minētiem faktoriem, lai nebūtu tās bieži jāatjauno.

Aukstlīme un diegi.

Beidzot jāpiemin arī tie materiali, kuri nepieciešami daļu sasaistīšanai vai savienošanai. Pirmkārt, minama aukstlīme. Šī līme ir ūdens droša un tāpēc to nevar atvietot ar parasto galdnieku līmi, kura mitrumā atlaižas. Aukstlīme ir pulverveidīga. To sagatavo ar aukstu ūdeni vienādās tilpuma attiecībās, samaisa un pēc apm. 15 minūtēm tā jau lietojama. Pulveris jāsarga no mitruma, tāpēc tas jātur noslēgtā traukā un sausumā.

Tās savienojumu vietas, kuras vajadzīgas sevišķi izturīgas — notin ar diegu, ko iepriekš apzież ar aukstlīmi.

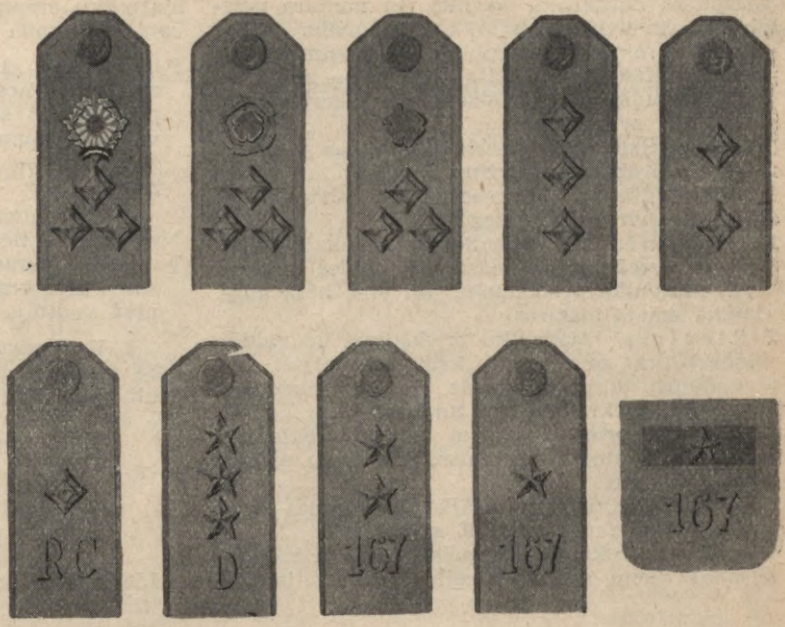

1. *Latvijas mazpulku Virsvadonis*
2. *Latvijas mazpulku goda priekšnieks*
3. *Latvijas mazpulku priekšnieks*
4. *Latvijas mazpulku pārzinis*
5. *Mazpulku vecākais inspektors*
6. *Novada inspektors*
7. *Novada inspektora vietas izpildītājs, instruktors un rajona vecākais*
8. *Mazpulka vadītājs*
9. *Mazpulka vadītāja vietas izpildītājs - ja), vadītāja palīgs-(dze) un sekcijas vadītājs-(ja)*

Instrukcija par Latvijas mazpulku amatpersonu atšķirām

Amatpersonu atšķiru nēsāšanai Sab. lietu min. 1939. g. 20. aprīļa atļauja Nr. 9952.

Mazpulku vadītāju amatu atšķiras ir četrstūrainās un piecstūrainās zelta zvaigznes un nozīmes, ko vadītāji-vīrieši nēsā uz formas tērpa uzplečiem, bet vadītājas - sievietes uz formas tērpa kreisās krūšu kabatas, tumši zaļā, 5½×2 cm lielā taisnstūrī ar zeltītu malu.

Zemāk minētās mazpulku vadītāju amatpersonas nēsā šādas amata nozīmes - atšķiras:

1. Latvijas mazpulku Virsvadonis — nēsā Virsvadoņa nozīmi — baltu, emaljētu rombu ar zelta sauli un stariem, kuras vidū zaļa mazpulku nozīme. Romba apakšējo daļu sedz sarkanbalt - sarkans valsts karogs, ap rombu apvīts sudraba ozollapu vainags. Zem Virsvadoņa nozīmes — trīs četrstūrainas, zeltītas zvaigznes.

2. Latvijas mazpulku goda priekšnieks — mazpulku nozīmi zaļā krāsā, apvītu ar zelta vārpu vainagu. Zem nozīmes — trīs četrstūrainas, zeltītas zvaigznes.

3. Latvijas mazpulku priekšnieks — mazpulku nozīmi ar zeltītām malām un trīs četrstūrainas, zeltītas zvaigznes.

4. Latvijas mazpulku pārzinis — trīs četrstūrainas, zeltītas zvaigznes.

5. Mazpulku vecākais inspektors — divas četrstūrainas, zeltītas zvaigznes.

6. Novada inspektors — vienu četrstūrainu, zeltītu zvaigzni un novada iniciāļus.

7. Novada inspektora vietas izpildītājs, instruktors un rajona vecākais — trīs piecstūrainas zelta zvaigznes un novada vai rajona iniciāļus.

8. Mazpulka vadītājs — divas piecstūrainas zelta zvaigznes un mazpulka numuru.

9. Mazpulka vadītāja vietas izpildītājs, vadītāja palīgs un sekcijas vadītājs — vienu piecstūrainu zelta zvaigzni un mazpulka numuru.

Piezīme: Rezervē ieskaitīto mazpulku vadītāju atšķiras ir citādi līdzīgas aktīvo amatpersonu atšķirām, tikai zeltītās zvaigznes atvietojamas ar sudrabotām.

Mazpulku dalībnieku amatpersonu: mazpulka priekšnieku, valdes locekļu un saimju vecāko atšķiras ir sudrabotas piecstūrainas zvaigznes, kas nēsājamas uz mazpulka dalībnieka formas tērpa kreisās krūšu kabatas, virs

10. Mazpulka priekšnieks
11. Mazpulka valdes loceklis
12. Mazpulka saimes vecākais

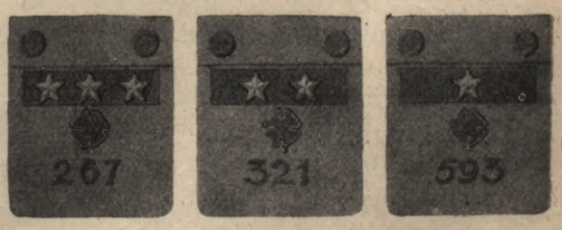

mazpulka dalībnieka nozīmes un numura pelēkā, 8×2 cm lielā taisnstūrī ar zaļu malu.

Zemāk minētās mazpulku dalībnieku amatpersonas nēsā šādas amata nozīmes — atšķiras:

1. Mazpulka priekšnieks — trīs piecstūrainas sudrabotas zvaigznes.

2. Mazpulka valdes loceklis — divas piecstūrainas, sudrabotas zvaigznes.

3. Mazpulka saimes vecākais — vienu piecstūrainu, sudrabotu zvaigzni.

1. Piezīme: Ja mazpulka dalībnieks reizē ir saimes vecākais un mazpulka valdes loceklis vai mazpulka priekšnieks, tad viņš nēsā augstākā amata atšķiras.

2. Piezīme: Mazpulku priekšnieki un valdes locekļi, kas savu amatu krietni pildījuši un zaudējuši to pārvēlēšanas ceļā, ar mazpulka vadītāja piekrišanu arī turpmāk var nēsāt mazpulka priekšnieka vai valdes locekļa atšķiras, atvietojot zaļo taisnstūra malu apšuvi ar sudrabotu.

Šo instrukciju apstiprinājis Zemkopības ministrs J. Birznieks 1939. g. 3. martā.

Ar šīs instrukcijas apstiprināšanas un izsludināšanas dienu skaitas atcelta instrukcija par mazpulku amatpersonu atšķirām, kas publicēta 1936. gada žurnala «Mazpulks» 12. numurā.

Piezīmes: 1. Rajona vecākā atšķiras (3 zvaigznes) nesā tikai tie rajonu vecākie, kuri parakstijuši svinīgo solījumu un apmeklējuši vadītāju kursus. Tie, kuri šīs prasības nav izpildijuši — nesā vadītāja atšķiras (2 zvaigznes).

2. Mazpulka vadītāja atšķiras (2 zvaigznes) nēsā tikai tie vadītāji, kuri parakstijuši svinīgo solījumu un apmeklējuši vadītāju kursus. Tie, kuri šo prasību nav izpildijuši — nēsā vadītāja v. i. atšķiras (1 zvaigzni).

3. Uz kreisās krūšu kabatas visi vadītāji-as nēsā vadītāja nozīmi (baltu rombu ar sudraba sauli, mazpulku nozīmi un nacionālām krāsām).

R. Dzērve,
Latvijas mazpulku priekšnieks

K. Ķirsis,
Latvijas mazpulku pārzinis

A. Lūsis,
Ideoloģijas un propagandas nozares vadītājs

Šachs

R. ŠVARCA vadībā

Uzdevumi

№ 15.
Fr. Kažmirs, Kalvenē
Pirmiespiedums

Baltie: Ka8, Dc5, Ld8, band. f7, g6 un g4.
Melnie: Ke6, Dh4, Th7, f5, Le8, un g5, band. a7, b7, d4, d5, e5, g7.
Mats 2 gājienos

№ 16.
N. N.

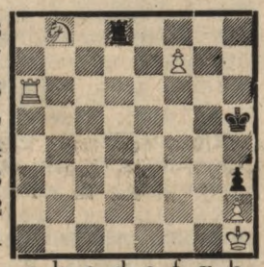

Baltie: Kh1, Ta6, Zb8, band. f7, h2.
Melnie: Kh5, Td8, band. h3.
Baltie sāk un uzvar

Atrisinājumi iesūtami redakcijai līdz š. g. 15. jūlijam.

Partija Nr. 15.

Baltie: Melngailis. Melnie: Flors

1) Zf3—d5. 2) c4—d4. 3) e4—c5. 4) d3—Zc6. 5) Le2—e5. 6) 0—0—Ld6. 7) Ze1—Zge7. 8) f4—e:f4. 9) L:f4—L:f4. 10) Tf4—0—0. 11) Zbd2—Ze5. 12) Zc2—Le6. 13) Tf2—Ze7c6. 14) Tb1—a5. 15) Ze1—De7. 16) g3—f5. 17) Zg2—f:e4. 18) T:f8+T:f8. 19) Z:e4—Lf5. 20) Zf2—g5!. 21) Db3—Tf7. 22) Tf1—Kg7. 23) Dd1—Lg6. 24) Zg4?—T:f1+. 25) D:f1—Z:g4. 26) L:g4—Zb4!. 27) Lf5—Z:a2. 28) L:g6—h:g6. 29) Da1—Zb4. 30) D:a5—Z:d3. 31) Dd2—Ze5. 32) Dc1—Zf3+. 33) Kh1—De2! un baltie padevās.

Partija Nr. 16.

Baltie: Bogoļubovs. Melnie: Dr. Hāzenfuss.

1) d4—e6. 2) Zf3—f5. 3) g4? („šodien es spēlēšu Ķemeru gambitu —" teica lielmeistars pirms spēles sākuma) 3) . . . f:g4. 4) Ze5—Dh4! 5) e4? (pareizi bija e3, jeb arī Lf4). 5) . . . g3!! 6) Lg2—g:f2. 7) Kf1—Zc6. 8) Z:c6—b:c6. 9) c4—Zf6. 10) e5—Zd5!. 11) Lf3—La6. 12) b3—Le7. 13) Kg2?—0—0. 14) Tf1—T:f3! 15) D:f3—Tf8. 16) Dd3—Dg4. 17) Kh1—Zb4. 18) Dg3—D:d4. 19) Zc3—Lh4. 20)

De3—c5!. 21) D:d4—c:d4 un baltie padevās.

Droši varam teikt, ka „Ķemeru gambits" vairs dienas gaismu neredzēs!

Partijas.

Nr. 17. Spēlēta Pad. Krievijas meistarībā š. g. aprilī.

Baltie: Tolušs. Melnie: Botviņņiks. 1) d4—Zf6, 2) c4—g6, 3) Zc3—d5, 4) Lf4—Lg7, 5) e3—0—0, 6) Tc1—c5! 7) d:c5—Da5, 8) c:d5—Tfd8, 9) Dd2—Z:d5, 10) Lcf (labi domāts, bet saņem negaidītu atbildi) 10) . . .D:c7, 11) Z:d5—T:d5!! (Labi aprēķināts kvalitates upuris, kuras pamats — balto figuru neattīstība), 12) D:d5—Le6, 13) Dd2—Zc6, 14) Ted1—Td8, 15) Dc1—Da5+, 16) Td2—Td5! 17) Ze2—T:×T:55, 18) Zc3—L:c3, 19) b:c3—T:c3, 20) Db2—Ta3, 21) Db5—Dc3, 22) Db2—Dc5, 23) Db1—L:a2, 24) T:a2—Da5+, 25) Td2—Ta1, 26) Ld3 (vajadzēja vienkārši padoties), 26) . . .T:b1, 27) L:d1—Ze5, 28) Ke2—Db5+, 29) Ld3—Z:d3, 30) T:d3—a5, 31) Thd1—Dc4, 32) Kf3—b5, 33) Td7—b4, 34) Ta7—a4, 35) Td8+—Kg7, 36) Td8a8—a3, 37) g3—Db5. Baltie padevās. Jauka partija!

Partija Nr. 18. Spēlēta Ķemeru turnirā. Baltie: M. Feigins. Melnie: L. Sabo. 1) d4—Zf6, 2) c4—g6, 3) Zc3—d5, 4) Zf3—Lg7, 5) Db3—d:c, 6) D:c4—0—0, 7) e4—c6, 8) Le2—b6, 9) Dd3—Zh5 (labāki bija La6!), 10) 0—0—Zbd7, 11) e5!—Zbd8, 12) h3—Lh8, 13) Tfd1—Zg7, 14) d5—Lb7, 15) De4—c:d, 16) Z:d5—Ze6, 17) Zg5!—Dd7, 18) Lf3—Tfd8, 19) Dh4—Zf8, 20) Z:h7!—Zc6, 21) Z:f8—T:f8, 22) Lg5—De6, 23) L:e7! un melnie padevās. Zaudējot šo partiju, Saba pazaudēja pirmo vietu turnirā.

Partija Nr. 19.

Baltie: Bogoļubovs. Melnie: Dr. Hazenfūss. 1) d4—e6 2) Zf3—f5, 3) g4?! («šodien es spēlēšu Ķemeru gambitu» pirms spēles teicis Bogoļūbovs(, 3) . . .f:g4, 4) Ze5—Dh4! 5) e4?—g3! 6) Lg2—g:f+, 7) Kf1—Zc6, 8) Z:c6—b:c6, 9) c4—Zf6, 10) e5—Zd5! 11) Lf3—La6, 12) b3—Le7, 13) Kg2—0—0, 14) Tf1—T:f3! 15) D:f3—Tf8, 16) Dd3—Dg4+, 17) Kh1—Zb4, 18) Dg3—D:d4, 19) Zc3—Lh4, 20) De3—c5, 21) D:d4—c:d4 un baltie padevās. Bogoļūbovs bija novērtējis savu pretinieku par zemu.

Atrisinājumi «Mazpulka» 4. nr. ievietotiem uzdevumiem.

Uzdev. Nr. 11. 1) Dh3! (draud Dh6×) 1) . . . Zf7, 2) Td6× 1) . . . L:Z, 2) g:L×, 1) . . . D:g4, 2) Zd4×, 1) . . . D:T, 2) Db3×, 1) . . . Da1, 2) Db3×. 1) . . . Dd4, 2) Z:d4×.

Uzdv. Nr. 12. 1) b4! ja 1) . . . a1D, 2) b:c5—D:D (jeb Dh1+), 3) Te4×, 1) . . . c:T, 2) D:d4—K:D, 3) Lf6×, 1) . . . La7, 2) Dc3—c:T, 3) D:c7×, 1) . . . g5, 2) Lf6+—K:L, 3) Td7×, 1) . . . c:b4, 2) D:b4—c5, 3) Td5×.

Pareizi atrisinājuši: A. Sūrums — 940. Jēkabpils m. (11, 12), E. Everts — 1085. Rīgas m. (11, 12); J. Silkalns — 118. Sāvienas m. (11, 12); V. Kalniņš — 747. Gavartīnes m. (12); A. Rudzītis — 240. Trapenes m. (11); J. Strazdiņš — 422. Viskaļu mazp. (11, 12); A. Majors — 240. Trapenes m. (11); O. Minkevičs — 701. Biržu-Muižgala m. (11); J. Sudmalis — 45. Aizviķu m. (11); J. Vilde — 926. Turkalnes m. (11, 12); V. Meiris — 2. Umpārtes m. (11, 12); O. Pīlags — 423. Skultes I mazp. (12); M. Urdziņš — 423. Skultes (11); J. Grūbe — 2. Umpārtes m. (11, 12); P. Brumanis — 137. Planicas m. (11); F. Kronbergs — 585. Stendes m. (11); P. Klincars — 733. Kurmenes m. (11); B. Ķikuts — 823. Bulduru m. (12); V. Brutāns — 3. Lubānas m. (11); A. Tupesis — 139. Nīcas m. (11); J. Projums — 117. Ļaudonas m. (11); A. Vīcieps — 115. Mores mazp. (11); A. Lējējs — 114. Krotes m. (11,12).

Šoreiz cietākais rieksts ir bijis 12. uzdevums — uz tā «klupuši» visvairāk risinātāju. Šinī numurā ievietojam divus vieglākus uzdevumus.

«Mazpulka» 5. nr. ievietotā uzdevumā Nr. 14 ieviesusies nepatīkama kļūda — balto band. jāstāv nevis uz g4, bet gan uz g2. Atrisinājumus var iesūtīt līdz 15. jūlijam, līdz ar uzd. Nr.Nr. 15. un 16.

Šachs mazpulkos.

926. Turkalnes mazpulka turnirā I un II v. izcīnijuši J. Vilde un A. Meijers ar 7½ p. (no iesp. 9.) III un IV v. A. Dinbieris un O. Melkerts. Starp 926. Turkalnes un 359. Jurģu mazpulkiem uzsākta korespondencpartija. Redakcija šādu pasākumu var tikai apsveikt. Ieteicam arī citiem mazpulkiem sekot šai priekšzīmei, jo šādu partiju nozīme šacha spēles izkopšanā ir neapšaubama.

483. Pleskodales mazp. Lieldienu brīvlaikā sarīkoja turniru, kurā piedalijās 27 zēni, kas savā starpā divu nedēļu laikā nospēlēja 882 partijas. I v. ar 43 p. izcīnīja J. Dzērvans — II un III v. ar 42½ p. (no iesp. 52 p.) — V. Ozoliņš un H. Karlsons. IV v. R. Radzēvičs un V v. K. Mediņeckis. Uzvarētāji saņēma balvas.

KO VEICĀM SPODRĪBAS LABĀ

V. Seržans, 444. Saikavas Lejas mazp. sekr.

Darba ir daudz, un, ko nepaspēju paveikt spodrības nedēļā, to darīšu vēl turpmāk. Veicamie darbi: pagalmā, kurinamo materialu sagatavojot, ir piekaisijušies sīkie žagariņi, mizas un skaidas. Tie visi jānovāc. Tāpat arī augļu dārzā jāsavāc visas pērnās lapas un citi atkritumi un jāsagatavo komposta kaudzē. Ko nevar likt komposta kaudzē, tas jāsadedzina. Pie dzīvojamās mājas durvīm jānc vieto kāju slauķi, vai vismaz egļu skujas. Jāapskatas, vai dārzā nav sēta jāsalabo. No jaunajiem augļu kociņiem jānoņem skujas un salmi un jāsadedzina. Iznīkušo kociņu vietā jāiestāda jauni un jāsāk domāt arī par puķu dobju izveidošanu.

Nevajadzētu aizmirst arī mūsu mazos draugus — dziedātāju putnus. Tiem jāsalabo vecie un jāpagatavo jauni būrīši.

Visām saimniecības ēkām jāsalabo jumti un jāiztīra dūmu vadi. Dzīvojamā mājā jāizņem dubultlogi. Segas un mīkstās mēbeles jāiznes laukā saulītē un jāiztīra. No sienām un griestiem jānoslauka putekļi, jānoberž logu rāmji un jānospodrina logu rūtis. Sevišķa vērība jāpiegriež visu atvilktņu un grāmatu plauktu tīrīšanai un sakārtošanai. Pamatīgi jāiztīra virtuve. Jānotīra krāsns aug-

Mērdzenes pagasta valdes nams. Zīm. A. Probaks, 181. Mērdzenes II mazp. dal.

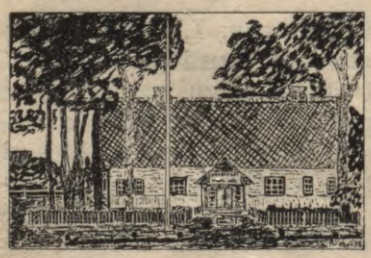

Zīm. A. Zaļups, 154. Oktes mazp. dal.

šas, plītis un jānospodrina visi trauki. Virtuves sienas jāizbalsina.

Sevišķa vērība būtu jāpiegriež bēniņu tīrīšanai, jo tur, nereti, tiek novietoti visi nederīgie priekšmeti ar to labo nodomu, ka gan jau kautkur noderēs. Bet tā kā izdevība šeit sanestos priekšmetus kautkā izlietot nerodas, tad tur sakrājas liels daudzums nevajadzīgu un nelietojamu priekšmetu.

Spodrības nedēļā tad nu visi šie priekšmeti bija jāapskata un jāizlabo. Ko nevarēju izlabot, to sadedzināju. Dzelzs lūžņus savācu vienkopus un nodevu savākšanas vietā. Kārtībā savedu arī barības galdus un aizgaldas kūtī. Kūts arī jāizbalsina. Pagrabā, klētī un ratnīcā jāsalabo produktu un citu priekšmetu glabātuves. Tāpat jāsalabo un jānovieto savās vietās darba rīki, kā grābekļi, izkaptis, lāpstas un citi. Liela vērība būtu jāpiegriež lauksaimniecības mašinu tīrīšanai, jo bieži vien tās nedarbojas tikai tāpēc, ka nav pienācīgi tīrītas. Ja ceļa rādītājam uzraksts vai karoga mastam krāsa nogājusi, tie jāizlabo, jo arī tie liecina par mājas kārtību.

Šie darbi ne tikai spodrības nedēļā veicami, bet mums jārūpējas par tīrību un kārtību visu cauru gadu, jo tikai tad mūsu sētas vienmēr būs spodras un katra lieta savā vietā.

Kad uzpostas mūsu tēvu sētas, kad tur viss ir acij tīkams, tad katram mazpulkam kopīgi būtu jāuzpoš kapsēta, skola, nespējnieku patversme vai cita sabiedriska ēka.

Un mūsu alga par šo darbu būs patīkamā apziņa, ka esam darijuši labu darbu, ka esam spodrinājuši mūsu dzimto zemi skaistāku un daiļāku.

Mazpulku dalībnieki, spodrināsim arī savas sirdis un savas domas tā, lai mūsos vienmēr būtu tikai skaidrais, patiesais un cēlais.

Gādāsim par to, lai vienmēr un visur mūs pavada solijums: Savu sirdi taisnībai un kvēlākai sajūsmai. —

KĀ ES AUDZĒJU ĀBELĪTES

767. Vaboles mazpulka saimes vecākais Stanislavs Orbidāns.

1937. gadā iestājos mazpulkā. Kādā sapulcē vadītājs paskaidroja, kā pašam izaudzēt ābelītes. Mājās par šo jautājumu parunāju tuvāk ar vecākiem, kas ar lielāko prieku piekrita šim priekšlikumam. Jau iepriekšējos gados biju savācis diezgan daudz ābeļu un bumbieru sēklas. Iegādājos vajadzīgo literaturu -- P. Dindoņa «Mājas un skolas dārziņš», kurā plašāk bija paskaidrots par ābelīšu audzēšanu. Jau rudenī sagatavoju zemi, to uzrokot vienas lāpstas dziļumā un atstājot virsmu nelīdzenu, lai pa ziemu tā labi izvēdinas un izsalst. Sagatavojot augsnu, jāizlasa visas nezāļu saknes. Pavasarī, ja augsna atlauj, zeme jāuzrok otrreiz. Sēklas var sēt rudenī un arī pavasarī. Sēklas, kuras nodomāts izsēt pavasarī, rudenī vajag stratificēt, tas ir, sēklas, sajauktas ar rupju smilti, ierok zemē 15—20 cm dziļi, ziemeļu pusē. Sēklas stratificējot jāraugas, lai visas sēklas būtu dīgtspējīgas, iepriekš

tās pārbaudot. Glāzē ielej ūdeni un ieber sēklas. Ja sēklām šaurajā galiņā parādas burbulītis, tad sēklas ir labas. Labas ābeļu sēklas no izskata ir tumši brūnas, kodols balts, salds, ar stipru mandeļu aromu. Pavasarī, tikko zeme atkususi, sēklas sāk knist un tad ir sēklu izsēšanas laiks labi sagatavotā augsnā. Sēklas izsējot, jāraugas, lai vistas neizkaš, iepriekš sējumu apliekot ar skujām. Pēc 2 līdz 4 nedēļām sāk parādīties asni. Šinī laikā jāķeras pie piķējumu dobju sagatavošanas. Kad stādiņam pirmās lapiņas pilnīgi attīstijušās, tad stādiņus pārpiķē. Uz 1 m² uzpiķē apm. 80—100 stādiņus. Dobe iepriekš stipri jāsalej, lai labāk varētu stādiņus izraut. Izraujot stādiņus, tiem nogriež saknītes un atstāj tikai 2 cm garumā. Tālāk — jātur dobes tīras no nezālēm un irdenas. Līdz rudenim stādiem izaug 50—75 cm gari, ar labām saknēm, šķērsgriezumā 6—12 mm resniem saknu kakliņiem. Kad lapas beidz nobirt, sākas stādu izrakšanas darbi. Izrokot stādiņus šķiro 4 daļās: ekstrā — ar caurmērā 10—12 mm resniem saknu kakliņiem un ar 4 līdz 6 sānsaknēm; ar tādām pat saknēm, bet šķērsgriezumā 8 līdz 10 mm — I šķirā; resnumā 6 līdz 8 mm — II šķirā; tievāki par minētiem un ar kroplām saknēm — III šķ. Izšķirotos stādiņus pierok tā saucamā pierakšanas laukā, tas ir: izrok grāvīti, zemi izmetot uz dienvidiem tā, ka iznāk apm. 30 līdz 35° liels slīpums, uz kura saliek stādus un kārtīgi katru apber. Kad tas izdarīts, rok otru grāvīti un pierok tāpat. Pavasarī stādus izstāda atkal vagās, tā, lai viens otru netraucētu. Tad sāk stādus potēt. Un potēšanu, to jau prot katrs mazpulku dalībnieks. Augšanas laikā jāraugas, lai stādiņam augot, izveidotos labs kronītis. Tagad šinī laukā esmu ieguvis visas nepieciešamākās zināšanas un manā kokaudzētavā aug spēcīgas jaunas ābelītes. Pag. gada rudenī ražojumu apskatē ieguvu I godalgu J. Sudraba «Augļkopība», kur vēl sīkāk iepazinos ar kokaudzētavas ierīkošanu.

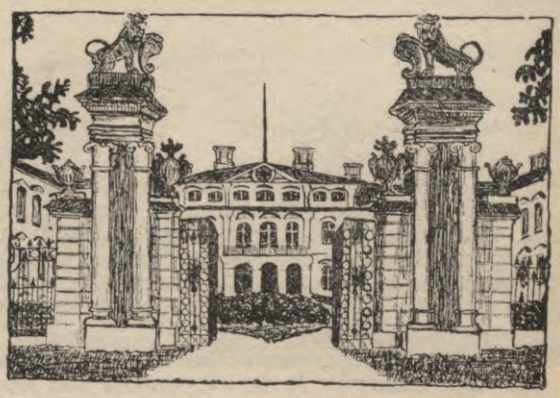

Zīm. V. Zilacis, 296. Rundales mazp. dal.

JĀŅI

A. Rozītis, 474. Cesvaines mazp. saimes vec.

Mūsu senči pratuši Jāņus cienīgi nosvinēt, kā to pauž daudzas latviešu tautas dziesmas, kas veltītas šai dienai. Visās vietās deg ugunis, un Jāņa bērni skandina tautas dziesmas, apdzied un daudzina ne tikai pašu Jāni, bet arī Jāņa māti, puišus un meitas. Aplīgo pat dārzus, tīrumus, sētu un citas vietas. Tautas domas Jāņa naktī ir visspilgtāk saistītas ar savu darbu, ar savu dzīvi, cenšoties to padarīt pilnīgāku, patīkamāku.

Tā tas ir bijis senāk, un tā tam ir jābūt arī tagad un nākotnē. Ja kara gadi ir likuši aizmirst skaistās, daiļās Jāņu dziesmas, ja tautas dziesmu vietā vēl laukos skan sveštautiešu «ziņģes», ja skaistās Jāņu paražas palikušas novārtā, tad tagad mums, mazpulku dalībniekiem, ar divkāršu sparu tās par jaunu jāceļ dienas gaismā un tālāk jāizkopj.

Jāņu naktī pie ugunskura dziesmās būsim vienoti vienā lielā kopējā saimē, zinot, ka tas dos mums jaunus spēkus un sparu savas dzīves tālākai veidošanai pretim gaišai nākotnei.

LĪGOSIM, LĪGOSIM!

T. Pūce, 273. Lutriņu m. diž

Pāri dzimtenes kalniem un lejām drīz atskanēs līgo dziesmas un latvietis svinēs dabas uzvaras svētkus — Jāņus! Dziesmas, vainagi, gaišās ugunis un ļaužu baru līgošana no sētas uz sētu paudīs, ka Jāņi savās ierašās un svinībās ir visīstākie latviešu svētki. Kr. Barons sakopojis «Latvju daiņās» ap. tūkstots pamatdziesmu par Jāņa dienu. Tas liecina, ka senatnē tie bijuši lielākie latviešu svētki. Jāņus svinam vispilnīgākā, viskrāšņākā dabas laikā, un tie ir dzīvības spēka simbola svētki.

Jāņu vakarā augstā cieņā gani un mājas saimniece. Gani pin Jāņu vainagus, ar kuriem vakarā appušķo saimnieci, tāpat zāļu vītnēm appušķo govis.

Kronvalda atdusas vieta Vecpiebalgas kapos. Zīm. P. Dreimanis, 475. Vecpiebalgas-Ogrēnu mazp. dal.

Mazpulku dzīve

Akademiskā mazpulku jaunatne pie lielvārdiešiem. 6. maija rītā no Rīgas izbrauca insp. V. Uiska, insp. A. Ķibēns, desmit studentu un studenšu, L. U. Lauks. fak. stud. b-bas mazpulku sekcijas dalībnieku (-ču) un četri ģimnazisti, 858. I Rīgas pils. ģimn. mazpulka lauksaimniecības sekcijas dalībnieki.

Pirmais pieturas punkts šai draudzīgajai saimei bija Ķegums. Te ikviens dabūja sīki iepazīties ar zivju un plostu ceļu, aizvaru darbību, cementa masas sagatavošanu, technikas meistardarbu — tilta pievedšoseju un daudziem citiem svarīgiem darbiem.

Jau ap pusdienas laiku ekskursijas dalībnieki nonāca savā gala mērķī — Lielvārdē. Stacijā ciemiņus sagaidija mazpulka vadītājs agr. Strupis, sekcijas vadītājs un mazpulka priekšnieks.

Lielvārdieši nekavējās viesiem rādīt sava mazpulka sasniegumus. Tā, piemēram, diženais Nollendorfs gūst prāvus ienākumus, audzējot sugas trušus. Diž. Dizenbachs ierīkojis savā nelielajā zemes platībā krāšņu augļu dārzu, koku skolu un augu māju. Dzīvojamās ēkas dienvidu pusē aug arī brīvdabas vīni.

Arī lielvārdiešu vecākā paaudze ir strādīga un izglītota. To pierādija Druvāru saimnieks Kalējs, kas no saviem 11 ha iegūst apbrīnojamas vērtības, sevišķi lopkopībā un graudkopībā. Par visiem saimniecības apgrozijumiem lasams divkāršajā grāmatvedībā.

Vēl kādas stundas ciemiņi un lielvārdieši klejoja pa skaistajām ārēm, apskatīdami arī Lielvārdes pilsdrupas, Lāčplēša salu un «Rumbiņu».

Pēc tam visi pulcējās jaunajā skolas namā, kur, baudīdami launagu, pārrunāja redzēto un dzirdēto.

Ciemos pie lielvārdiešiem. Diženā Dizenbacha koku skolā

Tad sekoja tas, ko studējošās jaunatnes mazpulka sekcija visu laiku bija gaidijusi — Lielvārdes mazpulka sanāksme. Apbrīnojami ir šo 59 mazo zēnu un meiteņu panākumi un sasniegumi savās mājās un visas valsts mērogā. Jāatzīmē, ka Lielvārdes mazpulkā diženā pakāpi sasnieguši jau pieci dalībnieki. Vērojot mazpulka gaitas, bija jāatzīst, ka Akademiskais mazpulks ieguvis patiesi krietnus un labus draugus. Draudzības stiprināšanai mazpulku sekcijas vadītājs P. Supe pasniedza Lielvārdes mazpulkam valsts Prezidents **K. Ulmaņa** grāmatu «Degsme», aicinādams arvien turēt svētus tur paustos mērķus un idejas.

Pēc sanāksmes spēlēja paša Lielvārdes mazpulka stīgu orķestris un dejotāju pulkā sajuka pamatskolnieki ar ģimnazistiem un studentiem.

Vēl labu laiku skanēja rotaļas un dziesmas, un tad, pēc sirsnīgas šķiršanās un solijuma atbraukt ražojumu apskatē, ciemiņi devās mājās. Dziesmas skandinot, no viņiem atvadijās durvīs stāvošie lielvārdieši.

L U Lauks. fak. stud. b-bas mazpulku sekcija dibināta šā gada pavasarī, kuras nolūks iepazīstināt studējošo jaunatni ar mazpulku idejām, tādā kārtā nepārraujot saites ar lauku sētu un skolu jaunatni.

Sekcijā aktivi darbojas divdesmit jauniešu, un viņus vada stud. agr. P. Supe.

Sekcijas dalībnieki piedalijušies Saules dārza un lapeņu kolonijas apdēstīšanas darbos.

Studējošās jaunatnes balva mazpulkam. Latvijas Universitates studentu biedrību konkordiju seniorats š. g. 22. aprilī ieradās Dobelē un pasniedza 437. Dobeles ģimnazijas mazpulkam Ls 100,— naudas balvu, kas izmaksājama 4 gados centīgākiem skolēniem — mazpulku dalībniekiem, kuri uzrāda labākās sekmes latviešu valodā. Balvu nodeva konkordiju seniorata seniors J. Steins. Savus labvēļus mazpulks iepazīstināja ar savu darbu un pacienāja garšīgajiem Zemgales ēdieniem.

176. Katlakalna mazpulka lopkopības sekcija sarīkoja govslopu atkāpurošanas kursus Katlakalna pagasta Pētersonu mājās. Kursos sniedza paskaidrojumus un mācija darba paņēmienus agr. Ātrene. Bez sekcijas dalībniekiem piedalijās arī citi mazpulka dalībnieki, kopskaitā 15.

184. Jumurdas mazpulks svinēja piecu gadu darbības atceres svētkus. Svētkos kuplā skaitā piedalījās lūgtie viesi, mazpulka labvēļi un kaimiņu mazpulku pārstāvji. Mazpulkā patlaban rosīgi darbojas četrdesmit seši dalībnieki un dalībnieces.

Svētkus kuplināja mazp. dalībnieku un skolnieku kora dziesmas un teatra izrāde ar Rogas

lugu «Pirms lielās dzīves» un tautiskās dejas. Vakaru kuplināja pašu dalībnieku stīgu orķestra muzika.

206. Krivandas mazpulks 7. maijā svinēja karoga un svinīgā solījuma svētkus. Robežsargu brig. II. bat. dāvāto karogu iesvētija priest. R. Bērziņš, bet pasniedza bat. kom. pulkv.-ltn. Kalniņš.

481. Staiceles mazpulks sarīkoja svinīgā solījuma svētkus, kur solījumu nodeva 28 dalībnieki.

Sekoja priekšnesumi: kora dziesmas, deklamacijas, dejas — tautas dziesmu aranžējumi un Vītola luga «Brīvdienās.»

774. Viļakas ģimnazijas mazpulks šinī mācības gadā nodarbojas ar ādas darbiem, grāmatu iesiešanu un meitenes ar mājturību. Nodibinātas arī sporta un literārās sekcijas. Daži dalībnieki nodarbojas arī ar lidmodeļu būvi. Mazpulks sācis izdot savu žurnalu »Mūsu Domas». Tāpat mazpulka zēni top apmācīti šaušanā ar mazkalibra šauteni.

A. Grīna vakars 857. Sarkandaugavas I mazpulkā. Noslēdzot ziemas darba posmu, 857. Sarkandaugavas I mazpulks bija rīkojis rakstnieka Aleksandra Grīna vakaru. Vakaru ievadija referats, kurā iepazīstināja klausītājus ar rakstnieka dzīves gājumu un viņa darbiem. Pēc mazpulka dalībnieku referatiem Aleksandrs Grīns nolasija savu Vidzemes leģendu «Svētā Meinarda brīnumdarbs un atpestītais velns». Ilgiem aplausiem svētku dalībnieki sumināja savu iemīļoto rakstnieku.

Sekoja mazpulka dalībnieku dziesmas un deklamacijas. Vakara noslēgumā mazpulka krusttēvs, Rakstu un Mākslas kameras vicepriekšsēdētājs J. Rapa novēlēja mazpulka dalībniekiem jauku vasaras atpūtu, mazpulka materialam atbalstam pasniedzot naudas balvu Ls 100,—.

Atvadoties rakstnieks A. Grīns kā piemiņu mazpulkam atstāja savu pildamspalvu, ar kuru viņš sarakstijis «Dvēseļu puteni».

924. Rīgas T. Zeiferta mazpulks 26. martā saņēma akc. sab. Maiznieks velti — baltzaļo karogu. To nododot, sabiedrības valdes priekšsēdētājs E. Rozentāls sirsnīgiem vārdiem aicināja mazpulka dalībniekus uzticīgi sekot baltzaļam vienības simbolam. Solījumu baltzaļam karogam nodeva 72 pilntiesīgi mazpulka dalībnieki un 78 mazajie.

Priekšnesumu daļā mazpulka literārā sekcija uzveda sekcijas vadītājas dainu un dzeju vītni — Darba suminājums. Ar dziesmām piedalijās Torņakalna - Atgāzenes rajona mazpulku koris.

911. Jelgavas dzelzceļnieku mazpulka mītne. 911. Jelgavas dzelzceļnieku mazpulkam Dzelzceļu Virsvalde piešķīra zemes gabalu mazpulka lauciņu ierīkošanai. Trīju gadu laikā mazpulks savu zemes gabalu labi iekopis, iedēstot augļu un ogu dārzu. Šinī gadā mazpulks tur uzcēlis arī skaistu mītni un darbnīcu. Mītne celta pēc arch. Šarlova projekta. Mītnē iekārtotas divas telpas; viena vadībai, otra kopējām sanāksmēm.

911. Jelgavas dzelzceļnieku mazpulka jaunā mītne

21. maijā notika mītnes iesvētīšanas svinības. Dziedot valsts himnu, augstu mastos uzvijās valsts un mazpulku karogi, liecinot, ka šai zemē latvju jaunatne zem baltzaļā karoga aug par uzticīgiem darbiniekiem savai dzimtajai zemei Latvijai.

Par lielo sadarbību ar pārējām organizacijām liecināja daudzas balvas un sveicieni.

Pēc mītnes apskates notika vizināšanās pa Lielupi ar motorlaivām un vakarā ugunskurs. Turpmāk mazpulks paredzējis izbūvēt ostu un iegādāties laiviņas, lai lielāku vērību varētu piegriezt ūdens sportam.

1005. Vangažu un 587. Inčukalna mazpulkiem bija kopīgi karoga svētki. Karogu pasniegšana notika senlatviski greznotā Inčukalna biedrību nama zālē. Zāles rotāšanā Franču liceja mazpulka vadītājas uzraudzībā piedalijās abi Inčukalna mazpulki, aizsardzes, aizsargi un abas pamatskolas. Svinīgo solījumu pieņēma Daugavas novada inspektors V. Uiska. Sekoja aizsargu nodaļas sarīkotais vakars, kur ar priekšnesumiem piedalijās abi mazpulki un 6 kl. pamatskola.

Karoga svētki 1008. Līgatnes mazpulkā. Pukēm izgreznotā aktu zālē 1008. Līgatnes mazpulks 30. aprilī svinēja karoga svētkus. Svinību ievadijumā mācītājs Bredermanis iesvētija jauno karogu, ko mazpulkam dāvināja pagasta valde un lauksaimniecības biedrība. Pēc tam pagasta valdes un lauksaimn. biedrības pārstāvis pasniedza jauno karogu Rīgas—Cēsu novada mazpulku inspektoram agr. A. Ķibēnam. Mazpulka vadītājs E. Priedītis izteica pateicību visiem labdariem, kas dāvājuši karogu un naudas veltes.

Svinības kuplināja mazpulka dalībnieču klavieru priekšnesumi, koris un teatra izrāde «Burvju grābeklītis». Pēc priekšnesumiem sekoja viesīga sadzīve ar tautiskām dejām un rotaļām.

Paziņojumi

● **Mēnešraksta «Mazpulks» abonēšana ir nepieciešama visiem mazpulku dalībniekiem un tādēļ mēnešrakstu izsūtīs II pusgadā visiem dalībniekiem, kas to pasūtījuši, vienalga I pusgadam, vai visam gadam, jo visi ir iegrāmatoti kā gada abonenti.** Otrā pusgada sākumā nav no jauna jāziņo visu dalībnieku adreses bet tikai tās, kas no jauna mēnešrakstu pasūta un tās, kas abonēšanu pārtrauc.

● **Tā kā «Mazpulka» š. g. I pusgada numuri visi ir jau izpārdoti, tad jaunus abonentus 1939. gadam pieņem tikai II pusgadam** (sākot ar š. g. jūliju). „Mazpulks" ar piesūtīšanu līdz gada beigām maksā Ls 1.—. Pasūtītājiem, kuri ir iemaksājuši Ls 2.— par eksemplaru, vairāk iemaksāto naudu ieskaitīs par labu 1940. g. abonementam.

● **Mēnešraksta «Mazpulks» abonēšanas naudas II pusgada maksājums Ls 1,— jāizdara līdz š. g. 10. jūlijam,** iesūtot naudu Latv. Lauks. kamerai, Jelgavā, Viestura piemiņas pilī, vai iemaksājot LLK rakstu apgāda pasta tekošā rēķinā 6056.

● **Mazpulka vadītājam un valdei vasarā jāapmeklē katrs dalībnieks mājās,** lai pārbaudītu dalībnieka darbību uz vietas. Par apmeklēšanu jāparakstas vadītājam un arī valdes locekļiem — „dalībnieka vadonī — laukkopības un dārzkopības grāmatvedībā", atzīmējot toreizējo lauciņa un apkopjamo kulturu stāvokli. Ražojumu apskatēs godalgos tikai tos dalībniekus, kuru lauciņi būs vasarā apskatīti.

● **Mazpulku sanāksmes, kurās piedalas mazpulku inspektori vai viņu pārstāvji, jāapmeklē obligatoriski visiem dalībniekiem. Katram dalībniekam jāņem līdz «Dalibnieka vadonis — grāmatvedība» un mazpulka valdes locekļiem — visas mazpulka grāmatas.**

● **Pilsētnieku bērni,** kuri šovasar novietoti mazpulku dalībnieku ģimenēs, **jāiepazīstina visā pilnībā ar mazpulku darbību laukos.**

Pilsētu mazpulku dalībnieki pieaicinami visās sanāksmēs, sacīkstēs u. t. t.

● **Mazpulku dalibniekiem, kuri pa vasaru ir izbraukuši ārpus sava mazpulka darbības rajona,** vai nu no pilsētām uz laukiem vai arī praksē vai apmaiņā citā apvidū, jāpiesakas pie tuvākā mazpulka vadītāja un jāpiedalas visās tuvākā mazpulka sanāksmēs, sacīkstēs u. t. t., un, projām braucot, jāiegūst vadītāja apliecinājums, cik aktīvi piedalijies mazpulka vasaras darbā.

● Mazpulku vadītājus lūdzam rūpēties, **lai mazpulka valde izpildītu visus pienākumus pēc mazpulka darbvedības un grāmatvedības instrukcijas. Visas mazpulku grāmatas** (biedru, kases, inventara un protokolu) **pastāvīgi jātur pilnā kārtībā.** Tāpat visiem dokumentiem jābūt sakārtotiem, lai mazpulku inspektori, izbraucot pie mazpulka, ātri varētu pārbaudīt mazpulka darbību un kases stāvokli.

● **TLM ārstniecības augu uzņēmums uzaicina visus mazpulku dalībniekus nekavējoties iesūtīt visus savāktos bērzu un priežu pumpurus,** māllēpeņu un gailenīšu ziedus u. c. pavasarī savāktās drogas. Vēlāk šīs drogas vairs nepieņems.

● Tuvojoties mūsu tautas skaistākiem svētkiem — Jāņu dienai, ieteicam mazpulkiem un arī atsevišķiem dalībniekiem iegādāties Latviešu folkloras krātuves sastādīto un izdoto krājumu **„Jāņu dziesmas".** Pret Ls 1,20 iemaksu šo krājumu izsūta pa pastu LLK rakstu apgāds.

● 906. Smiltenes pilsētas mazpulks pārdēvēts par **906. Smiltenes pilsētas I mazpulku.** Pēdējā mēnesī apstiprināti un ieskaitīti pagaidu reģistrā šādi jauni mazpulki: (kuri bija pieteikti līdz š. g. 15. maijam) **1135. Pakalnu, 1136. Dilmaņu un 1137. Lielirbes.**

LLK Mazpulku un jaunatnes audzināšanas nodaļa.

Rīgā braukšana

Tagad es esmu vīrā. Lai tik nu viens man iesāk pīlītes stāstīt par Rīgas būšanām, es arī māku pūst. Lai tā lieta labāk iznāktu un izskatītos, sākšu labāk no gala.

Par vēlēšanos braukt Rīgā vadītājam man nebija divreiz jāatgādina. Tā kā tas varēja notikt bez plika santima kabatā, tad liela vecāku pretestība nebija gaidama. Tā arī notika, ka māte pati sagatavoja ceļa kuli un tēvs ar citiem mājiniekiem neskopojās ar padomiem ceļam un gala mērķim, piedevām uzdodami satikt un sveicināt bijušās un izbijušās paziņas. Tā es blakus maizes puskukulim, sviesta cibai, desas līkumam un šķiņķa gabalam gultas segā ievīstiju vienu otru vēstuli, nodošanai caur laipnu roku.

Stacijā mana persona ieradās taisni laikā. Tanīs pāris stundās līdz vilciena atiešanai es un citi līdzbraucēji iepazināmies ar stacijas sienu uzrakstiem un saistošiem noteikumiem vilcienos. Lai neiekultos nepatikšanās, izmērojām ar sprīdi mūsu nesamo garumu un nodievojāmies papīrus bāzt citu kabatās un spļaut pa logiem laukā. Par biļetēm un pareiziem braukšanas virzieniem bija norūpējies vadītājs, bet par nepaklausību un trokšņošanu pie mūsu rātnības nebija ko atcerēties.

Vilciens bija tāds pat kā agrāk ar mašinu priekšā, tikai vagonu bija vairāk un daudz jauniešu, kas brauca ar baltām biļetēm. Vilcienam kustoties, iekāpt un izkāpt no vagona aizliegts: varot vēl pakrist un sadauzīties. Kam kāda steidzīga vajadzība, tam jāpavelkot bremze. Man gan traki nagi niezēja izdarīt to bez kādas vajadzības, bet tā ka visi bija nomodā, tad šī patīkamā vēlēšanās bija jāatliek līdz citai reizei. Citus kloķus gan visus izspaidijām un izgrozijām bez kādām pārmaiņām pie mūsu labklājības un vilciena kustības. Vagonu ārpuses pētīšanas nolūkos vadītājs gan aizliedza galvas pa logiem laukā bāzt, lai netraucētu telefona un citu stabu skriešanu mums garām.

Beidzot bijām Rīgā. Tajā nokāpām pa trepēm kā pagrabā. Rīgā ir daudz namu un cilvēku. Cilvēkiem visai maz laika, un tie skrien vai skriešus. Lai viņi dabūtu arī elpu atvilkt, šur tur policists tos uz brīdi aptur un atpūtina. Slinkākos un steidzīgākos pārvadājot autobusos, takšos un tramvajos. Ja ir vietas, tur varot sēdēt, tikai ne jaunieši, tie pieturoties pie jumta, lai nekristu kārdināšanā kādam iesēsties klēpī. Tramvajs ir tāds pat autobuss, tikai viņš iet pa sliedēm un to ar drāti velk bez benzīna smakas. Tramvaja šoferam nav taures, viņš tikai zvana, ja kāds tam grasas skriet tieši virsū: smagās mašinas tāpēc tiem krītot sānos.

Šur tur Rīgā aug arī koki, zāle, krūmi un puķes. Pa zāli nedrīkst staigāt, puķes neļauj raut un kokos kāpt jau pavisam nē. To rīdzenieki tiku tikām izdaroties izbraucot laukos. Visur jau nevarot pļavas izgulēt, krūmus aplauzīt un puķes plūkāt.

Daugava Rīgu dala divās daļās. Vienā pusē paliek «kalni», otrā «forštates». Bez Daugavas Rīgā ūdens ir krānos, fontanos un kanalā. Fontans ir «šprice», kas špricē un nevar piešpricēt vannu, kurā neviens veļu nemazgā un zēni nebradā. Kanalā braukā ar laivām un iemet sviestmaižu un citus papīrus. Uz ielas mest neesot brīv.

Skaistākās mantas rīdzinieki glabā logos. Lai kleitas, pulksteņi, kurpes, šaujamie un desu līkumi netraucētu tikšanu uz priekšu, vadītājs mūs veda pa ielas vidu. Tur mēs, logos skatīdamies, nevienam virsū neskrējām. Dažos logos sēdēja un stāvēja vesela dāmu sabiedrība ar izstieptām rokām un šķelmīgām acīm, bet dažos bija nogrieztas galvas ar šlipsēm kaklā.

Iebraucējus rīdzinieki gulda uz grīdas vai garkūļu salmiem (Rīgas rijā laikam vēl kuļ ar spriguļiem). Man pašam trīs salmi zem viena gurna gadijās un tāpēc tikai otrs bija drusku stīvāks, kamēr ielocijās. Pagalvī bija jāliek roka, kurpe, maizes kule, vai cita līdzņemtā manta un nakts jāīsina ar pasakām, smiekliem un vadītāja rājieniem. Paši rīdzinieki neguļ. Viņi dedzina uguni un staigā pa ielām visu nakti.

Rīgas mežā dzīvo dažādi zvēri. Lai viņiem būtu kur paslēpties no uzbāzīgiem puikām, tiem apkārt drāšu sēta. Lāči un pērtiķi pārtiek no konfektēm, biskvitiem un burkāniem. Lauvas neviens nebaro, tās skatas cilvēkos kārām acīm un žāvājas. Lāči staigā uz divām kājām un kūleņo, bet «vislustīgākie» ir pērtiķi. Tiem ir piecas kājas, ar kurām turēties kokos, asti ieskaitot. Jancis viņiem caur sētu sniedza spoguli, bet viens norāva Janča cepuri. Pētīšanas nolūkos visaugstākā vietā vainīgais piepasēja cepuri visām miesas daļām, tad noplēsa nagu, izdīrāja oderi un, neatradis nekur nekā baudama, lupatas nosvieda zemē. Tur tās palika arī

Tā arī notika, ka māte sagatavoja ceļa kuli

Šur tur policists tos uz brīdi aptur un atpūtina

pēc mūsu aiziešanas. Rīgas papagaiļi nerunā, bet ķērc, un pāvs uz pasūtījumu asti neparāda. Rīdzinieku bērni jādelē uz ēzeļiem. Tiem ir zaķa ausis, zirga kājas un teļa aste. **Ir cilvēki,** kas apbrīno arī zaķus, stirnas, lapsas, govis, ūpjus, pūces, stārķus un citus pazīstamus zvērus. Bizoņa galvu es gan vēl baidos redzēt.

Vispār Rīgā nemaz tik traki nav. Svētdienās tur gan bodīs pa pakaļdurvīm neielaiž, bet saldumus var pirkt arī vaļējās. Citas mantas mums pašiem bija un pietika diezgan. Mājās arī visi pārbraucām. Vēstules gan sasviedu pasta kastiņā. Pastnieki jau lāga cilvēki un tiem arī vairāk laika tēva radu sameklēšanā.

Čipus.

Saturs

	Lpp.
Jāņu dienas priekam. Ausma Roga . . .	241
Augsim Latvijai. Līgums pašam ar sevi .	243
Kas jauns mūsu zemē un valstī	244
Noteikumi Sabiedrisko lietu ministrijas tūrisma nodaļas rīkotai vasaras foto uzņēmumu sacensībai	247
Ozollapu vaiņags. Fricis Šterns	248
Atrastie vaiņagi. Jāņa Klīdzēja stāsts . .	251
Ko redzēsim Lauksaimniecības sasniegumu izstādē Jelgavā	254
Mazpulka dalībnieka pienākumi šovasar. Agr. K. Ķirsis	255
Brašāku stāju! T. Freimanis	257
Daži norādījumi kulturaugu slimību vākšanas sacensību dalībniekiem. A. Ķirulis	260
Mūsu mazpulka triju gadu piedzīvojumi saulgriežu audzēšanā. J. Kalpaks . . .	261
Aizsaules ceļos	262
Kumelīšu ziedu ievākšana	263
Kā es audzēju kumelītes. J. Indāns . . .	264
Izmantosim galveno ienesumu! J. Pogulis .	265
Mazpulka dalībnieka darbi cūkkopībā. Agr. A. Venters	267
Vairāk vērības garšas spējām. P. Turlajs .	269
Arī mazpulka dalībnieki var audzēt purva bebrus (nutria). A. Štrauss	271
Kādas drogas vāksim. R. Jākobsons . . .	272
Sacensība lauksaimniecības mācekļu darba gaitu aprakstiem.	273
Technikas jaunumi. Zemes rokamās mašīnas	274
Ievads lidmodeļu būvē. E. Smildziņš . .	276
Instrukcija par Latvijas mazpulku amatpersonu atšķirām	279
Šachs. R. Švarcs	280
Pašu darbs	282
Mazpulku dzīve	284
Paziņojumi	286
Humors	287

LLK MAZPULKU PIEDERUMU APGĀDS

Jelgavā, Viestura piemiņas pilī, tālr. 1000— 35
tek. rēķ. pastā 4564 un Rīgā, Baznīcas ielā 4a, dz. 5

PIEDĀVA sanitārās somas (ādas) ar vajadzīgiem medikamentiem par Ls 20.— gab.

Mazpulku d-ču cepures jaunā parauga	Ls 2.50	Atšķiras, saimes vecākā	„ „ 0,10
„ d-ku „ „ „	„ 2.80	Mazpulka krūšu № (ciparī gab.) . .	„ „ 0,20
„ d-ku-d-ču cepuru nozīmes. .	„ 0,20	**Mazpulku vaditāju atšķiras**	Ls 0,40
„ vaditāju (kungu) cepures . .	„ 3,50	Vaditāju v. izp., palīg., sekc. vad. . .	„ 0,20
„ „ (dāmu) cepures. . .	„ 5,25	„ mazp. № (numuri)	„ 0,20
„ „ cepuru nozīmes. . .	„ 0,30	Mazp vaditājas (dāmu) atšķ. pamatnes	„ 0,40
D-ku(ču) pelēkās kakla saites	„ 2,—	„ „ atšķiru pamatnes v. izp., pal., sekc. vad. .	„ 0,40
Atšķiru pamatnes:		„ „ atšķiras.	„ 0,20
Priekšnieces, kasieres, sekretares } priekšnieka, saimes vec. sekretara }	à Ls 0,40	„ „ atšķ. v. izp., pal., s. v.	„ 0,10
Atšķiras priekšnieka-ces	„ „ 0,30	„ „ krūšu № (ciparī gab.)	„ 0,20
„ sekretara, kasiera	„ „ 0,20		

Latvijas Lauksaimniecības kameras mēnešraksts jaunatnei un mazpulku dalībniekiem
Iznāk katra mēneša 15. dienā.
Redakcija un ekspedīcija Jelgavā, Viestura piemiņas pilī, Tālr.: redakc. 1000 — 14, eksped. 1000 — 47.
Abonēšanas maksa: Gadā Ls 2,—. Atsevišķs numurs 20 sant. Tekošs rēķins pastā 6056.
Sludinājumu maksa: 1/1 lapas puse — Ls 100,—, 1/2 lap. p. — Ls 50,—, 1/4 lap. p. — Ls 25,—

Izdev.: Latvijas Lauksaimniecības kamera. Atbildīgais redaktors: RUDOLFS DZĒRVE.
Grāmatspiestuves A./S. „ROTA" Jelgavā, Poruka ielā 5, tālr. 519. 1195 Šis numurs iespiests 34.000 eks.

Aug. Kurau

Drāšu audumu, pinumu un caurumotu skārdu fabrika

Rīgā, Tērbatas ielā 78, tālr. 29227

NOLIKTAVA:
Tērbatas ielā 24, tālr. 27629

Pastāvīgi lielā izvēlē

dāmu, kungu un bērnu apavi, kā arī speciali aizsardzēm piemērotas krāsas kurpes

Apavu nams „ALMA"

Rīgā, Kr. Barona ielā 15

A. Kauliņš.

Bērnu apģērbu nams.

Rīgā, Gaisiņa ielā 4, pie Centrāltirgus, t. 29722.
Privātdziv. Lāčplēša ielā 70, dz 1, tālr. 21541.
Pasta tekošs rēķins № 11217.

Laipni piedāvā lielā izvēlē visādus meiteņu un puisēnu apģērbus.

Jaunos vidussk., mazpulku un tautas tērpus, veļu, galanterijas preces u. t. t.

Laipna apkalpošana Glīts darbs.
Skolām un palīdz. sab-bām viszemākās cenas.

IMPORTS

K. A. Bušs

Pārtikas preču, garšvielu un augļu lieltirgotava

Rīgā, Kungu ielā 23. Tālr. 20829
Tek. rēķ.: Latvijas bankā 3210, pastā 1650

Piedāvāju no krājuma

medību bises

dažādos izstrādājumos, kā arī uz speciālpasūtījumu

L. GRANDOVSKIS

Rīgā, Kungu ielā Nr. 24, tālrunis 23313

Kā MAUSER un WALTHER ieroču fabriku vienīgais pārstāvis Latvijā tur arvien krājumā šo fabriku ieročus un rezerves daļas. Cenas ārpus katras konkurences

„Jelgavas audums"

K. STRAZDS **Tekstilfabrika un tirgotava**
Jelgavā, Katoļu ielā 30

Piedāvā:

Dāmām un meitenēm: kleitu un mēteļu drānu.

Kungiem: uzvalku, mēteļu, puskažociņu un skolēnu drānas.

Pie veikala noliktavas plaša drēbniecība

JAUNA GRĀMATA —

P. Dindons

OGU DĀRZS

Dārza ogas, ķirši, plūmes un vīnogas

Ar 116 zīmējumiem un 4 krāsainām tabulām. Otrs paplašināts izdevums. Maksā Ls 2,60

A./s. „Zemnieka domas" Rīga, Blaumaņa ielā 38-40 Pasta tek. rēķ. 1278

Lietojiet tikai atzītus augu aizsardzības līdzekļus!

SOLBAR — sēra kaļķa novārījums sausā veidā sēnīšu slimību apkarošanai; maisījumā ar kalcija arsenātu iznīcina ari lapu grauzējus kaitekļus

NOSPRASITS — vara arsena preparats, kas vienā darba gājienā apkaro sēnīšu slimības un lapu grauzējus kaitekļus

Dabūjami: LLK augu aizsardzības līdzekļu apgadā Rīgā, Baznīcas ielā № 4-a, tās kontrolfirmās, C. S-bā „Turība", patērētāju biedrībās, aptiekās, drogu veikalos u. c.

Pūšamo un stīgu muzikas instrumenti

dažādiem orķestriem. Ermoņikas, citari un visi citi muzikas instrumenti

Mazpulkiem nolaide

Laboju un arī mainu lietotus muzikas instrumentus

Elektriskie apgaismošanas ķermeņi

Sab. A. un E. IEVIŅI, agr. A. R. Ieviņš

Rīgā, Elizabetes ielā 22 (pie Marijas ielas)

BĒRNU, DĀMU, KUNGU triko veļa un zeķes

Zeķu un trikotažu fabrika

„Br. SVETLANOVI"

Rīgā, Katoļu ielā 21

TĀLRUŅI:

Techniskā direkcija 34433 | Tirdznieciskā dir. un kase 24230
Kantoris 31363 | Pārdošan. noliktava un kantoris 31207